10055.ee.32

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

10055.ee.32.

Transferred to the Dept. of Printed Books
30 Jany 1872 EAB.

Digitized by Google

[illegible] cap. xix. [illegible]
[illegible] برسپاس [illegible]

18

(Hyde) Royal 16 B. XVIII

In the columns subscribed Emendatè, are the true Characters written by the Chinese, wch may discover the illness of those in the next columns by Muller and Golius.

In hoc exemplari, accuratius et concinnius scribuntur omnes characteres Sinici manu Chinensis nativi Shin Fo-çungh, cum nobiscum esset in Oxonio.

Digitized by Google

BRITISH MUSEUM

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ANDREÆ MÜLLERI, Greiffenh.

DISQUISITIO GEOGRAPHICA & HISTORICA,

De

CHATAJA,

In Quâ

1. Præcipuè Geographorum nobilis illa Controverſia: *Quænam* CHATAJA *ſit, & an ſit idem ille terrarum tractus, quem* SINAS, *& vulgò* CHINAM *vocant, aut pars ejus aliqua?* latiſſimè tractatur;

2. Eâdem verò operâ pleraque rerum, quæ unquam de CHATAJA, deque SINIS *memorabilia* fuerunt, atque etiam nunc ſunt, compendioſè enarrantur.

BEROLINI, Typis RUNGIANIS.
ANNO M. DC. LXXI.

Digitized by Google

Eccleſiaſtæ I. v. 15.

חסרון לא יוכל להמנות :

Strabo XVII.

Ἐκεῖ δ' ἀπορωτέρα ἡ σκέψις.

Senec. de Beneficiis VI. 1.

Etiam, quod diſcere ſupervacuum eſt, prodeſt cognoſcere.

Re-

Digitized by Google

Reverendo plurimùm & Celeberrimo Viro,

DN. EDMUNDO CASTELLO, DOCTORI THEOLOGO,

Sereniſs. & Potentiſsimo BRITANNIARUM REGI à Sacris, Arabiſmi in Academiâ Cantabrigienſi PROFESSORI, &c.

Fautori Amico meo ſincerè dilecto & longè HONORATISSIMO,

S. P. D.

ANDREAS MÜLLERUS, Greiffenhagius Pomeranus, Eccleſiarum Berlinenſ. Præpoſitus, ejusdemque Diœceſ. Inſpector.

CELEBERRIME DOMINE CASTELLE,

EX animo gratulor & tibi & reip. literariæ de ſervato ab incendiis abſolutoq́; nuper Lexico Polyglotto. Tibi quidem, quot tot laborum, tantarumq́ue im-

Digitized by Google

penſarum non omninò jacturam feceris; Reip. vero literariæ, quod unâ iſtâ clave ad quamplurimos orientalis literaturæ Theſauros, qui volent, ipſi penetrare queant, neq́; fallacibus ſœpè, adeoq́; ſemper parũ tutis, verſionibus opus habeant. O ſi iſtud agnoſcerent illi, quorum intereſt iſta ſtudia fovere, iſta tractare, iſta diſcere! Ego verò quanti Herculeos tuos labores facerem, quanti item ſummam tum doctrinam tum humanitatem tuam, quanti deniq; beneficia, quibus me non minus ac decennalem, niſi fallor, hoſpitem tuum, vivum an defunctum, Dominum

Mag.

Digitized by Google

Mag. Martinum Murray, conterráneum meum deſideratisſimum, tibi devinxiſti, publicè & in ipſo præſentis libelli limine teſtari volui.

Cumq́; ex iis, quos intimè amo & veneror, exactisſimè omnium arbitrari queas, quæ tandem, vel hactenus, ſententia plūris facienda ſit circà varias de Chatajâ diſputationes & conjecturas, tuus imprimis liber hic eſto, tuum arbitrium. Mihî certè nihil antiquius eſt, quàm ut errores (ſi & ipſe aberraverim. Homo enim ſum) agnoſcam, & quæ certiora ſunt, amplectar. Ceterum, ut longævâ vegetâq́; vitâ æquisſimus ille

Digitized by Google

vitæ arbiter una cum nobiliſſima familia & cognatione tua te beet, tuque proſperiore, uti mereris, fortuna inter homines utaris, magna mearum pars precum eſt. Ita ſcripſi Berolini Brandenburgicæ, Poſtridiè Kalend. Septembrium Anni. clↄ Iↄc LXX.

PRÆ-

PRÆFATIUNCULA,

MAPPÆ, QUAM FRONTISPICIUM LIBRI EXHIBET, DECLARATIO.

ETiam *Geographorum* quamplurimæ ſunt *cruces.* Aſt præcipuæ ſunt, *Meridianorum*, *Nominumq́*, quibus *terra urbesq́* deſignantur, *diſcrepantia.* Utrumq; *VVilhelmus Schickardus*, Vir Clariſſimus, & in hâc palæſtrâ exercitatiſſimis, *Gaſſendo* puta, *Golio*, *Gravio*, aliisq; laudatiſſimus, in Germanico *de mappis Chorographicis* libello, jure merito queritur. Iſtis tamen difficultatibꝰ ſuccenturianda venit *obſcura* partim & partim *contraria terrarum deſcriptio*, quam *Hiſtoriarum conditores* aliiq; ſcriptores forte prodiderunt. Maximè, ubi in Geographorum tabulis vel præterita vel incerta ſunt loca. Tametſi aliàs quoq; diſceptatum eſt, quæ hodiè terræ, urbeſvè ſint, quas Veteres abolitis hodiê vocabulis indigetabant. *TAPROBANA* verbi cauſa, an *Sumatra* eſſet, an *Zeilan*; *SERICA* an *China*, an extrà Chinam; *SINÆ* an *China*, an *Siam.* Sed maximè omnium quæſitum eſt; Quæ *Cathéa* ſit, & quæ *Chataja.* Hîc fermè, quot capita, tot ſententiæ. Adeò, ut quisquis *incertitudinis Geographicæ*, aut *loci non ſatis explorati Exemplum* deſideret, *Chatajam* inſtar omnium habeat. Ideoque famoſiſſimæ Chatajorum urbis, *Cambalu* dictæ, differentiſſimos quosq; ſitus in tabella exprimere volui. Ibi, quot *urbis ſigna*

ha-

habes, tot ſunt ſententiæ. Quem autem *longitudinis* & latitudinis locum quodq; ſignum occupat, eum Autores ipſi tribuunt. Omnibus, ut ab *Æquatore* latitudinum, ita *ab Inſulis Fortunatis* longitudinum deputatis gradibus. *Maria* verò & *flumina* quædam, unâ cum nonnullis *terrarum* nominibus, deſerto item *Xamo* & *Muro Sinico* adumbranda fuerunt, ut diſcrepantia tanto magis conſpicua eſſet. Ceterum, quibuſdam *ſignis urbium Autorum* nomina appingere placuit. *Münſteri* nempe, *Abulfedæ*, *Chryſococcæ*, *Ibnſaidi*, *Naſiroddini*. Ceteris *Civitatum vocabula*, quæ *pro Cambalu* habitæ ſunt. Suntq; *Almalech*, autore Kirchero Chin. Ill. *Chaparangue*, aut. eodem Prodr. Copt. *Karakarum*, aut. iterum Hornio in arcâ Noæ, *Peking*, aut. Trigaut. &c. *Sambalaca*, aut. Horn. in de Origin. Americ. *Sera*, aut. Dominico Mario Nigro. Reliqua textus habet, aut uberior, ſi dabitur, declaratio habebit. Vale.

CHA-

Digitized by Google

§. 1.

CHATAJA regio eſt, *Arabum* vicinarumq; gentium, *Hiſtoricis* atq; *Geographis* paſſim celebrata. *Europæis* item Scriptoribus nonnullis, qui vel ipſam Chatajam viderunt, vel vicinas aliquas regiones. Quorum quidem verba paulò inferius plenè ac planè ſubnectam.

§. 2. Nunc ut ordine, quod ago, agam, *Nomen* hujus terræ ab initio tangam, & mox *Controverſiæ*, quem vocant, *ſtatum* formabo.

I. NOMEN.

§. 3. *Nomen* verò valdè variè ſcriptum invenio. His maximè videlicet Ar. modis: 1. * Chata, * Elchata. * Chataja * Chataj. * Kata. Ita *Arabes*, Arm. *Perſæ*, *Turcæ*, &c. 2. *Armeniis*: * Chata & * Chuta. 3. *Hebræis* חיטאי *Chitai*, 4. *Noſtratibus* Catai, Catayum, Scetajum, Kithai, Chitaja, Chitæa. 5. *Græcis*: τὰ χαταΐα. 6 *Schildbergero*: Carthay & Karthey, ut & Chartaja *Ortelio in Theſ.* Quò procul dubio ſpectat, quòd apud *S. Antoninum* T. III. tit. 19. c. 8. §. 2. *Cublæ* (v. Indic. Hiſt. Marci Pauli Venet.) frater vel is ipſe *Ercalthay* & *Elcalthay* dicitur. 7 Neq; dubitant, quin *Strabonis* Καθαία huc referenda ſit. 8. Ketao Kotan quoque *Petri Teixeræ* huc ſpectat Scribit is, Gingiſchanum in *Ketao Kotan* obiiſſe. Vultque procul dubio, Chatajam & Chotenam dicere. Obſervavi enim, *Chatajam* & *Chotenam* paſſim *quaſi individuo nexu* à Scriptoribus copulari. Kaſim Caſchanus in Gloſſario: * Ar. *Tencu*, Regis Chatajæ & Chotenæ nomen eſt. Juchaſin: והוא בעצמו רצה ללכת לכבוש חיטאי וכוטין Ipſe verò (Oktay) propoſuerat ſibi exire captum Chatajam & Chotenam, v. G. Gentii Not. ad Roſarium p. 542.

§. 4. *Incolarum* quoq; *nomen* haud paucioribus differentiis obnoxium eſt. Namque 1. * Chataini *Perſis* Ar. dicuntur. *Ulugb.* ut & *Dominico Mario Nigro*. 2. Chateini, *Eidem Dominico*. Chatayni, *Haytb.* lin. 19. 3. Chatæ. *Eid. Dom.* Geogr. VIII. pr. 4. Χαῖται. *Ptolemæo* Geogr. VI. 15. 5. Καθαῖοι. *Arriano* Exped. Alex. V. p. 357. 6. Χαταΐοις. *Laonico* III. 67. 7. Καθαῖοι, *Straboni XV*. 8. Cathaenſes, *Joſaphato Barb.* vid. Leonclav. Pand. 106. pr.

Homonymia.

§. 5. Alioqui dubium non eſt, quin & *alia loca* ſint aut fuerint, inter quorũ & Chatajæ *nomina* alliteratio quædã intercedat. 1. Chatæorum ſanè Arabũ Ptolemæus meminit libr. VI. p. m. 546. 2. Χαῖται, urbs Macedoniæ eſt, in Paraxiâ. 3. *Claudius* verò *Salmaſius in de Helleniſtica* etiam ſic habet: *Hoc ipſum nomen* Σκύθης, *de quo nunc agimus, variè à Græcis enunciatum eſt, & multas μεταπτώσεις incurrit. Nam* Σκύθης, Γέτης & Γότθος

idem eſt. Sic ille pag. 368. Eum ſecutus *Hornius* hunc in modum ſcribit: *Unde nomen illud (Scytharum) fluxerit, incertum. Probabilis magni Salmaſii ſententia, à Getis: unde propoſito* Σ *more Æolum fecerunt* Ϲκύθας. *Getæ, Gotthi, Gitæ, Kitæ, Scythæ unius nominis gens in multos* Ar. *populos diviſa. Arabes* vocant, qui ſunt Chatai veterum, Ptolemæo* Χάται, *nobis hodiè Catai vel Kithaini.*

4. Et neſcio, an huc referri queant nomina *Amitrochates* ap. *Athenæum XIV.* & *Dromochates* ap. Strabon. *VII.* ut & *Gentilia* hæc: *Auchetæ.* Plin. *IV. 12. f. Euchetæ.* Plin. *VI. 17. pr.*

5. *Hornius* verò, originum Americanarum Scriptor ſtudioſiſſimus, non *Chatajos* tantùm in *Americam* migrâſſe contendit, ſed & ipſum *Kitajæ* nomen. Eamque conjecturam operosè tractat *Orig. Americ.* IV. 8. pag. 244. 245. His *Originibus* fidem habeat, qui volet. Mihi valdè vanæ videntur. Nec veſtigium aliquod Chataini nominis apud *Nubienſem* invenio. Antequam enim Arabicum ejus textum inſpicerem, putabam, non *Chatajos* quidem, ſed *Scythas aliis gentibus mixtos* indicari, veluti *Indoſcythæ, Tauroſcythæ, Celtoſcythæ* dicuntur. Sed inſpecto codice obſervabam nec hujus quicquam ibi extare. Nomina enim illa, quæ *Hornius* iſte, uti ſuprà relata ſunt, expreſſit apud *Nubienſem Clim. III. Parte 10.* in hunc modum ſeſe habent:* Quorum verborum ſenſus eſt: Ar. Eſſe ſuprà Sinas ad Septentrionē gentes adhuc multas, & ex illis *Tibetenſes, Begargerenſes, Carchiraos, Kimakaos, Chazelgaos, Chapheritas, Mechamatinos, Turcas, Adhkeſchios, Chaphſchabios*, alioſq; ultrà fluvium (Oxum, niſi fallor) uſque ad mare Orientale. Fateor, quædam horum nominum corrupta eſſe, ut quamplurima hujus Autoris alia. Sed unde illa ſic reſtituemus, ut iis *Chatajum* nomen paſſim inſeramus?

§. 6. Nota item eſt libellis mappiſque Geographicis provincia aliqua alia, quæ *Karakithay* dicitur. Significat vox NIGRAM CHATAJAM. *Kara* enim Turcicâ dialectô *nigrum*, ſignificat, & ferè multis nominibus præfigitur, ut ſunt: *Karamida, Karachala, Karadenis, Kara Joſeph, Karakojonlu, Karakum, Kara Oiluc*, Kara-*Otman.* Meminit hujus regionis etiam *Martinus Martinius Hiſtoria Sinenſis pag. 317.* Sed ſub nomine CARO CATY. Additque, *Catay nigram terram* ſignificare. Aſt videtur non rectè intellexiſſe illos, qui ipſi dixerant Kara Kathay *nigram Chatajam* dici. Porrò *Atlantis pagina 41. a.* tradit, Cara Catay terram Catayenſium ſonare. Unde colligo, ipſum putâſſe, *Catay nigrum* dici, quod falſum eſt. Haud rectiùs *Trigautius* in de Itinere *Bened. Gœzii:* In hoc ipſo itinere (circà Acſu, Calgaricum

oppi

oppidum) deſertum decurritur, cui *Caracathai* nomen eſt, id terram nigram Catajenſium ſonat, ideò quod ferunt, Catajenſes diutiùs ibi cõmoratos. *Georg.* verò *Hornius* & ipſe aberràt, quòd ſcribit, regionem *Karakithay vulgò ab Europæis Cathajam appellari. Orbis Polit. IV. p. 72. fin.* Inde enim, quod aliqua Chatajarum (ut ſic loquar) *nigra Chataja* dicitur, aliam adhuc eſſe, validè ſequitur. Et ipſe *Hornius* ita argumentatur in de *Orig. Americ. IV. 2. p. 226.* Ac ſolenne eſt illis regionibus, *terras, factionesq́; colorũ vocabulis* diſtinguere. Sic *Ruſſiam albam, nigram, ruſſam* dicunt. Sic *Mogolos nigros flavosq́;*. Sic in
Ar. Perſiâ aliquando una factio regum* Kara Kojonly, *nigri arietis* dicebatur;
Ar. altera* *Ak* Kojonlu, *albi arietis*. vid. Archontol. Cosmicâ de Imperio Sophi p. 155. *Laonicus illos* Μαυροπρο-βατίδας vocat; *hos* Ἀσπροπροβατί-δας. v. *Leonclav. Genealog. XVI. XVII.* Sic Mare *nigrum* Turcis dicitur, qnod Pontum Euxinum vocamus; *album*, quod Mediterraneum dicimns; *Rubrum*, Arabicus; *Viride*, Perſicus ſinus; *Flavũ*, Caſpium mare.

Etymol.

§. 7. Unde *Chataja*, latè ſic dicta, nomen habeat, & *quid vocabulum* ſignificet, difficilè eſt diſcernere.

Sunt, qui velint, *Deſertum Tataricè Cham* dici, *Martin. Hiſtor. Sinenſ. p. 317.* vel regna *montibus & deſertis* referta. *Kirch. Prodr. Capt. 99.* Idq; ex *Marco Paulo Veneto* deſumpſiſſe videri volunt. Quod tamen in libris ejus non invenio. Ex aliorum ſententia Chataja à fluvio quodam, cui *Kitæ* vel *Kithay* nomen eſt, nuncupata fuit. Eſtque lacus ad Septentrionem, Kithay dictus, ut & *Kitaysko*. Inde *Obius* exire dicitur. Suntque ejus accolæ *Nigri* dicti. Hinc *Kara Kathay*. Sed *Albos Chatajos* totamq́; regionem illorum de *metropolis* nomine nomen habere volunt. Et propè multi ſunt, qui urbis, quam *Catayum*, vel ferè ita vocant, meminerint. De quâ *infrà pluribus* agetur.

Synonymia.

§. 8. Chatajæ verò regio & alias* *Tamgagj* dicitur. Ita enim *Ibn Said* Ar.
ap. *Abulfedam* habet. *D. Golius* tamen *Chatæorum Imperatorem* ſic appellari ſcribit, *ad Alferg. pag. 106.* Conjicitque vocem *Temgagj* (Nam & ſic legi poteſt) ſiquidem origine *Chataicum* ſit, & non *Patronymicum*, ex Sinicorum Imperatorum titulo *Tençu*, ſeu *Tengu* ab *Arabibus* vel *Perſis* detortam eſſe. *Sic ille in Addit. de Catayo p. 10. b.* Strabo verò *Cathéam* ſuam etiam *Sopithis regionem* vocat. Ita enim Rex terræ Alexandri Magni tempore dicebatur. Ergò Sophitis regnum, cujus *Curtius* meminit *libr. X.* Cathéa eſt.

II. STATUS CONTROVERSIÆ.

Digitized by Google

§. 9. Cæterùm, quis ille terræ tractus ſit, qui ſub *Chataja nomine* toto Oriente celebratur, non eadem Eruditorum ſententia eſt. Nec id mirum eſſe poteſt. Longinquitas enim regionum in cauſa eſt, quò minus cognitæ ſint regiones illæ. Tum etiam difficultas itinerum. *Boter. cap. 15. pr.* Veluti etiam Strabo de Regionibus, quæ ultrà Hypanim ſunt, ait: Οὐκ ἀκριβοῦται δὲ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἄγνοιαν, καὶ τὸν ἐκτοπισμὸν λέγεται πάντ᾽ ἐπὶ τὸ μεῖζον, ἢ τὸ τερατωδέστερον. *XV. 483 p.m.* Vide ſis in eandem ſententiam de *Sina* & *Indiâ* differentem *Abulfedam præfat. Geograph. p.m. 4.* deq; *Maurehanara limitbus. Clim. 26. p.m. 16. m. 50. m. 54. pr.*

Illud verò tantò magis mirum eſt, quod vicinæ Chatajis gentes nihil certi nobis tradiderint, Principumq; curioſitas fruſtrà fuerit; *Abulfeda* videlic. qui *Hamatha Syriacæ* Dynaſtæ erat, & *Ulugbeigus*, qui citrà extràq; Gangem. Sed & *Acbar Mogolicus* aliquos emiſiſſe ſcribitur, qui *Catajum* inter alia inquirerent, & neſcio quid retulerint. Relationem verò Ruſſicorum Viatorum, quos CZAR ad explorandam Aſiam illam extremam miſerat, infrà producam. In tereà non diverſorum tantùm Scriptorum diverſa eſt opinio; ſed & eorundem. Sunt, qui *utramq; Scythiam*, extrà ſc. & intrà Imaum ſitam, Chatajæ nomine comprehendi arbitrentur. *Villanov.* in Ptol. Münſterus *Superiorem Indiam* vocat, veluti Strabo Catheam ſub Indiæ nomine complectitur. Sunt, qui *Tatariam magnam* & Chatajam eôdem loco habeant. Sic quem Turcæ * *Uluchanum* vocant, (Eſt is Tartariæ magnæ Tyranus) hunc Moſci Czar Kataisko appellant. *vid. Leunclav. Suppl. Annal. Turc.* ad ann. 1586. *Athanaſ. Kircherus in Prodr. Copt p. 96.* ad marginem ſic habet: *Gryphes in Catayo, ſeu Jagog & Magog.* Quare Chatajam pro illis Regionibus, quas Arabes Jagog & Magog vocant, habuiſſe videtur. Idem eodẽ libr. p. 121. *Tataria ſeu Cathaja.* Sed pag. 99. *Chatajam minorem*, quam vocat, intrà *Tebeticum regnum* collocat. Verba ejus hæc ſunt: Atque ex his omnibus &c. Ita *Jacobum Dyckium* ſequebatur, qui de *Regno Tebet ex Antonio Andrada* ſcripſerat, quodque *Chataja* eſſet, eô librô aſſeruerat. Porrò p. 93. de Andrada refert: ipſum aſſeruiſſe: *Regnum Tebet unum eſſe de magna Chataja regnis. Chatajam autem totam illam Aſiæ partem complecti, quam extrà Imaum montem Ptolemæus collocat*, Seriam *antiquitùs dictam, quam ab* Ortu *terminant Oceanus, & China; Gangis fontes, Caucaſi juga, Paxapamiſus, & Aria* à meridie; *ab* occidente *tota intrà Imaum coarctata Scythia; à* Boreâ *denique*

* Al.

denique Oceanus Hyperboreus. Quibus *Kircherus* hæc addit: *Unde patet, totam illam Tartariæ magnæ plagam extrà Imaum ſitam, nomine Cathaja aut regnorum Jagog & Magog intelligi.* Porrò *Georgius Hornius* ſub nomine *Memorabiliũ Chataicorum Chinenſem, Coreanã & Japonenſem Hiſtoriã* complectitur. Sed uterq;, *Hornius* nempe & *Kircherus*, aliàs aliter ſentiunt, ac tum eos ſequuntur, qui contendunt: *Chatajam Arabum aut Veneti ipſiſſima Chinam eſſe.* Primus, niſi fallor, *Trigautius* fuit, qui in hanc ſententiam abiret, eamq; defenderet. Id quod facit *libro de Expedit. Sinica.* Sic itaque ille *libr. IV. cap. 2. Hinc fit, ut ſinguli (vicinorum populorum) ferè ſingulis hoc Regnum nominibus inſigniant.* Cocincinenſes & Siami Cin, Japones Than, Tartari Han, Saraceni ab occaſu Catajum *hodièq; appellant.* Sinæ Boreales, *natura hebetiores aliquanto & minus acuti Auſtralibus, ſed militari virtute longè ſuperant. Ita noſtrorũ in hanc urbẽ Regiã adventu conſtare deniq; certo cepit, quod jam diu opinati fuerunt, hoc regnum illud ipſum eſſe, quod* magnum Catajum *apud aliquos Autores appellatur, & hanc urbem* Pechinenſem *Regiam eſſe illius, quem magnum Chan vocant, qui nunc eſt Rex Sinarum, quæ urbs ab iiſdem* Cambalu *nominatur. Id, ne cui incredibile videatur, probare nunc aggredior. Ac primum quidem indicium, quo in ejus rei conjecturam diu incideramus, ex eo collectum eſt, quod illi ipſi Auctores, qui de hoc vaſtiſſimo Regno Catajo, aliiſq; Sinarum Provinciis ſcripſerunt, aſſerebant, illud ad hanc mundi plagam* Perſicis Regnis ad Orientem adjacere, (*& Perſidem quidem latiùs nunc extendo, quàm ea, quæ nunc Perſidis nomine inſignitur, eas enim omnes Regiones complector locorum immanitate vaſtiſſimas, quæ in Aſia ad Sinenſes usq; terminos Perſicum ſermonem admittunt,*) ad Auſtrum *verò* à Tartaris *videri. Et quoniam in Sinarum regno* nihil de vaſtiſſimo regno audiebamus, *fieri nobis minimè poſſe videbatur, ut res tanti momenti à vicinis omninò regnis ignoraretur, & è maximo imperio nullam, neq; belli, neq; commercii memoriam per tot ſecula reperiri. De hoc eodem Catajo legebamus, illud à flumine* Chiam ab Ortu in Occaſum usque pervadi. Chiam *porrò linguâ Sinicâ flumen maximum ſonat. Alii enim fluvii* Ho *appellantur. Illud porrò flumen ſuſpicamur eſſe, quod* filium maris *appellavimus. In hodiernam quippe diem* Janſuchian *appellatur. Legebamus præterea* ad Auſtrum regna novem; *ſed* ad Boream regna ſex *eo in regno reperiri, quæ planè cum quindecim Sinenſis regni Provinciis, non numero ſolùm, ſed ipſa quoq; re, con-*

veniunt. Sunt enim hæ Provinciæ *regna etiam vaſta* quindecim. *Aliquas enim ex illis univerſam Italiam, nihil eſt dubium, magnitudine ſuperare. Ad Auſtrum quoque ex his* novem *ſita ſunt, ſub eo nempe flumine, quod modò nominavi. Ad Boream verò* ſex *ſuprà flumen illud ipſum numerantur. Indicium etiam ex cujuſdam auctoritate clariùs accepimus. Anni ſunt plus minus quadraginta, hoc ſcilicet, quo ſcribimus, milleſimo, ſexcenteſimo octavo, ex quô Pechinum* ex Arabia Turcæ duo, *aut Machometani ſaltem, pervenerunt, illi terreſtri ſemper itinere ad Sinarum Regem* Leonem *adducebant, auditum aliàs à Sinis animal, ſed viſum infrequenter. Hi à Rege excepti ſunt perhumanè, & Magiſtratu quodam donati ſuprà regium ſtipendium, quod etiam in filios, & univerſam progeniem propagarent: id factum ad leonem, quamdiu vixit, moderandum, & ne in patriam redirent, res novas in Sinarum regnum molituri. Hoc ipſo tempore, cum Noſtri Pechinum advenerunt, ſuperſtitet erant ambo. Ad eos* P. Matthæus *unum è Fratribus noſtris miſit, ut aliquid earum rerum ab iis expiſcaretur, quin etiam cum ſecundo Noſtri in hanc aulam redierunt. Ipſe* P. Matthæus *cum illis eſt ſæpè congreſſus, è quibus clariſſimè conſtitit, regnum illud, in quo tum vivebant,* magnum Catajum, *& urbem ipſam* Cambalu *appellari, nec ea de re vel tantillum dubitabant, aut aliud ſe ex itinere Catajum reperiſſe vel audiſſe commemorabant. Idem ex aliis quoque* è Perſide advenis *auditum à noſtris ſæpiùs ac ſæpiùs, nec unquã ea de re variatum. Quin etiam ex ipſis Sinis ingeſto à noſtris ſermone, illud quoque nomen ab iis auditum reperimus, ac tametſi ab exteris hominibus Sinarum regnum ita appellatur,* nominis *tamen* origo *partim è Sinenſi ſermone, partim è Tartarô deducta dubitari vix poteſt. Sinæ quippe ſcriptis libris, quoties* Tartaros *nominabant,* Lu *dicunt,* & Septentrionis *plagam* Pa, *nec ſolùm* Pe. *Tartaris verò* Cam, *à nobis* Magnus *redditur: quam vocem ne ipſi quidem Sinæ ignorant: & quoniam eo tempore, quo ſe Tartari in Sinarum regnum intruſerunt, Rex Tartarus ſedem Pechini fixit, ideò* Campalu *appellavit. Et quoniam apud varios P conſonans in B commutatur, ideò* Cambalu *cœpit appellari. Quanquam* Sinæ, *qui conſonante B ferè carent,* etiam nunc Campalu pronunciant. *Inde plane apparet,* Marcum Paulum Venetum *eo tempore in hoc regnum penetraſſe, quo Tartari Sinis imperitabant, & fortaſſè cum illis ipſis eo penetraſſe.* Ejus deindè commentariis Europæ Sinarum Regnum innotuit eo nomine, quo Tar-

tari

tari utebantur, *Catajum videlicet, &* *urbem Regiam Cambalu appellantes. Si quis urgeat, fortaſsè* latiùs Catai fines à Marco Paulo protendi, *quàm Sinarum hodiè pateant, id ut ſit verùm, quia nondum excuſsi, nihil obſtat, quin vicinas Tartarorum Regiones communi nomine ad Boream paulò latiùs appellarent.* Hoc tamen tempore nulla extrâ muros Sinenſes Regio reperitur, quæ Catajum vocitetur. Hactenus *Trigautius*.

Hunc ſequuntur defenſantq; porrò *Martinus Martinius, Jacob. Golius, Georgius Hornius, Theophilus Spizelius, Joh. Neuhof. Athanaſius Kircherus* Kircherus verò eandem quoque ſententiam *Riccio, Alvaro Samedo, Michaëli Boymo, Johanni Grubero, Joh. Adamo Schallio*, qui omnes Sinas ipſas viderunt, tribuit. *Chin. Ill. 47. a.* Jamque ab initio *totum* quidem *Sinarum regnum* pro Chataja habitum eſt. Sed poſtmodò ſententiæ intrâ *Borealem China partem* ſteterunt. De quô *Kircherum* iterum audiamus. Is *China Illuſtr. p. 62. b.* ita ſcribit: *Unde itaque tanta circà Cataii genuinum ſitum opinionum confuſio nata ſit, paucis explico. Notum eſt tum ex Hiſtoriâ* Pauli Marci Veneti, Haythonis Armeni, *aliorumq; tum vel ex ipſa* Chronologia Sinarum, *Magnum Cham Tartarorum Imperatorem, quem* Cublai *alii, nonnulli* Ulcam *aut* Uncam *vocant*, anno 1256. *irruptione per muros factâ*, univerſum Sinarum Imperium (*quod tum* in duo Imperia diviſum, *quorum unum verſus Boream* Catai, *alterum verſus Meridiem* Mangi *vocabatur*,) *occupaſſe; unde uti jam aliàs pars Borealis China cum cæteris extrà muros Regionibus ſub nomine Cathay paſsim vocabatur, ita quoq; occupato jam Sinarum Imperio, univerſum Regnum per Tartaros & Saracenos circum vicinos introducto, nomine Cathay jacentium regnorum extra muros deleto, ita ut ab illô tempore illud ſolùm, quod intra muros concluſum vaſtum Sinarum Imperium, ab iis, qui ex Indoſtan, Usbec, Camul, aliiśq; Mediterraneis Regionibus negotiandi causa illuc quotannis proficiſcerentur, Cathaium appellatum ſit; & ex Itinere Fratris noſtri Benedicti Goeſii luculenter patet.* Hanc ſententiam paſſim inculcat Lectoribus. vid *Chin. Illuſtr.* p. 47. a. 60. a. 61. 62. b. 90. a. 183 a. Sic & MARTINIUS Atl p. 1. a. 4 I. a. &c. GOL. *Not. ad Alferg* p. 106. 165. SPIZEL. *Comm. de re Liter. Sinenſ. p. 6 f.* HORNIUS *Orbis Polit. P. IV. p. 73.* NEUHOF. P. I p. 6. a. *Autor Relationū de diverſ.* VOYAGES. P III. & non pauci alii. Sed *Martinius* magna cum contentione hoc ipſum defendit. Sic enim ille in *Hiſtoria Sinenſi p. 317. Catayum Sinicum imperium eſſe luce meridianâ clarius*

clarius in noſtrô Atlante defendimus. Quid ergò ibi? *Quid Cambalu*, inquit, *Quinſai, Catay ac Mangin ſint, infrà luce meridianâ clarius oſtendam.* Atl. Sinic. p 3 a. Paginâ itaque XXII. a. ita diſſerit: In univerſali hujus extremæ Aſiæ deſcriptione promiſeram, acturum me de Catayo, ne amplius Europæi noſtri Catayum quærentes, ab eo longisſimè aberrent, minimè intellectis iis, quæ ap. M. Paulum Venetum de eo ſunt. *Catayum* igitur nihil omninò aliud eſt, quàm *Sex Provinciæ hujus extremæ Aſiæ Boreales*, quæ magno fluvio Kiang à novem Auſtralibus ſeparantur, quas novem Mangin regnum vocat Marc. Paulus, ſicut illas Sex Catayum. Nec mirum. Namque ita vocantur etiamnum à *Tartaris* ac *Mauris*, qui ſingulis tribus annis ad Sinarum Imperatorem tributa ferre conſueverunt; cum autem & fluvii *Kiang* nomen & *Provinciarum*, tum earum, quæ ad Boream, tum quæ ad Auſtrum ſunt *numerus*, cum illis, quæ in M. Pauli Veneti Catayi ac Mangin deſcriptione ſunt, conveniat, planè in hâc extrema Aſia Catayum eſſe nullus dubito, *&c.*

Sed hoc argumentum longè plauſibilius tractat *D. Jacobus Golius in Additamento Atlantis Martiniani de Regno Catayo.* Et neſcio, cui ſatisfacere non potuiſſet Vir tantæ eruditionis, tantique judicii. Sed cum *non contemnendæ difficultates* ſeſe offerant, *univerſam Chatajæ Hiſtoriam* undiquaque conquirere placuit, ut inde certi quidquam tandem ſtatuere liceret. De SINIS enim, quæq; regio illa ſit, quæ pro Chataja habetur, res multò clarior eſt. SINARUM nempe Regnum poſtremùm in XV. Provincias diſtinctum eſt. Harum aliæ *Boreales*; aliæ *Auſtrales*; aliæ *Mediterraneæ*; aliæ *Maritimæ* dicuntur. *Borealium* ſex ſunt: Honan, Peking, Suchuen, Xanſi, Xantung, Xenſi *Auſtrales* novem; Chekiang, Fokien, Huquang, Junnan, Kiangſi, Nangking, Quangſi, Quantung, Queicheu, *Maritimæ:* Peking, Xantung, Nangking, Chekiang, Fokien, Quantung. *Mediterraneæ*, reliquæ. *Borealis* Chinæ meminit etiam *Alferganus* Elem. Aſtron. c. 9. ubi de climate tertio. *Borealis* Rex **Temgagi*; *Auſtralis* * *Facfur* appellatus fuiſſe dicitur. Ar. Ar.
Borealis Regia * *Paquin*; Auſtralis Sin.
**Nanquin*. Et hoc nomina ipſa ſignificat. *Pa* enim Septentrionem, *Nan* Meridiem, *Quin* Regiam notat. *Borealis* igitur China intra murum illum magnum & Kiangum fluvium continetur. Sin.

§. 10. Hæc eſt, de quâ nunc agitur. Quæ verò *Chataja* ſit, ex iis quæ passim de eâ ſcripta inveniuntur, deſumemus. Et ut eorum ſtudiis velificemur, qui non *quosvis Autores* ad manus habent, plerorumque verba ſubjicienda duxi.

CHATA-

Digitized by Google

CHATAJÆ
DESCRIPTIO.

Ex iis maximè *Autoribus*, qui ante *Nicol. Trigautium* vixerunt; primum, ut videtur, qui aſſereret: CHATAJAM *ipſum* Sinarum *Regnum eſſe*.

Suntque:

1. *Johannes Carpinus*, qui circà annum DOMINI 1246. *Innocentii* Papæ IV. ad Chanum Tataricum Nuncius fuit.
2. *Gvilielmus de Rubruquis*, qui circà annum Domini 1253. à *Ludovico* IX. Rege Galliarum itidem ad Chanum miſſus fuerat.
3. *Marcus Paulus Venetus*, qui circà annum Domini 1280. Præfectus Chanicus in Sinarum Urbe Yangni fuit, & ſeptendecim annis Cublæ miniſter haud vulgaris.
4. *Haytho Armenus*, qui circà annum Domini 1305. floruit. *Sic ipſe* c. 46.
5. *Ahmed Arabsja*, qui circà annum Domini 1431. Tamerlani militavit.
6. *Schildberger*, Monachienſis Bavarus, qui item Tamerlani militavit.
7. *Albacent*, qui item Tamerlanis Hiſtoriam ſcripſit, quemque *Jean du Bec* ex Arabico Gallicum quodammodo fecit. Atq; hic in Tamerlane laudando occupatus eſt; Superiores in reprehendendo.
8. *Ibn Saïd* apud Abulfedam.
9. *Abulfeda*, qui circà annum Domini 1445. floruit.
10. *Ulugbeigus*, Tamerlanis nepos. Obiit anno Domini 1450.
11. *Joſaphatus Barbarus*. Floruit anno 1474.
12. *Aloyſius Cadamuſtus*.
13. *Ludovicus Vartomannus*. Floruit anno Domini 1506.
14. *Paulus Jovius*.

Digitized by Google

15. *Augerius Giſlen. Busbequius.* Scripſit anno Domini 1562.
16. *Hieronymus Xavier.* Scripſit anno Domini 1598.

****

I. *Johannes Carpinus.*

Catayos ad Orientis extrema Tartaris conterminos ad ipſum pertingere Oceanum Eoum. Circa hoſce fines glacie conſtrictas aquas ſubinde viam præbere, qua Tartari cum totâ virium inundatione irrumpant. Pretioſis opibus pollere eosdẽ Gathæos & exquiſitæ artis opera conficere. abundare copia oryzæ, & ex eâ parare vinum.

II. *Gvil. de Rubriquis.*

Chatajos penicillo ſcribere pictorum more, & ita quidem ut in una figura pluras ducere lineas videantur.

III. *Marci Pauli Veneti*

Relationes de Chataja in noviſſimâ librorum ejus editione paſſim nervosè autem in Indice editioni iſti à me ſubnexo relegere licet.

IV. *Haytho Armenus.*

CAP. I.

Regnum Cathay eſt maximum quod in orbe valeat inveniri, & eſt repletum gentibus & divitiis infinitis, & in Oceani litore habet ſitum. Tot etiam ſunt ibidem maris inſulæ, quod numerus nullatenus poteſt ſciri. Nam nullus penitus invenitur, qui omnes illas Inſulas aſſerat ſe vidiſſe. Illæ verò quæ calcari poſſunt, reperiuntur innumerabilibus abundare divitiis & theſauris. Et illud fere quod in illis partibus carius emitur, & habetur, eſt oleum olivarum: & reges & magnates illud quaſi medicamen præcipuum, cum magna diligentia faciunt cuſtodiri. In ipſo etiam regno Cathay plura ſunt mirabilia monſtroſa quæ dicere prætermitto. Homines illarum partium ſunt ſagaciſſimi, & omni calliditate repleti, & ideo in omni arte & ſcientia vilipendunt omnes alias nationes & dicunt, quod ipſi ſunt ſoli, qui duobus luminibus reſpiciunt, Latini vero uno lumine tantum videant. Sed omnes

alias

Digitized by Google

12

alias nationes aſſerunt eſſe cœcas. Et per hoc certiſſimè demonſtratur, quod omnes alios reputant eſſe rudes, & vere tot res mirabiles & diverſæ, ac ineffabilis ſubtilitatis & laboris manuum ex illis partibus deferuntur, quod non videtur eſſe aliquis qui in talibus illis ſe valeat comparare. Omnes illi de illo regno Cathayni vocantur, & juxta nationes ſuas multi tam viri quam fœminæ pulcherrimæ reperiuntur: tamen omnes communiter parvos oculos habent & naturaliter barba carent. Iſti vero Cathayni valde pulchras habent literas quæ latinis literis in pulchritudine quodammodo ſimiles ſunt. Secta vero illius regni gentium, vix poſſet aliquo modo enarrari. Quoniam aliqui ſunt qui colunt idola de metallo, alii vero boves adorant, quia terram laborant, ex quâ creſcunt frumenta & alia nutritiva: Alii colunt magnas arbores, alii naturalia, alii aſtronomiam, alii ſolem colunt, alii vero lunam, alii vero nullam habent fidem vel legem, ſed ſicut bruta animalia, ducunt beſtialiter vitam ſuam & licet ſint perſpicaciſſimi ingenii ad omnia opera corporalia exercendam, nulla tamen inter eos ſpiritualium notitia invenitur. Homines illius patriæ non ſunt audaces, ſed ſunt mortis timidi plus ſatis quàm armigeros eſſe deceat, multum tamen ſunt ingenioſi & magis per mare quam per terram de inimicis ſuis victoriam reportarunt. Multa habent armorum genera, quæ non inveniuntur inter alias nationes: Moneta vero quæ in illis partibus expenditur, fit de papyro in forma quadrata, & eſt regali ſigno ſignata, & ſecundum illud ſignum illa moneta eſt majoris pretii vel minoris, & ſi forte illa moneta, propter vetuſtatem incipiat devaſtari, ille vero qui illam habuerit ad regalem curiam deportabit, tunc pro illa dabitur ſibi nova; De auro vero & aliis metallis faciunt vaſa & alia ornamenta. De iſto regno Cathay dicitur, quod in principio mundi quia eſt in oriente ab uno capite, & in illa parte nulla eſt aliarum habitatio gentium ut refertur. Ex parte occidentis ſuos habet confines cùm regno Tarſæ. Ex parte Septentrionis cum deſerto de Belgiam.

Digitized by Google

Ex parte vero meridiei ſunt inſulæ maris oceani, de quibus ſuperius eſſe expreſſum.

Haytho. c. 2.

Iſtud regnum Tarſæ *(al. Varſa)* ex parte orientis ſuos habet confines cum regno Cathay ſuprà dicto, ex parte occidentis cum regno Turqueſtan, ex parte Septentrionis cum quodam deſerto, ex parte verò meridiei cum quâdam ditiſſimâ provinciâ, quæ vocatur Sym, quæ inter Regnum Indiæ & regnum Cathay habet ſitum. Et in illâ provinciâ inveniuntur lapides adamantis.

Haytho. c. 47.

Magnus itaq; Imperator Tartarorum, qui nunc tenet imperium, vocatur Tamor can, & eſt ſextus Tartarorum Imperator. Sedem imperii ſui tenet in regno Cathay, in quâdam maximâ civitate, quæ vocatur Jons, quam ædificari fecit pater ſuus. *Et paulo poſt:* In Regno Cathay divitiarum multarum abundantia maxima invenitur.

V. *Ahmed Arabsja Hiſtoria Tamerlanis p. 108.*

وحد بلاد الدشت من القبلة بحر قلزم
الظلوم الغشوم وبحر مصر المنقلب اليهم من
بلاد الروم وهذان البحران كادا يلتقيان لولا
ان جبل الجركس بينهما برزخ لا
يبغيان ومن الشرق تخوم ممالك خوارزم
واترار وسغناق الى غير ذلك من البلاد
والارفاق لحدا الى تركستان وبلاد الجتا متوغلا
الى

Digitized by Google

الي حدود الصين من ممالك الموغول
والخطا ومن الشمال امير شبير وبرار وقفار
ورمال كالجبال وكم في ذلك من تيه
تحير الطير والوحش فيه وهو لرضي اكابر
الزمان غايه لا تدرك ونهايه لا تسلك
ومن الغرب تخوم بلاد الروس والبلغار وما
للنصاري من الاقطار

Quæ ſic verto:

Terminus terræ DIST ad *Auſtrum* mareColzum eſt (*hoc eſt, Sinus Arabicus, quem ab Urbe Clyſma, unde vox Colzum nata eſt, propè montem Sinai ſitâ ſic appellant.*) tyrannicum (illud) & iniquum. Mare item *Ægyptium*, quod eò verſatur à terra Græcorum. (*Sic MEDITERRANEUM MARE vocant. Atq; aliàs Romanum ſeu Græcanicum. Ita ille quidem. Sed ex iis quæ ſequuntur, patet ipſum de Ponto Euxino deq; Hyrcano mari loqui voluiſſe. Earum enim aquarum* برزخ *interſtitium Circaſſii montes ſunt; non maris Erythræi & mediterranei.*) Ab Oriente, fines regnorum Choraſmiæ, Atrar, Sagnak, tandemque Turqueſtania, Getarumque regio uſque ad fines Sinarũ ex regnis Mogul & Chata. Ad ſeptentrionem Siberia, Berâr, Kaphâr, & inſtar montium arenæ, & quicquid ibi deſerti eſt, avibus beſtiiſque formidandi. Ad occidentem fines Ruſſiæ, Bulgàriæ, & quicquid Chriſtiani terrarum (ibi) habent.

 Idem

Idem p. 289:

كاشغر. وهو بين حدى الخطا والهند

Casgar. Eſtque inter terminos Chatajæ & Indiæ.

VI. *Schildberger Hiſtoriæ ſuæ liter. H. 2. a.*

Wie der Tåmerlin mit dem groſſen Chan wolt geſtritten haben / aber er mocht ihm nichts abbrechen.

IN diſer Zeit hett der groß Chan / König zu Karthey / dem Tåmerlin Boten mit vierhundert Pferden zugeſchickt / die forderten den Zinß an ihm / den er wol fünff Jahr verſeſſen / und inngehalten hett / Der Tåmerlin fuhrt ſein Boten mit ihm / bis er in ſein obgemeldte Hauptſtadt kam / da ſchickt er ihn heim zu ſeinem Herrn / und hieß ihm ſagen: Er wolt ihm nicht zinßbar noch unterthan ſeyn / er hoffet er můſt ihm Zinß geben und unterthenig ſeyn / er wölt auch perſönlich ſelbſt zu ihm kommen / und ihn daheim ſuchen. Darauff ſchickt er Boten in alle ſeine Land / daß ſie ſich bereiten / er wolte gen Carthay ziehen / und beſamlet achtzehen hundert tauſent Mann / zog ein gantzen Monat / da kam er in ein Wůſt / die war ſiebentzig Tagreiß lang / darin zog er zehen Tag / und ihm gieng in dieſer Wůſten groß Volck ab / von Waſſers wegen / ihm geſchah auch groß Schade an Roſſen und anderm Vieh / von Kålt wegen / denn es in demſelben gar kalt was / und da er an ſeinen Leuten und an ſeinem Vieh ſo groſſen Schaden nam / kehrt er wieder umb in ſein Hauptſtadt / und ward kranck.

VII. *Albacent, ex Verſione Johannis de Bec, Abbatis Mortemerenſis, quæ Germanicè iterum edita eſt. pag. 36.*

Cambalu iſt eine ſehr groſſe / und der Landſchafft Cathay Hauptſtadt.

Idem

Idem. p. 48.

Hierauff zog unſer Kriegsheer in Cathay / welches ein fruchtbahres reiches Land / inſonderheit an Gräſerey und Weide iſt / und einen groſſen Uberfluß an vielen unterſchiedenen Viehe / und davon nahrſamen Völckern hat / die nicht einmal wuſten was Krieg war / der Fürſt ließ den Befehl außgehen / man ſolte dieſen Völckern nicht für Feinde halten / ſondern als ſeine fromme Unterthanen / mit denen er wol wolte laſſen umbgehen. Alle die Städte / als Cangi, Sochgi, Gonzæ, Tagin, Togara, und Congu die auffrühriſch und abfällig geweſen / kamen ümb Verzeihung zu bitten. ꝛc.

VIII. *Ibn Said apud Abulfedam in deſcriptione Tranſoxiana, p. m. 63.*

خان بالق. يذكر من عظم هذه المدينه
ما [a] يستبعده العقل وهي قاعدة مشهورة على
السن [b] التجار واهلها من [c] جنس الخطا
وعندهم معادن الفضه وبلدي دون خان بالق
من الجنوب بلهر املاك ملوك الهند

Variæ Lectiones ex Manuſcripto Goliano.

جنس من الخطا [c] السنه [b] يستعلو [a]

Hoc eſt:

Chanbalec. Memorantur de magnitudine hujus civitatis *nonnulla*, quæ intellectum ſuperant. Eſt autem (metropolis) ea-

que

que ex mercatorum relationibus celebris. Incolæ Chataini generis ſunt. Ibi fodinæ argenti ſunt. Terra item Chanbalech vicina eſt ad Auſtrum montibus Belhar Regis Regum Indiæ.

Idem ap. eundem, in aliâ editione, poſt vocem الخطا.

ولهذه العظم [a] جعلت مدينة طمغاج هي [b] بلاد
الخطا [c] ويزعمون المسافرون ان السور دائر
علي [d] عمايرهم مسيرة ثلثه وعشرين [e] يوم
من الغرب الي الشرق

Varia Lectiones.

[a] جلت inclita evaſit. [b] طمغاج وبلاد [c] ويزعم [d] بلادهم
يوما فى الطول [e] وضياعهم وساير

Ac propter amplitudinem hanc conſtituta eſt civitas *Tamgagi.* Hoc eſt regnum Chata. (*Golius:* cujus regio eſt terra Chatai. *Additq́; Chataeorum imperatorem Tamgagium dici.*) Exiſtimant autem viatores, quod murus ille, qui habitationes eorum ambit, viginti tribus diætis ab occidente in orientem protendatur.

IX. *Abulfedas loco citato.*

خان بالق هي من اقاصي الشرق
عند بلاد الخطا وعرضها له كه وطولها قنو

Chanbalec. Eſt ex terminis Orientis in regione Chata. Latitudo ejus 30. *gr.* 25. *ſcrupul.* longitudo *a* 156. *graduum.*

a editio Londin. Ex Ibn Said 130. Ex Haſair. 124. 46.

X. *Ulug-*

X. *Ulugbeigus, Tamerlanis nepos,*

In de EPOCHIS.

Atq; eo libro toto ferè capite ſexto, adeoq; ſectionibus decem univerſam temporis rationem, veluti à Chatajis tradita fuit, pertractat. Illam تاريخ خطا وايغور *EPOCHAM CHATAJAM & IGURÆAM vocat.* Prolegom. fin. & cap. ſexti tit. *Magiſtros verò illius* منجمان خطا وايغور Aſtronomos Chatajæ & Iguræ proleg. p. 6. & حكما خطا وتركستان Philoſophos Chatajæ & Turqueſtaniæ, cap. VI. Sect. I. pr. *Ceterum Terminos Chronologicos, quos quidem ille refert, infrà* enarrabo & explicabo.

XI. *Joſaphatus Barbarus.*

Per illud (*Samarcanda oppidum*) eunt redeuntque mercatores Cini, Macini & Cathaënſes, quorum provincias non vidi, ſed intellexi Cinos & Macinos grandes provincias occupare & Idololatras eſſe.

XII. *Aloyſius Cadamuſtus*

Cap. 133. de Pontificibus Eccleſiarum Indicarum.

Itidem agunt omnes Chriſtiani Indi & regni Catay. Eorum Pontifex *Catholica* dicitur, fertque tonſuram inſtar crucis: præficit Patriarchas ſuos, ut dictum eſt, alterum in India, in Catayo alterum - - - Hujus Catholicæ commeminit *Marcus Paulus in tractatu Armenia* & ibi dicit duo eſſe genera Chriſtianorum, Jacobitarum videlicet & Neſtorianorum, quorum papa dicitur: Jacobita, qui eſt hic Catholica, de quo eſt ſermo.

Cap. 134. de modo conſecrandi &c.

Et ubi non habent vinum, quoniam ea regio vitium eſt impatiens, uvas paſſas immergunt aqua, & demum ſuccum expri-

Digitized by Google

munt, eoque vice vini utuntur: Nam eò ex Catajo comportantur uvæ paſſæ complures.

Cap. 139. de urbe Calechut.

Frequentior etiam inibi negotiatorum numerus erat, qvum incolæ Catay illò proficiſcebantur. Hi igitur Catay populi colunt Chriſtum, & Coloris ſunt albicantis ut nos. Viri ſunt perquam ſtrenui, qui olim in urbe Calechut eximiè negotiabanrur. Verum cum rex Calechut malè eos accepiſſet, ſolvêre illic & paulò poſt revertentes ſtragem non mediocrē incolis urbis Calechut intulerunt, & deinceps non ſunt regreſſi, *&c.*

& paulo pòſt.

In urbe Calechut magna fiunt commercia, & ſtatis anni temporibus fiunt nundinæ non incelebres, eò undiquaque populi catervatim confluunt, ex Catajo imprimis.

Cap. 142.

Ultrà eam (Samotram) & Catajum, feraciſſima, ut dictum eſt Inſula, cũ aliis compluribus, quarum haudquaquam meminiſſe eſt animus: quandoquidem ab dicto Joſeph Indo plura non accepimus, neque nos eas remotiores orbis partes adivimus.

XIII. *Ludov. Vartomannus,*

Libro II. Capite XV.

Illic itaq; (*Bangellæ videlicet, urbe India*) offendimus Chriſtiani nominis compluſculos negotiatores ex Urbe SARNAU, ut referebant, oriundos. Hi illò veluti ad nundinas ferunt *ſericos pannos*, odorataque ligna *aloës*, videlicet & *laſeris:* Ea eſt arbor quæ electiſſimum gummi illud gignit, *laſerpitium* appellant doctiores, vulgò autem *belzoi* dicitur, attulerant etiam *Caſtoreum* & id genus fragrantiores odores. Memorabant dicti Chriſtiani eſſe in eô regnô hujus ſancti nominis complures Principes magni Chami *urbis Catay* imperata ſubeuntes. Chriſtianis hujusmodi ex *undonibus* veſtes erant, non ejuſmodi qui ſingulos artus exprimant, ſed laxas

laxas innumeraſque plicas habentes, manicas verò goſſipio referſerant. Caput tegebat apex ex panno Coloris Veneti, altitudine fermè gemini palmi. His eſt colos albicans, trinumque Deum eſſe adjuratiſſimè fatentur: quum initiantur more noſtro latice aſperguntur, duodeniſque Apoſtolis, ac quaternis Evangeliſtis fidem adhibendam eſſe planiſſimè adſtruunt, ſcribunt ordine præpoſtero Armeniorum more, celebrantque ſervatoris noſtri ortum & occaſum. Quadragenis Chriſtianô more abſtinent diebus, nonnullaſque alias ſanctorum colunt celebritates, ſoleis non utuntur. Caligas verò ex ſerico fluxas admodum ferunt, eaſdemque omni monilium genere exornatas nitent in digitis eorũ incomparabili ſplendore lapilli, quum diſcumbunt abaco non utuntur, ſed humi percubentes omnifariã carnibus veſcuntur. adjiciebant ad hæc illi ſe compertũ habere, eſſe complures reges Chriſtiani nominis maximas magni Regis Turcharũ finitimos, *Rumi* appellant. Hi ubi cõſpicati ſunt Comitis mei mercimonia *&c*

Cap. XIX.

Tanta eſt hujus (*Sumatrani piperis longi*) ubertas, ut inde anno ſingulo vicenæ naves onuſtæ evehantur: hæ Catajum proficiſcuntur, illuc exponitur haud difficulter ab frigidius cœlum.

Cap: XXX.

Illud etiam noveritis, triplex eſſe *aloës* genus. Aliud eſt longè perfectius, huic *calampat* nomen eſt. Hoc inſula memorata (*Sumatra*) non mittit, verum ex urbe *Sarnau* advehitur: ea, ut memorabant Chrãni negotiatores Comites noſtri, haud procul ab dicta urbe, ubi aloë naſcitur, nomine calampat, abeſt. Eſt & aliud genus aloës, *Lubam* nomine, hoc flumine neſcio quo huc comportatur. Noviſſimo autem *Bocbor* nomen eſt. Referebant dicti Chriſtiani negotiatores cauſam, quur ad nos aloë primo loco dictum non deferretur, quòd videlicet id genus aloë mitterent regna *Catay*, nec non *Cini*, *Macyni*, *Sarnauq;* & *Grauay* longè

Digitized by Google

gè ditiora, quippe quæ auro uberrimè ſcatent, multoque majorem quam nos auri copiam habent. Suntq; item majorum principes virium, noſtris regibus nimirum locupletiores. Ad id accedit quod ſuffimentis odoramentorumque genere plurimum delectantur. Inque ea re reges ſuperant noſtros. Ob id ad nos hæc odoramenta minus abundè comportantur, utpote quod in urbe Sarnau ſingula libra aloës denis aureis venit, id efficit ejus rei ſumma caritas.

XIV. *Paulus Jovius de legatione Moſchovitarum,*
p. 487. b. f.

Tartari ad Cathajum uſque celeberrimum in extremo ad orientem Oceano civitatem, latisſimas ſolitudines tenent.

Id. p. 489. f.

Satis tamen conſtat, Dividnam innumerabiles trahentem amnes ingenti curſn ad Aquilonem deferri, mareque ibi eſſe longè vaſtisſimum, ita ut illinc ad Cathajum legendo oram dextri litoris, niſi terra interſit, manibus perveniri poſſe certiſſima conjectura credendum ſit. Pertinent n. Cathayni ad extremam orientis plagam ad Thraciæ fermè parallelum, Luſitanis in Indiâ cogniti; quum proximè ad coëmenda aromata, per Regionem Sinarum Melacham uſque ad auream Cherſoneſum navigarint, veſteſque ex Zebellinis pellibus attulerint. Quo ſi vel unô argumento non longè ab Scythicis litoribus Cathajum urbem abeſſe putamus.

XV. *Auger. Giſlenius Busbequ.*
Epiſt. Turc. IV. p. 326. ſeqq.

Audi nunc quæ ex quodã errone Turca de urbe & regione Cathaja (*didici*) Erat is è Sectæ genere, cui pietas eſſe per longinquas regiones vagari, & in altisſimis montibus in locis deſertis & vaſtis Deum venerari, percurrerat pœnè totum orientem, ubi ſibi cognitos Luſitanos commemorabat: incenſus deinde cupiditate viſendæ urbis & regni Cathaini, adjunxit ſe proficiſcentibus eo merca-

cato-

catoribus. Nam ſolent illi magno numero convenire, atque ita catervatim regni illius fines petere. Paucis iter illud pervium eſt, aut certe parum tutum. Inſidæ multæ peregrinantibus gentes ſunt in medio, quarum aggreſſuræ ſingulis momentis timendæ ſunt. Ubi eſt à Perſarum finibus aliquanto longius diſceſſum occurrunt civitates Sammercanda, Borchara, Taſchan, cæteraq; loca à Demerlanis Succeſſoribus habitata. Hinc magnæ ſolitudines aut regiones ſeqvuntur, modo feris & inhoſpitalibus, modo à manſuetioribus populis cultæ: ſed paſſim victus & annonæ penuria infeſta eſt. Idcirco unumquemque proviſa ſibi habere cibaria & quæ vitæ uſus requirat. Quibus rebus magno numero cameli onerantur. Talem numeroſæ multitudinis comitatem Caravvanam vocant. Poſtquam multorum menſium labore ad anguſtias ac veluti clauſtra regni Cathaini perventum eſt (nam bona pars ditionis regis Cathay mediterranea eſt aſperis montibus prærupti ſque ſaxis circumdata, nec poteſt intrari niſi per certas fauces, quæ regis illius præſidiis tenentur) ibi mercatores interrogantur. Quid ferant, unde veniant & quot ſint numero? quæ regii præſidiarii cognita interdiu fumo, noctu per ignes proximæ ſpeculæ tradunt, illa viciſſim ſequenti, ac ſic deinceps, donec aliquot, horarum quod plurium dierum ſpatio fieri non poſſet, nuncius Cathajum ad regẽ de mercatorum adventu transferatur. Qui quidem pari celeritate eandemque ratione quid ſibi placeat reſpondet, admitti omnes, an partim excludi aut differri velit. Admiſſi per diſpoſitas juſtis ſpatiis manſiones ſub certis ducibus incedunt: ubi quæ ſunt ad victum & cultum neceſſaria juſto precio ſubminiſtrantur, donec ipſum Cathajum attingant, hic inprimis quid ſinguli portent profitentur, dein regem honoris cauſa quo viſum eſſe munere impertiunt. Cui nihilominus fas eſſe æqua æſtimatione facta, merces quas velit emere. Reliquas pro arbitrio vendunt aut permutant aut die ad reditum præſtituta, intra quam negotii gerendi contrahendique poteſtas fit. Nam Cathainis pe-

Digitized by Google

regrinorum hominum diuturnius contubernium non placet, ne quid labis peregrinitatis contagione patrii mores contrahant. Sic illi per eadem hoſpitia quemadmodum venerant comiter dimittuntur. Gentem illam magnæ eſſe ſolertiæ idem peregrinator memorabat humaniterque & politicè vivere, religionem habere propriam à Chriſtiana, à Judaica, à Mahumetana diſcretam, Judaicæ tamen exceptis ceremoniis propiorem. Jam à multis retro ſeculis artem typographicam fuiſſe apud eos in uſu. Quid ſatis teſtarentur ibidem typis excuſi libelli. Quam ad rem uterentur charta ex involucris exuviiſque bombycum confecta, adeo tenui, ut in altera tantum parte typorum impreſſionem ſuſtineat, pars altera vacua relinqueretur. Frequentes in ea urbe eſſe tabernas odori illius aromatis, quod *Muſcum* vocant, eam eſſe ſaniem beſtiolæ cujusdam hædi magnitudine. nulli merci majus apud eos pretium, quam leoni: hanc feram regionibus illis inuſitatam ſummæ eſſe admirationis. neque quicquam plures rependi. Atque hæc de regno Cathaino ex illius erronis ore, quorum penes auctorem fides ſit. Nam ſane fieri poterit, ut cum ego de Cathajo quærerem mihi de alia aliqua vicina regione retulerit, & juxta proverbium, cum falcem poſtularem, mihi de ligone reſponderit. Quæ cum ex eo excepiſſem, viſum eſſe percunctari numquid alicunde retuliſſet vel radicis vel fructus vel lapilli rarioris? Nihil admodum, inquit, niſi quod radiculam hanc in uſum meum circumfero, cujus minima particula manſa & devorata cum me langvor aut frigus occupavit, excitor & incaleſco. & cum dicto prægustatam mihi donat, ſubinde admonens ea parcisſime utendum. Guſtavit eam meus medicus Gulielmus (*Quacquelbenius*) tum etiam vivus, qui ex fervore quo illius os inflammatum eſt, *verum napellum* eſſe judicavit.

XVI. *Hieronymus Xavier Societ. Jeſu.*

Regio hæc (Caſcimirana) perfrigida eſt, eamque algidam magis reddunt altiſſimi, quibus cingitur, montes. Sed cum Regno

Tebat

Tebat (quod ili ab Oriente ad jacet verſus Sceтajum vel Catajum, ubi eſt ille inſolens & nominatiſſimus trecentorum millium murus, qui Tartariam à Sinâ dividit & ſeparat, collata temperatior, ita ut à gelidis montibus regni Tebat mente Majo gregatim & per acies infinita propè anſerum ſylveſtrium agmina advolent.

Idem ad ejusdem epiſtolæ finem.

Aperitur magna porta ad infinitas Deo animas acquirendas, in remotiſſima totius Orientis parte, vaſtiſſimo videlicet, & ampliſſimo Catajæ regno, quod eſt in Tartariâ. Sanctus Antoninus in hiſtoriâ ſuâ meminit quorundam religioſorum, quos ſummus Pontifex Romanus, tanquam Oratores & Legatos in id Regnum miſit. Theatrum etiam mundi ejuſdem regni mentionem facit. ad cujus Regiam urbem Lahor (*lego: Lahore*) anno medio perveniri poteſt. Rex & ſubditi propè omnes ſunt Chriſtiani. Sunt & ibi Mauri ac Judæi illis immixti ſed pauci *&c.* Quæ omnia Principi recenſuit Maurus aliquis, qui tredecim annis habitavit in eâ ditione & Mechâ revertebantur, ubi falſi & impii Mahometæ monumento ducenta millia rupias (*lego: Rupiarũ*) hoc eſt centum aureorum millia in donum & eleemoſynam reliquerat. Scripſi ad ea loca Luſitanicè & Perſicè tribus diverſis viis, ut de veritate fiam certior, magnoque animo reſponſionem expecto.

His addo

XVII. *Strabonem qui circà annum Chriſti 20. floruit.*

Is Geographiæ libro XV. p. m. 481. ſic habet.

Καὶ τὴν Καθαίαν δέ τινες τὴν Σωπείθους τῶν νομαρχῶν τινός κατὰ τήνδε τὴν μεσοποταμίαν τιθέασιν· ἄλλοι δὲ καὶ τοῦ Ἀκεσίνου πέραν, καὶ τοῦ Ὑαρώτιδος, ὅμορον τῇ τοῦ Πώρου, ὃς ἦν ἀνεψιὸς τοῦ ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἁλόντος· καλοῦσι δὲ Γανδαρίδα τὴν ὑπὸ τούτῳ χώραν· Ἐν δὲ τῇ Καθαίᾳ καινότατον ἱστορεῖται τὸ περὶ τοῦ κάλλους, ὅτι τιμᾶται διαφερόντως, ὡς ἵππων καὶ κυνῶν· βασιλέα τε γὰρ τὸν κάλλιστον αἱρεῖσθαι φησὶν Ὀνησίκριτος· γενόμενόν τε παιδίον μετὰ δίμηνον, κρίνεσθαι δημοσίᾳ πότερον, ἔχει τὴν ἔν-

νομον

νομον μορφὴν, (al. ἀρχὴν) καὶ τοῦ ζῆν ἀξίαν, ἢ οὔ· κριθέντα δ' ὑπὸ τοῦ ἀποδειχθέντος ἄρχοντος, ζῆν ἢ θανατοῦσθαι· βάπτεσθαί τε πολλοῖς εὐανθεστάτοις χρώμασι τοὺς πώγωνας αὐτοῦ, τούτου χάριν καλλωπιζομένους· τοῦτο δὲ καὶ ἄλλως ποιεῖν ἐπιμελῶς πολλοὺς τῶν Ἰνδῶν· καὶ γὰρ δὴ φέρειν τὴν χώραν χρόας θαυμαστάς, καὶ θριξὶ καὶ ἐσθῆσι· τοὺς δ' ἀνθρώπους τὰ ἄλλα μὲν εὐτελεῖς εἶναι, φιλοκόσμους (al. φιλοκόμους) δέ· ἴδιον δὲ τῶν Καθαίων, καὶ τοῦτο ἱστορεῖται, τὸ αἱρεῖσθαι νυμφίον καὶ νύμφην ἀλλήλους· καὶ τὸ συγκατακαίεσθαι τεθνεῶσι τοῖς ἀνδράσι τὰς γυναῖκας κατὰ τοιαύτην αἰτίαν· ὅτι ἐρῶσαί ποτε τῶν νέων ἀφίσταντο τῶν ἀνδρῶν, ἢ φαρμακεύοιεν αὐτούς· νόμον οὖν θέσθαι τοῦτον, ὡς παυσομένης τῆς φαρμακείας· οὐ πιθανῶς μὲν οὖν ὁ νόμος οὐδ' ἡ αἰτία λέγεται· Φασὶ δ' ἐν τῇ Σωπείθους χώρᾳ ὀρυκτῶν ἁλῶν ὄρος εἶναι, ἀρκεῖν δυνάμενον ὅλῃ τῇ Ἰνδικῇ καὶ χρύσεια δὲ καὶ ἀργύρεια οὐ πολὺ ἄπωθεν ἐν ἄλλοις ὄρεσιν ἱστορεῖται καλὰ, ὡς ἐδήλωσε Γόργος ὁ μεταλλευτής· Οἱ δὲ Ἰνδοὶ μεταλλείας καὶ χωνείας ἀπείρως ἔχοντες, οὐδ' ὧν εὐπορούσιν ἴσασιν, ἀλλ' ἁπλούστερον μεταχειρίζονται τὸ πρᾶγμα· Ἐν δὲ τῇ Σωπείθους κλ'·

Hoc eſt, ex verſione Gvilielmi Xylandri.

Sunt qui Catheam, Sopithis regionem, qui unus fuit è nomarchis (hoc eſt provinciarum certarum regulis) inter hos amnes locaverint. Quidam trans Aceſinem, & Hyarotidem, finitimam terræ Pori, conſobrini alterius Pori, qui ab Alexandro captus fuit. Regionem vero quæ ſub hoc eſt, Gandaridem vocant. Mirum maximè eſt, quod de honore pulchritudini tanto habito in Cathea narrant, ut equorum & canum. Oneſicritus autor eſt, apud eos regem pulcerrimum eligi. Puerum verò poſt duos à partu menſes publicè judicari, utrum *legitimam* formam habeat, & vita dignam nécne, cumque ab eô judicatus fuerit qui rei præeſt, vel vivere vel interimi: Tingi etiam barbas ibi multis variiſque coloribus ornatus gratia. Multos verò ex Indis id (*idem*) impenſe facere: regionem enim colores admirabiles & capillis & veſtibus tingendis ferre, & hos homines cetera frugales, ornatui

ornatui nimiam operam dare. Catheorum id quoque peculiare fertur, quòd ut ſponſus & ſponſa ſe mutuò eligant. Item ut uxores cum viris defunctis comburantur, ob hanc cauſam, quòd cum aliquando adoleſcentulos adamarent, à viris ſecedebant, vel eos veneno tollebant. Ut ergò veneficia deſinerent, hanc legem latam eſſe: quæ profectò lex & cauſa mihi non ſatis probabilis videtur. Dicunt in terrâ Sopithis, in monte quôdam ſales effodi, qui toti Indiæ ſufficere poſſint. Item auri & argenti metalla non longè in aliis montibus dicuntur egregia, ut Gorgus indicavit metallarius: Indi & metallorum & conflandi imperiti, quibus abundent, neſciunt, idcircò rem ſimpliciùs tractant. In eâdem terrâ canes mirè bonos narrant, atq; Alexandrum C.& L. canes à Sophite accepiſſe. Tum ut periculum faceret, duos Leoni immiſiſſe: qui cum impares certamini eſſent, alios duos ſolviſſe: ibi æquato jam certamine, Sophites juſſit, ut unus ex canibus crure apprehenſus abſtraheretur à morſu: & niſi obtemperaret, crus amputaretur: Quod Alexander primò non conceſſit, cani videlicet parcens. Sed cum Sophites diceret, ſe quatuor pro unô daturum, permiſit. Canis verò potius ſibi crus incidi lenta ſectione paſſus eſt, quàm morſum dimitteret.

XVIII. *Laonicus Chalcocondylas,*

De Rebus Turcicis III. p. 67.

Τεμήρης δ' ὡς τὴν χώραν ταύτην ληϊσάμενος καὶ πόλεις ἑλὼν ἐνίας ὑπεκομίζετο ἐπὶ Σεμαρχαΐδης. Σκύθας δὲ ὡρμημένους ἐπυνθάνετο ἀπὸ Ταναΐδος, τήν τε χώραν αὐτοῦ ἐπιδεδραμεῖν καὶ ληΐσασθαι οὐκ ὀλίγα· Χαλεπῶς δὲ ἔφερεν. ἐντεῦθεν δὲ αὐτίκα ἵετο ὁμόσε ἐπὶ τοὺς Χαταΐδας. λέγονται δὲ οὗτοι εἶναι Μασσαγέται τὸ παλαιὸν, καὶ διαβαίνετες τὸν Ἀράξην κλ'. *Addit* Tamerlanem hiſce adeò populis bellum moviſſe, eosque præliô viciſſe; Agoram verò, hoc eſt, Hordam, regnumq; deditione cepiſſe. Sic datis Obſidibus tributum annuum pollicitos eſſe Chataides. *Sequitur:* τὰ δὲ Χαζαΐα πόλις ἐστὶ πρὸς ἕω τῆς Τεχανίας μεγάλη τε καὶ εὐδαίμων, πλήθει τε ἀνθρώπων καὶ ὄλβῳ καὶ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ προφέρουσα

τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεων πλὴν Σεμαρχαίνδης ϰ Μέμφιος. Ἐνομουμένη δὲ τὸ παλαιὸν ὑπὸ Μασσαγετῶν.

XIX. *Arrianus Exped. Alex. libr. V. p. 357.*

Ἐν τούτῳ δὲ ἐξαγγέλλεται Ἀλεξάνδρῳ τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν ἄλλους τέ τινας, ϰ τοὺς καλουμένους Καθαίους αὐτούς τε παρασκευάζεσθαι ὡς πρὸς μάχην, εἰ προσάγῃ τῇ χώρᾳ αὐτῶν Ἀλέξανδρος, καὶ ὅσα ὅμορα σφίσιν ὡσαύτως αὐτόνομα, καὶ ταῦτα παρακαλεῖν εἰς τὸ ἔργον· εἶναι δὲ τήν τε πόλιν ὀχυρὰν πρὸς ἣν ἐπενόουν ἀγωνίσασθαι· Σάγγαλα ἦν τῇ πόλει ὄνομα. Καὶ αὐτοὶ οἱ Καθαῖοι εὐτολμότατοι· τότε καὶ τὰ πολέμια κράτιστα ἐνομίζοντο· *Sequitur de Alexandro.* σπουδῇ ἤλαυνεν ὡς ἐπὶ τοὺς Καθαίους, καὶ δευτεραῖος μὲν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ὑδραώτου πρὸς πόλιν ἧκεν, ᾗ ὄνομα Πίμπραμα. Hæc Adraiſtarum gentis Indicæ erat. Qui ſe dedebant. Tertio die pòſt ad Urbem Sangala tendebat, ubi Cathæi & vicini eorum convenerant. pag. 358. Sangala urbs amplior erat, quàm ut exercitu cingi poſſet. p. 361. Eratque λίμνη ſtagnum haud procul à muris ejus. *Ib.* expugnata ab Alexandro. 363. f. & ſolo æquata. 364. m. Totaque regio Indis deditiriis data. *ib.* Pòſt Alexander ad Sopithis regiam contendit. VI. p. 380. inque viâ *Brachmanum* urbem quandam, quò *Malli* confugerant, expugnat. p. 391.

XX. *Chryſococcas, in Catalog. Illuſtr. Civ.*

Καταΐα. μῆκος: ρμη. λ. πλάτος: κα. μ.

XXI. *Ex Ruſſorum ad explorandum extrema Aſiæ tractum miſſorum Relatione.*

Kitta eſt fluvius Tartariæ, ad quem regnat Rex Altinus. Ibi multæ ſunt Uluſſes ſive Hordæ Tartarorum. Poſt longum iter pervenitur amplisſimam regionem Mugalla, quæ ſe à Bugar Bactriæ extendit usque ad Oceanum. Inter Bugar & Mugalla ad auſtrum ſunt tres Regiones, Ortus, Talgut, Shar. Mugalli diſtingvuntur in nigros & flavos, quos ampisſimus murus diſterminat. Extra eum ſunt nigri Mugalli, intra in regione Catajæ albi.

XXII.

Digitized by Google

XXII. *Rubruquis* iterum.

Quo tempore Galli Antiochiam ceperunt,(*Factum hoc Anno Domini* CIↃ XCVIII.) quidam, nomine Con Can, dominabatur in Kara Kithai & contiguis ad Septentrionẽ Regionibus, unde egreſſi ſunt Turcæ. In eâdẽ Kara Kithai quidam Neſtorianus opilio, potens Princeps populi Yayman fuit, & poſt obitũ Con Can regnum Catajæ invaſit, ac à Neſtorianis Johannes dictus eſt, qui multa de ejus magnitudine confinxerunt & mentiti ſunt, unde tot in Europam fabulæ de illo Presbytero Johanne dimanarunt. Ei frater fuit & ipſe potens opilio, nomine Vnt, qui habitavit trans montes Cara Kithai, itinere trium ſeptimanarũ à fratre ſuô Johanne remotus. Subjecti ejus vocabantur Crit, ſive Merkit, & etiam erant Neſtoriani. Oppidum ejus erat Caracarum; ſed ipſe defecit à Chriſto ad idola & fratri ſuo Johanni, ſine maſcula prole defuncto, ſucceſſit, ac nomen Chan aſſumſit. Quindecim dierum itinere ab ejus paſcuis habitabant gens inops & miſera Moali, his vicini erant Tartari. Cumq; Vnt Can usque ad Moalos cum ſuis gregibus perveniſſet, quidam faber ferrarius inter Moalos, nomine Cyngis, tot pecora clam abegit, quot potuit. Paſtores conqueruntur apud Vnt Canum, is cum exercitu ad Moalos inquiſiturus illum abigeum contendit: Sed ipſe ad Tataros confugit, & inter eos latuit. Vnt Can depredatus Moalos & Tataros, ad ſua reverſus eſt. Tum Cyngis ad Moalos & Tataros dixit: Quia non habemus Principem, ideò à vicinis opprimimur. Creatus à Tataris & Moalis Dux, exercitu comparato Vnt Canum ſubitò oppreſſit, & in Catajam fugavit. Sic cum Tataris ſuis progreſſus, nomen eorum longè latèque propagavit. Nam quia Tatari ubique præmiſſi, populus iis viſis, exclamavit, Tatari veniunt. Sed continuis bellis Tatari ferè omnes abſumti, & Moali omnibus modis nomen eorum abolere, ac ſuum exaltare ſtudent. Regio, in quâ primò habitarunt, & ubi regia Cyngis Can hodièque ſupereſt, vocatur Mancherule: Sed quia ex Tataria expeditiones ſuas ſuſceperunt, ideò eam habent pro regia civitate, ac ibi plerumque eligitur Magnus Can.

HISTORIÆ CHATAICÆ SINICÆQ; COLLATIO.

Not. *Numeri allegativi, quibus nec Autor, nec liber præmiſſus eſt, ſuperiorum Teſtimoniorum claſſes & lineas denotant.*

§. 11. EX horum itaq; Autorum Teſtimoniis *Hiſtoriæ Chataicæ ſummã* condamus. Ita quidem, ut *Memorabilia Chataica* in *Duas Claſſes* diſpeſcamus, inq; *unam* illa congeramus, quæ *ſuadere* videntur *Chatajam ipſam Chinam* eſſe; In *alteram* verò, quæ *ſic ſentire non permittunt.* Et jam utrinque, *quicquid de Chatajâ proditum eſt*, in *ordinem Alphabeticum* redigamus, ac ſigillatim CHATAICÆ SINICÆQ; HISTORIÆ *Collationem* inſtituamus. Ubi in prima argumentorum claſſe ea primùm illuſtrabo, quæ à *Terrâ* ſumi poterant, & ſumuntur; pòſt, quæ ab *Incolis*, eorumque conditionibus; deinde quæ *Donis* terræ *prærogativis*, quæque à *Defectibus*, & quæ à *Teſtimoniis* vicinarum gentium.

Claſſis prima Argumentorum quaſi affirmativorum.

1. à Terrâ.

§. 12. ADITUS. *Adiri itaq; Chatajam nonniſi per certas fauces poteſt.* XV. 21. Sic & *China.* Hæc enim undiquaque ab ipsâ *naturâ* partim, partim & *arte* egregiis munimentis circumvallata eſt, clauſtriſque nobilitata, ut quaſi *orbis in orbe* ſit. *Boreale* munimentum *Deſertum* eſt, & *murus* ille famoſus; *Orientale* & *Meridionale* mare, cujus litora vel valdè exiguæ profunditatis ſunt, vel & deliteſcentes ſcopulos fovent. *Occidua* clauſtris *Damaſiis* continentur montibus, quos & *Amaſæos* vocant, & *Imaos.* Hi Chinam à reliquâ Aſia dividunt. Deq; his *Busbequius.*

§. 13. ADMIRANDA. *Cathaja porrò multa fovet admiranda.* IV. 10. China quamplurima. *v. Autor Admirand. Naturæ in Sinâ & Europâ, & Athan. Kircher. Chin. Illuſtr. P. IV. cap. 4. & ſequentibus.*

§. 14. AGRI. *Agri verò Chataici optimi ſunt.* Ven. II. 28. *& fertiliſſimi.* Id. I. 62. *adeoq; & paſcuoſi.* VII. 4. Eoq; nomine China non minus commendatur. Ubi ſcilicet extrà urbes reliquaſque habitationes vix palmum aut pedem terræ invenias, quæ vel ſterilis vel inculta ſit. Adeò agricultura inter Sinas floret. Qui, quomodo aquam in ſiccas terras derivent; ab undis verò remoliantur, apud *Martin. in Atl. p. 5. & ap. Neuhof. P. II. p. 133. 290.* legi poteſt. *De Agricolarum Feſto v. Ind. Paulin. ſub tit. Feſtorum.*

§. 15.

§. 15. AMPLITUDO. Jam & ex *Arabſiâ* diſcimus: *Chatajam aliquot regna comprehendiſſe.* Quippe quæ Ar. **Regna Chatajæ* vocat. *Haytho* verò tradit, *regnum Cathay maximum eſſe, quod in orbe inveniri queat.* Hoc adeò Sinis convenit, ut non *Borealem* tantùm, ſed *Auſtralem* quoque imperii Sinici regionem innuere videatur. De ſolâ enim Boreali dici illud nequit. Si verò *utramque*, adeoque *univerſam Chinam* (neglectis etiam provinciis exteris, quæ aliquando Sinis ſubjectæ fuerunt) contempleris, reverà amplitudine ſuperat quævis alia regna, quæ quidem ab uno Imperatore ad unum integra pervenerunt. (neq; enim jam loquor de Alexandrino, Gingiſchanico, Tamerlanico imperio) Refert *Abulfeda*, famam fuiſſe, quòd Chinæ latitudo longitudinem ſuperet, quodque initia climatum orientalium complectens, ſeptem climatum fines pertranſeat. Et hoc quidem eò ſpectat, quò idem ille *Abulfeda* reſpicit in *præf. tabb. Geogr.* ſcribens: *Quamvis Sinarum regio magna & civitatibus refertiſſima eſt, ad nos tamen levis ipſius notitia pervenit, eaq; mendaciis admixta.* Latitudo tamen Sinarum à decimo octavo gradu ultrà quadrageſimum extenditur. Perque tria climata, uti *Alferganus* habet.

ARCUS TRIUMPHALES, v. PONTES.

§. 16. CANALES. *Canaliū Chataicorum* Venetus bis meminit. II. 51. & 60. Jamque *tota ferè China navigabilis* eſt. Stupendis enim artibus in fluvios flumina derivârunt incolæ, ut quaqua verſum aquâ vehantur. Celeberrimus Canalium JUN dicitur. Derivatur è *Croceo* in *Guei* fluvium. Sexaginta amplius cataractis inſignis.

§. 17. CIVITATES. Inter Civitates Chatajæ referuntur *Anzar, Cacauſa, Cambalu, Caſgar, Catayum, Cianfu, Cianglu, Ions, Iſbara, Sara, Sarnau.* De ſingulis, quæ fuerint, monumenta excutiamus.

ANZAR. Eam *Teixera* Catayo tribuit. Meminit ejus & *Arabſj.* p. 21. 313. 349. Proq; **Atmr* p. 108. omninò Ar. **Anzar* legendum eſſe, ex adductis Ar. locis facilè liquet. Sed hæc urbs in *Mogolum confinibus* eſt; Nulla ejus *nominis* in Chinâ, & ne veſtigium nominis.

CACAUSU. Hanc *Venetus* inter Chataicas urbes refert, traditque, eam *Serico* & *Chryſendetis* abundare. II, 50. v. *Ind. Paul. Hiſtor.*

CAMBALU. Hæc eſt, quæ ab *Arabibus Chanbalec* dicitur. v. *Ind. Gloſſar.* Eſt autem *Chatajæ Civitas.* Ven. II, 10. 16. *Abulf.* imò *Metropolib.* VII. 1. VIII. 2. Eſt & *valdè magna.* VII. 1. & *incredibilis vaſtitatis.* VIII. 2. Sita eſt ad magnum aliquod flumen. *Ven.* II. 10. extra *Indiam, Mangi, Idem* II. 11, & Chatajam.

Digitized by Google

jam. *MS. loco citatô*. In extremo Oriente. IX. 1. procul ab Oceano. *Ven.* II. 19. haud procul à montibus. *Belbar.* VIII. 5. in Turqueſtaniâ. *Naßirodd.* & *Ulugb.* ſub climate *ſexto*. *Naß.* vel *quarto*. *Abulfeda*.

Sub longitudine	124.	0.	*Naß. & Ulugb.*
	124.	46.	*Haraïr.*
	130.	0.	*Ibn Said.*
	156.		*Abulfed.*
Sub latitudine	30.	25.	*Abulfed.*
	46.	0.	*Naß. & Ulugb.*

Adeò res incerta erat. Porrò

AMBITUS civitatis CAMBALU XXIV. *milliarium* erat. Longitudo quippe cujuslibet lateris ad *milliaria* ſex extenditur, *Italica* nempe. *Ven.* II. 10. Sed *Nicolaus de Conti* milliaria viginti & unum huic urbi tribuit. *In eâdem urbe*

CADAVERA extra ſuburbia ſepeliebantur. *Ven.* II. 11.

CAMPANA quoque eſt in medio civitatis, quâ ter veſperi pulsâ, domô amplius egredi non licet. *Ven.* II. 10. *De*

CANALIBUS, quos Cubla inter Cambalu & Caigui paravit, vid. Ven. II. 60.

CONDITA à Mangone, Gingis nepote. *Teix.*

DISTAT civitate Geogui mill. XL. *Ven* II. 28. fluvio Puliſachniz. mill. 10. *Ven.* II. 27. regno Tainfu. mill. 40. & diætis inſuper decem. *Ven.* *II. 29.*

FIGURA urbis quadrata. *Ven. II. 10.*

FODINARUM *argenti* circà hanc urbem, *Ibn Said* meminit.

FREQUENTATUR à Mercatoribus exteris, VIII. 3.

MERCATURA hîc adeò florebat, ut toti orbi ſufficere videretur. *Ven.* II. 11.

MERETRICES XX cIɔ in ſuburbiis alebantur. *Ven.* II. 11.

MURUS urbis albus. altus XX. paſſuum. craſſus decem. Sed aſcendendo à ſpiſſitudine remittens. *Ven.* II. 10.

PALATIA non pauca. Circà portas in angulis muri. Paſſim *Ven.* II. 10. Regium verò Venetus II. 9. deſcribit.

PLATEÆ rectiſſimæ. *Ven.* II. 10.

PORTÆ XII. ſingulæ à mille cuſtoditæ militibus. *Ven.* II. 10.

REGIA olim fuit. *Ven.* II. 10. Et Cublæ quoque II. 3. 6. hybernis ſemenſibus. II. 9. 16. Tandem deſerta à Cublâ, *novèq; condita* ab ipsô, ad alteram fluminis ripam. OB rebellionem ſcil ab Aſtrologis prædictam. *Id.*

SUBURBIA XII. Quot videlicet PORTÆ. *Ven.* II. 11.

Hæc itaque urbs eſt, quæ non minus pro *Pequinô*, Sinenſium Imperatorum regiâ, quam *Chataja* pro *China* habetur. Et ſequitur alterum ex alterô. An tamen *omnia*, uti *Martinius Atl. p. 22. a.* loquitur, quæ *Marcus Paulus de Cambalu* ſcripſerat, *Pequino* conveniant, infrà videbitur.

CASGAR. Hanc *Chitaa* urbem vocat

vocat *Gentius Not. ad Roſ. p. 355.* Sed hæc procul extrà Sinas eſt. *vid. Indic. Paulinianum.*

CATAYUM. Propè multæ civitates ſunt, quæ provinciis nomina dederunt, uti & noſtra *Brandenburgum.*

Sic ergò & Catayum inter Catayi urbes refertur à *Sabellico Enn. IX. libr. 6. Jovio, Vartomanno, Busbequio locis ſuprà deſcriptis. Laonicus* τὰ χατάϊα vocat, Chataidum urbem.

CIANFU. Eſt hæc nobilis Chatajæ civitas. Diſtat Fluvio Caromoram diætis duabus. Incolæ idololatræ. Ita *Venetus* II. 31. Jam Terminatio FU *Sinica* eſt. *v. Gloßarium voc. FU.*

CIANGLU. *v. Index Paulin.*

IONS. Eſt & hæc Chatajæ civitas, eaque maximâ. *Haytho.* Tamorcani ſedes, & à Patre ejus condita. *Id.* Hæc, niſi fallor, Alhacenti *Gonza* eſt. p. 50. & Veneti *Ciandu.* Quæ poſtrema etiam *Hornii* ſententia eſt, *Introduct. Geograph. 6. b. pr. fol. 8. 1. b.* Ciandu autem à *Cublâ* condita fuit, hoc eſt, *Tamorchani* avo & prædeceſſore. *v. Ind. Paulin.*

ISBARA. Hæc ab *Ambsja* Chatajæ tribuitur. Habeturque à nonnullis pro *Aßbetirâ* Alfergani, quam * *ναύϛαθμον* Sinenſium vocat *Elem. Aſtr. cap. 9.*

Ar.

SARNAU. Hujus urbis ceu Cathaicæ *Vartomannus* meminit. Procul dubio ea eſt, quam *Haytho* Saram & *Arabes* Sarajam vocant. Hæc verò Deſtæ regia eſt. *Ambsja.* & *Cumania, Haytho cap. 47.* hoc eſt, *Caphchaci. Idem cap. 52.*

FREQUENTATUR porrò Chataja à Mercatoribus *Ciartiamenſibus*, teſte *Veneto* I. 43. & *Sumatranis*, aut: *Vartomanno* II. 19. *Aliisq;*, quod *Ibn Said* apud *Abulfedam* ſubindicat, & *Turcicus* ille *erro* apud *Busbequium.* Jam *Sina* quidem *Exteris* ferè *clauſa* eſt. Sed Turcæ, Mogores & Tibetani terrâ; mari verò Siones & Cambojani perſæpè in illam penetrant ſub ſpecie *Legationum* planè confictarum.

INSULA verò nec China eſt, nec, quod *Cadamuſtus* affirmat, Chataja; ſed MEDITERRANEA magnam partem. *Busbeq.*

LONGITUDO Chatajæ XXV. diætæ, ſecundùm *Venet.* I. 62. Quod non adeò abludit à ſpatio *Chinæ Borealis*; *v. de MURO, mox infrà.*

MONETA *papyracea* eſt, *quadrata*, & ſigillo Regis inſignita, obſoleta verò novâ permutatur in aulâ. *Hayth.* Similia ferè tradit *Venetus* de Moneta magni Chami, quam in civitate Cambalu ingenti numero parari feciſſet, II. 21. Sed *rotundâ* fuiſſe refert, & ex medianis *Mororũ corticibus* confectam. Talem à Gingiſchano Sinis imperatam fuiſſe volunt. Aliàs enim inde ab antiquiſſimis temporibus monetæ loco fruſta argenti majora aut minora uſurpant,

MURO

Digitized by Google

MURO *Chatajam ambiri* Ibn-Said *apud* Abulfedam *tradit.* Quodque nonnulli arbitrarentur, *murum illum XXIII. diatis ab Oriente in Occidentem protendi*, Veneti *longitudinem*, quam dixi, confirmat. Eſt autem ex palmariis argumentis eorum, qui Chatajam & Chinam pro eâdem ſub diverſô nomine Regione habent. *Sin. Murus iſte Sinis * *vanliching* dicitur, hoc eſt, decies mille ſtadiorum. *Van* enim decies mille eſt; *Li* ſtadium Sinenſe; *Ching* mœnia. Non tamen ideò ſic appellatur, quòd tantæ ſit longitudinis. Nam 250. ſtadia Sinenſia unum æquatoris gradum conficiunt; Decies mille verò ſtadia, quadraginta gradus. Vera autem longitudo *à ſinu maris*, in quem *Yalo*, Orientalis Tartariæ Fluvius ruit, ad montes usq; *Kin* propè Croceum, quô tractu *quatuor provincias* ambit, circiter viginti tantùm graduum eſt, hoc trecentorum milliarium Germanicorum. Notandum itaque, quòd Sinæ *Myriadem* pro quovis *magno numero* ponat, velut & *Hebræi*, *v. Glaß. Rhet. 450.* Sinæ verò eò magis, quod *Periodum annorum*, quàm *Vannum* tot annis definiant. Solet enim Imperatoris Titulus VAN VAN SUI eſſe. Ceterum *Latitudo* muri tanta eſt, ut ſex aut octo quoque equitum lateralem ſtationem ſimul capiat. Cœptus ideò, confectusque, ut Tartari, qui toties Sinam latrociniis infeſtabant, aditu prohiberentur. De Tempore ſtructuræ res ferè dubia eſt. *Ex Sinenſium annalibus* refertur, Murum hunc anno ante Chriſti Nativitatē CCXV. idque intrà quinquennium, mirum dictu! cœptum abſolutumq; eſſe, Xii Imperatoris auſpiciis. Alii verò, ex Sinarum itidem traditione aliâ, ſtructuram hanc *Tzinzono* acceptam ferunt, qui Dynaſtiæ primæ Sinicæ CCVII, idemq; ultimus rex erat. Ab aliis etiam Conditor *Criſagnol* vocatur, qui anno Chriſti Iↄ XXVIII. vixiſſe dicitur, uti videre eſt apud *Purchaſium.* Illud verò valdè mirum eſt, quòd nec *Carpinus*, nec *Rubruquis*, nec *Venetus*, qui illas terras peragrarunt, & curioſè deſcripſerunt, hujus muri meminerint. Indeque ſunt, qui anno Chriſti cIↄ CC. recentiorem putent, & fortè ab *Homvu*, felici illo circà annum Chriſti cIↄ CCCLXVIII. Sinicæ libertatis aſſertore conditum. Intereà, *murus*, qui *Chatajam* ſecundùm Arabem laudatum ambit, ille ipſe eſt, qui *Sinas* continet.

OCCUPATA. Sunt, qui ajunt, *Chatajam à Gingiſchanidis occupatam eſſe, Chatæosq; imperium hoc inſtitutâ novâ Epochâ temporis agnoviſſe.* Idq; *anno ultimo Quei haì Cycli Hexacontaëterici tertii*, quem *Hiá vên* vocant. Anno nempe 9680. Venni 8864; hoc eſt, Æræ Chriſti 1263. Ita *Naſſiroddinus.* Eaque Chinæ convenire putantur. Quippe cujus

pars

pars *Borealis* circà illud tempus à Tartaris capta eſt; nec multò poſt *Auſtralis*.

PONTES. Ceterum *Pontes Chataja*, eosq; *admiranda ſtructura* Venetus ſubindè memorat. Traditque *aliquorum fornices adeò altè porrigi, ut naves erectis malis ſubter tranſire queant*. Sic & in unâ urbe *Singui* VI cIɔ circiter pontes fuiſſe; & in urbe *Quinſai* ad XII cIɔ fidem facit. In *Chinâ* verò ingens pontium, & admirandorum quidem, copia eſt, ut & hoc magno argumento ſit, *Venetum* de China locutum eſſe. Tantummodò volunt, ipſum *arcus triumphales* pontibus annumeraſſe, vel numerum pontium Quinſayenſium ſuprà fidem auxiſſe. Memorabilis item *Pons* eſt, cujus Venetus II. 27. mentionem facit. Tranſibat ille *fluvium Puliſachniz*, eratque *marmoreus*. *Longitudine* trecentorum paſſuum; *latitudine* octo. Innitebatur *arcubus XXIV*. Ornatus verò erat ad utrumq; marginem ſculptis *leonum ſimulacris*. Jamque Sinæ non *pontibus* tantùm refertæ ſunt, ſed & magnificis ac ſtupendis. Videſis *Martin.* paſſim & *Neuhof. Part. II. cap. 11.* Sed quis ex iis pons ille Veneti ſit, nemo, quod ſciam, indicat. Et eſt *Loyangus* pons omnium in Sinis maximus. Sed non eſt, qui eum huc referat. *v. Indicem M. P. Veneti, de Pontibus, deq; Puliſachniz*.

POPULOSITAS. *Infinitis* porrò *gentibus replenum* eſſe Chatajam, Haytho autor eſt. Quodque *Venetus* de *Tampinguenſi* regione tradit, eam *quaſi unam urbem* eſſe, hoc univerſè Sinis tribuunt, qui eam viderunt, *Alvar. Samedus*, *Trigautius*, *Martinius*, *Gruberus*, *v. Kirch. Chin. Ill. p. 168. a.*

SALIS MONS. Montem quoque in Cathea eſſe, qui Salis copiam præbeat, toti Indiæ ſufficientem, *Strabo* ſcribit.

Majora de regno *Taicam* Venetus habet, I, 32. De regione verò *Sucbuen*, quæ ſexta Sinarum provincia eſt, *ſimilia* leguntur. Ita enim *Autor Atlantis: Per totam provinciam magna vis ferri effoditur. Sed quod rarum in orbe reliquo, hîc putei ſalis ſunt in montibus, ex quibus toti provinciæ de ſale proſpicitur. Sunt autem putei iſti ſuprà centum paſſus alti in montibus cultis, dulcisq; ſoli.* Hæc & alia *Martinius pag. m. 91. b.*

SITUS. De Situ Chatajæ planè multa, ſed non adeò conſona invenio. Horum aliqua PLAGAS reſpiciunt; quædam VICINIAS; Reliqua DISTANTIAS.

DISTAT itaq; *Tranſoxianâ* * *Itinere menſtruo*. Ita *Ambsj. p. 67.* Eſt qui *diætam* pro *itinere menſtruo* poſuerit, cum hunc locum Latinè transferret. Sed is luculentus error eſt. *Ac.

VICINI *Chatajorum* præcipuè hi ſunt: *Balachſchani*, *Casgarenſes*, *Diſtenſes*, *Geta*, *Igurai*, *Indi*, *Mogoles*, *Singui*, civitas, *Tamri*, *Turqueſtáni*. Hæc ex *Ambsja*, *Ulugbeige* & *Veneto*. At *non* ubique tamen *mediam vicinitas* intelligenda eſt. Huc ſpectat, quòd Chataja ſita eſſe dicitur ſub regione *CASIA*, *Ptol. VI, 15.* inter FLUVIOS Hyarotidem & Aceſinem, vel & ultrà. *Strabo p. 581.* v. *Caſaub. ad h. l.* ſub frigidiore cœlo, *Vart.* Suprà GANDARIDEM, *Id.* extrà IMAUM montem. In INDIA. *Strabo enim Indos* vocat. Ad latus infinitarum INSULARUM circa Orientem & Meridiem. *Haytho.* In principio MUNDI. *Haytho.* (h. eſt, extremo Oriente, veluti *Portugallia* קצוי הארץ *Finis terra* dicitur, ſecundùm autorem *Juchaſin p. 288. edit. Conſtantinop.* & hodiè *Artabrorum portus*, de quo *Ptol. II, 6.*) in TARTARIA, *Xav.* ad THRACIÆ fermè parallelum, *Jov.* in Regionib. *TURAN. Arabsj.* Præterea legitur, inter Chatajam & has illas provincias alias, hanc illam ſitam eſſe. Inter Chatajam & Balachſchanum, Casgar; *Arabsj.* Inter Chatajam & Cerguth, Singui. *Ven.* Inter Chatajã & Indiam SYM, *Haytho*, & Casgar, *Arabsj.* Inter Chatajam & Samarcandam, Timuri Regiam, deſertum LXX. diætarum. *Schildberg.* Inter Chatajam & Syriam, Regnum Tamerlanis. *Arabsj.*

PLAGARUM reſpectu Chataja ſita eſſe ſcribitur, in ultimô ORIENTE, *Abulfed.* in remotisſimâ totius Orientis parte. *Xav.* ad Orientis extrema, *Carp. Abulf.* ad extremam Orientis plagam. *Jov.* & in extremo ad Orientem OCEANO. *Jov.* in Oceani litore. *Haytho.* ad ipſum usq; Oceanum Eoum. *Carp.* ad ORIENTEM Hyrcaniæ, *Laonicus*; regniq; Tarſe, *Haytho.* ad OCCIDENTEM Egrigajæ, *Ven.* Sericæ, *Ptol.* Diſtæ, *Arabsj.* ad SEPTENTRIONEM montium Belhar, *Abulf.* ad MERIDIEM deſerti Belgiam, *Haytho.* ad VULTURNUM regni Erigimul. *Ven.*

Iſta, quisquis volet, conciliet, Siniſq; Borealibus convenire demonſtret. Veteres ſanè Cathéam longè occidentaliorem eſſe putaverunt. Diodorus etiam Cathéam, & Sopithis regionem diſtinguit, ut & Arrianus. Tradit enim, Alexandrum, everſâ Cathæorum urbe, Sangala ad Sopithis regiam contendiſſe.

VIÆ PUBLICÆ. Refert *Paulus* noſter, Cublæ, niſi fallor, ſolertiâ & auctoritate, *Vias per Chatajam Arboribus conſitas eſſe*, ne quà nuncii, & qui illac proficiſcuntur, errarent. Huc ſpectare videntur, *ſtatuæ illæ Mercuriales*, quibus *Diſtantia locorum* inſcriptæ ſunt. Tales enim per Chinam decimô quôvis ſtadio inveniuntur.

2. ab

Digitized by Google

2. *ab Incolis.*

§. 13. Venio ad *mores, rituſq;*, reliquaſq; *conditiones* hominum, qui Chatajam habitabant. Ea enim *D. Golius* inter præcipua ſententiæ ſuæ argumenta numerat.

CHATAJI itaq;

Primùm AFFABILES *valdè erant*. Ven. *II, 28.* hoc eſt, *Humaniſſimi inter ſe*. Busbequ. & *ergà peregrinos*. Vart.

Sinarum verò Urbanitas à nemine non commendatur. *Ad faſtidium uſque prolixa ſunt, ac tantùm non ſuperſtitioſa urbanitatis officia.* Verba ſunt *Martinii, Atlantis p. 7. a.* Qui & paulò pòſt ſic habet: *In publicis congreſſibus Sinæ ad ſalutationes perofficioſi ſunt, ergà hoſpites quoſcunq; humaniſſimi.* Videſis, quæ ſequuntur. Sed &

ARMIS quoque *Cataji utebantur, qualia alibi viſa non erant*. Haytho l. 35. Fallor, an *Tormenta bellica* in mente habuit Armenus, an Cilix iſte? De iis verò *Mercator in Atl. Maj.* & in *Deſcriptione* quidem *regni Sinarum p. 371.* ſic habet: *Tormentorum bellicorum uſus hìc* (in Sinis) *adeò vetus eſt, ut inventorem neſciant.* Adde ejuſdem ſententiæ *autorem Admir. in Sin. & Europ. cap. 47.* Ac in Europâ quidem ſerò auditum eſt de *tormentis illis, deq; pulvere pyrio.* Primi, niſi fallor, *Veneti* fuerunt, qui iſtis *uſi* ſunt. In *bello* videlicet *Genevenſi*. Sed *Sinas* multò ante his ignibus pugnaſſe, vix eſt, qui neget. Ideoque valdè miror, *Albacentum*, Arabem, fide *Johannis de Bet*, ſcribere, quòd in prælio Tamerlanico Sinenſium *equis* Tamerlanis *tormenta bellica*, quoties diſploderentur, magnæ formidini ac *terrori* fuerint. Ita ille *libr. II. p. 88.* Idem *pulveris pyrii* meminit, *lib. I. p. 59.* quodq; Tamerlanes ſecundùm recentem tunc apud Græcos fundendorum tormentorum artem, & ipſe tormenta aliqua fudiſſe cerit, *libro V. p. 267.*

ARROGANTIA. De Chatajorum arrogantiâ *Haythonem* legi veſim, *ſuprà p. 10. fin.* De Sinis res certa eſt, gentem eſſe ſuprà modum φίλαυτον. Adeò *antiquitatem* generis ſui prædicant. Et nihil non ſuarum *rerum* atque *artium*.

ARTIFICES item *Chataji erant*. Ven. *I. 62.* & *exquiſitæ artis opera conficiebant*. Carpinus 4. ut & aliàs *ſagaciſſimi erant*. Hayth. *II. magnæ ſolertiæ*, Busbeq. 42. *ingenioſi*, Ven. *II. 28.* Haytho 34. *perſpicaciſſimi*, Haytho 30. Hæc omnia Sinis conveniunt. Proq; iis loquuntur *Agricultura. Architectura. Canales. Elaborata corallia, ebena, ebora, jaſpides, marmora, ſuccina. Machinæ Mathematicæ. Panni ſerici chryſendetæ. Piſcatura. Porcellanæ. Scientia omnis generis. Vitrum ex oryzâ*, & multa alia, quæ *ſingulari artificio* ab iis parantur.

Digitized by Google

Accedit, quòd nihil in Europa artium ſit, quam noſtrates ibi non invenerint. Invenerunt enim *campanas*, *tormenta*, aliaque ex ferro & ære fuſa. Invenerunt *pulverem pyrium*, *Magneticam*, *Scioterieam*, & alia, quæ laudati rerum Sinicarum Scriptores paſſim inculcant. Sola *picturâ* & *fortitudine* Sinæ ab Europæis ſuperantur.

Porrò ASTRONOMIAM Chatajorum *Ulugbeigus* prædicat. De quâ tamen infrà, ubi ad *Chronologiam* perventum fuerit, unà agam. Hic ejus vel ideò memini, quod *Ath. Kircherus Chin. Illuſtr. p. 61. a.* ſcribit: *Nihil ita luculenter, Chinam* pro *Catayo ſemper habitam fuiſſe, demonſtrat ac Perſarum monumenta tùm Aſtronomica, tùm Botanica.* Sic ille. Qui quidem nihil *Botanicorum* monumentorum affert. Puto, ipſum *herbarum nomina* quædam in mente habuiſſe, de quibus in *Gloſſis Chataicis* dicam. *Aſtronomica* verò monumenta terminos illos *Chronologicos* vocat, quos ex Naſſiroddino in D. Golii additamento conſpexerat. *v. ſuprà pag. 17.*

AURI Uſus. *Aurum*, aliaq; metalla Chatajis quidem non deſiunt, ſed iis non tàm in monetæ quàm *vaſorum*, aliorumque *ornamentorum* confectionem utuntur. Hayth. 42. De Sinis verò *Atlas*: *Aurum merces* (merx) *potiùs hîc eſt, quàm mercium precium.*

BARBA. *Barbâ* Chataji *naturaliter carent.* Haytho. 22. Ven. MS. I. 62. attamen *pilos ſuprà labia habent.* Ven. ib. Sic de Sinis *Atlas* tradit p. 5. b. f. quòd *barba* illis *rara* ſit.

BARBARUM TINCTURA. Intereà *Barbas tingunt* Chataji. Strabo 10. veluti & *Indi*, ibid. Aliæque gentes non paucæ, non *barbas* tantùm, ſed & *capillos*, *dentes*, *faciem* pingebant. Res nota eſt de *Gelonis*, *Agathyrſis*, *Scythis*, *Romanis*, *Saracenis*, *Thebanis*. Idem hodiè in Americâ *Quivirani*, *Virginiani*, *Floridani* faciunt, ut & Perſæ pilos, manus, ungues pingunt. Sed & *Sinæ*, ac imprimis *Junnani*, de quib. *vid. Atl. 129. a. m. 130. a. m.*

BELLICOSITAS propè iners, aut nulla. *Bellorum* Chataji ferè *inſcii* ſunt. Alhacent. p. 6. imò & *timidi* nimis, ac *haud bellicoſi*, Hath. 33. adeoque facilè ſe *Alexandro dediderunt*. Curt. & *Tamerlani*. Alhacent. p. 7. Bella tamen *mari feliciùs* gerunt, *quàm terra*. Haytho 34. vocantur & *Strenui* à Cadamuſto lin. 15.

Jam Sinæ fortitudinem non tàm demonſtrant, quàm laudant. *Lepores* vocabat Hiangyus, meticuloſos hoſtes, quos & Scipio *lepores galeatos* nuncupare ſolebat. Sed militiam in viliſſimis vulgò habent. *Martin. Atl. p. 7. a.*

BELLORUM HISTORIA. Ceterum *SADUS*, Roſarii Perſici autor, ejus

ejus libri cap. V. §. 1. 6. belli meminit, quod Chataji cum Mahmude, Choraſmiorum Rege, geſſerint. Neſcio ſanè, an *Hiſtoria* ſit, an *Fabula*, quæ aliàs ibi refert. *v. Gent. præfat. p. 6. Olear. præfat. p. 19.* Bellum verò Chataicum pacemque ſubſecutam inter Hiſtorias referre non dubito. Quin & alia hujus belli extent monumenta Apud *Malatienſem* videlicet. Tradit enim, *Mahmudem*, Choraſmiorum regem, circa ann. Chriſti cIↃ CLXXI. aut paulò pòſt ſequentium aliquem, à fratre Chataici Regis ope victum, imò à Chatajis abductum eſſe. Et indè colligo, non omnes *Saadi* Hiſtorias ævi ejus eſſe. Scripſerat enim *Sadus* anno Hegiræ 656. quod ipſe ad finem præfationis docet. Erat is annus Chriſti 1258. Idem verò Malatienſis teſtatur, Bocharam circa ann. Chriſti cIↃ CXCV. Chatæis à Choraſmiorum Rege ereptam eſſe. Jam Sinas quidem cum *exteris* quoq; bella geſſiſſe paſſim legitur. De bellis verò cum *Choraſmiis* non item.

CALLIDITAS. Sunt & Chataji *callidiſſimi*, Haytho II. ſic & *Sinæ. Atl. 5. b. f.*

CAPILLORUM COLOR. Sunt Chataji *capillis nigris*. Ven. *I.* 62. Eos *Kambaſſ* dici, hoc eſt, *nigri capitis*, *Maginus* volunt & *Ravius*. Ille *Geographia p. 235.* Hic *Cosmograph. p. 890.* Attamen non à *capillorum*, ſed *tegminum* colore ſic dici iidem tradunt. Scilicet ut Perſæ * *Kiſilbaſſa*, Ar. *rubri capitis* appellari ſolent. Aliàs tota Iran Karabas hodiè dicitur. Hæc obiter. *Nigredo capillitii Sinarum* quaſi gentilitius color eſt. *Flavum* enim & *ruffum* vilipendunt, imò horrent. *A. 6. a. pr.* Contrà quàm aliis gentibus viſum eſt. Saraceni enim flavum amabant. *v. Hiſtor. Sarac. I. 11. 17. II. 4, 8, 11.* Ruffum Arabiſſæ. Sionita *de morib. Arab. p. 65.*

CHRONOLOGIA. Sed maximi ponderis argumentum eſt, quòd *Epocha*, quam *Chatajam* vocant, planè *Sinica* eſt. Scripſerat hac de re *Naſiroddinus* Perſa, Tuſo Choraſanæ oriundus. Et id *Perſicè* quidem. In *tabulis* ſcilicet *Aſtronomicis*, quas *Ilchanicas* vocabat, & *Allao*, Domino ſuo, dedicaverat. Earum exemplum nondum typis editum *D. Golius* poſſidebat. Ulugbeigus verò *eâdem Linguâ iisdem* propè *verbis*, & quæ de *Longitudinibus*, deq; *Latitudinibus* Locorum Naſſiroddinus ſcripſerat, & quæ de *Epocha Chatajorum*, exſcripta ſuo quoque nomine edidit. Hoc partim ex collatione Tabularum Geographicarum utriusque, veluti à *Joh. Gravio*, *Anglo*, editæ ſunt, liquet; partim teſtimonio D. Golii confirmatur, qui tàm Naſſiroddini Manuſcripto, quàm Ulugbeigis libellô, à *Gravio* itidem editô, uſus eſt. Ipſum tamen Ulugbeigum æræ hujus ſatis gnarum fuiſſe, vel & indè patet, quod

curioſè eam tradit, & accuratiſſimè æræ Mohammedicæ alligat. *vid.p.50. & infrà*. Jamque *Ulugbeigus* pleniſſimè *Chataicam Chronologicam* tractat. *Chataji* verò ſecundùm *Traditionem* ejus ſic procedunt.

1. *Diem* nempe *naturalem* (τὸ νυχθήμερον) à media nocte in mediam noctem putant, & à Ceh quinto Jagi primi; *Annum* verò à 15.gradu Aquarii incipiunt.

2. Porrò diem naturalem in *XII.horas* dividunt, quas *JAGOS* vocant; nos *Bihoria*.

3. Horam dividunt in 8. partes, quas *CEHOS* vocant, nos *ſcrupula horaria*.

4. Diem in 10000. quoque particulas ſecant, quas *FENACOS* vocant; nos *ſcrupula diaria*.

5. Dividunt prætereà *annum Tropicum* in XXIV. partes.

6. Attamen & *XII. Menſes* numerant.

7. Agnoſcunt & *Menſem Embolimaum*.

8. *Periodi* Chataicæ ſunt:

1. Cyclus *denus*.

2. Cyclus *duodenus*, Jagorum, dierum, annorum, ut & *Electivus*.

3. Ex cyclo annorum deno & duodeno compoſito emergit *Cyclus ſexagenus*.

4. Ille *triplus* eſt. Primus *Shanec ven* dicitur, alter *Chunec ven*, tertius *Cha ven*.

5. *Vennus* 10000. millia annorum complectitur.

9. Dodecaëteridem porrò *animalium nominibus* inſigniunt.

10. Accedit *Synchroniſmus*. 1. Cyclus enim primus ſexagenus cepit anno Hegiræ 847. die 8. menſis Sjewal, feriâ tertiâ.

2. Annus decimus Quei yeù fluebat anno 642. Jesdegirdi, Nasſiroddinô teſte.

11. A creatione mundi ad tempus prædictum Hegiræ elapſi ſunt 9860. anni, de Vennô 8864.

12. Anni ſunt veri ſolares à loco ☉ in Zodiaco ad eundem.

13. Quantitas *anni*, dies 365. Fen. 2436. *Partis* viceſimæ quartæ, d. 15. Fen. 2184⅝.

Et huc ſpectat, quod *Curtius VIII.* de *Indis* habet. *Eos nempe menſes in quinos denos dies deſcripſiſſe, ac plena anni ſpatia ſervâſſe.*

Et jam tota *Chatajorum* Chronologia eadem, quæ Sinenſium. *Nomina* namque *temporum* penè omnia planè Sinica ſunt, ut infrà *ex Gloſſario Chataico* patebit.

Diviſiones etiam & *initia* & *quantitates* temporum conveniunt.

Ac tandem *Synchroniſmi*. e.g. (1.) anno Chriſti 1654. obtinebat ap. Sinas annus Cycli ſexageni triceſimus primus, qui *Kiâ ù* dicitur. Ita Martinius Golio retulerat, antequàm exempla illa, quæ ex Ulugbeige & Nasſirod-

Froddino & hîc adducta ſunt, obſervaſſet. Annis 1654. demas annos 1273. (huic enim anno reſpondet annus Jesdagirdicus 642.) & productũ 381. per ſexagenarium dividas, reſiduum erit 21. ſubtractis 21. de 31. (*Kià ù*) habebis 10. (*Quei yeù*) ut ſuprà. Sic (2.) collatis annis 1654. & 1444. (qui ann. Hegiræ 847. reſpondet) demtoq; numero minore à majore, habebis 210. iis diviſis per 60. emergent 30. ſubtractisq; 30. à 31. (*Kià ù*) habebis unitatem, quæ primum cycli ſexageni annum, *Kià çù* dictum denotat.

Huc item ſpectat, quod *Hebræus* quidam *Sinicus Riccio* reſponderet, *Meſſiam* quidem ſuum venturum eſſe, ſed poſt annos demum *decies mille*.

Ita *Vennis* quidem, hoc eſt, decies mille annorum Periodis mundi tempora deſcribere ſatagunt *S*inæ. *S*ed ſi rem rectè penſites, vix IV cIↄ Iↄc annorum Hiſtoriam producere in medium queunt, qui omnium temporum, ſuæ quidem gentis, Acta penes ſe eſſe gloriantur. *v. Kirch. Oedip. III.* *Fobi* namque primus ille *S*inarum imperator, quaſi circa annum ante Chriſtum 2952. demùm regnâſſe, ex Annalibus eorum colligitur. Ponamus ergò *Diluvium Noachicum* univerſale non fuiſſe, ergòne Fohius initia *Hebraicæ Chronologiæ* attigit? Minimè. Vixiſſet, ſi *S*inarum ſequamur computum, *ſexcenteſimo* quidem *quinquageſimo primo ante Diluvium* anno; ſed *milleſimo & amplius* poſt mundi creationem. Quid ſi ſub *Fobii* & ſequentium ſex regum nominibus *Patriarchæ* Hebræorum lateant? Certè *Hornius Arc. Noæ. p.13.* non adeò abſurdè tale quid conjicit. Vultq; *Fohium*, *Adamum*; *Xinnungum*, *Cainum*; *Hoangtium*, *Hanochum*; *Yaum*, *Noam* fuiſſe. Ego verò, ſi quid conjecturæ ſubſit, Fohium pro Noacho haberem, & Adamum * *Puoncuum* dicerem. Ita enim *S*inæ *primum* vocant *hominem*. Deinde & hoc notandum eſt, quòd *ipſis adeò Sinis temporum ſuorum initia ſuſpecta ſint*, cujus *Martinius* teſtis eſt, *Hiſt. Sin. p. 3.* Cumque, *ſi tempora retrò putentur*, *Sinarum computus cum Ruſtico* ferè conveniat, utrumq; quidem *Hebraicô* cedere debere arbitror, ſed nec *Sinicum fundamento* aliquo carere puto. Fortè *Vennus* ille, qui anno Chriſti 1583. finiebat, ſic ſe habuit, uti Periodus Juliana, quæ annos mundi latè excurrit. *Priores*, quos numerant, *Venni* procul dubio conficti ſunt. Tandem obſervari velim, quod *Joſeph. Scaliger* haud rectè *Sinenſium Epocham* mente conceperit, quatenus *in de Emend. Temp. annum Chriſti 1594.* cum anno 88073. *S*inarum connectit. Eſt enim annus *undecimus Venni 8865.* adeoque (ſi annos plenè numerare velimus ſecundùm Sinas) annus 88640011mus.

* ſin.

CONNUBIA. De Catheorum Con-

Connubiis Strabo ex aliis refert: eos mutuis electionibus matrimonium contrahere. *lib. 14.* Sic & *Diod. Sic. XIX.* & *Curt. VIII.* Quod tamen inter Sinas minimè receptum eſt, quippe ubi nudis parentum conſiliis, irrequiſito ferè filiorum conſenſu, connubia fiunt. *Ita Neuhof. B. II. p. 280. pm.* Martinius verò: *Inter contrahentes*, inquit, *nullus aſpectus mutuus, nulla colloquia, publiciq; contractus. Utrorumq; Parentes per Procuratores ſuos matrimonium inſtituunt.*

CONVICTUS. Chatajos, cum comedunt, humi ſedere, *Vartomanni* obſervatio eſt. Sed cum quâ non concordat, quod *Neuhof. P. II. cap. 4. pag. 263. a.* refert. Nec *bacillorum menſalium* Sinicorum in Hiſtoria Chataica mentio fit aliqua.

CORPORIS HABITUDO. Quod ſi porrò Chatajorum *communiorem corporis habitudinem* contemplemur, magna eorum Sinarumque ſimilitudo eſt. Sunt enim Chataji COLORIS albicantis, uti nos. *Cad. 14. Vart. 13.* Sunt *pulcherrimi*, Haytho 20. *Mulieres* verò imprimis *albæ*. Ven. I. 62. Sunt & *NASO parvo*. Venet. I. 62. *Oculisq;* communiter *parvis*. Haytho 21. *Pingues*, Ven. I. 62. Sic & de Sinis Atlas: *Valetudinis*, inquit, *ſat firma ſunt, ac robuſta, dumtis vel indè à puero lacertis, colore candido certant alicubi cum Europæis, multiq; conveniunt, ſi naſum ſimum, barbam raram, exiles, prominentes & in oblongum deductos oculos, latamq; & ad quadrati magis formam accedentem faciem exceperis. - - Mulieres utplurimùm ſtaturâ minores ſunt, at vultu & liberali & eleganti. pag. 5. fin.* Add. *Neuhof. P. II. c. 6.*

EPOCHA. vid. CHRONOLOGIA.

FRUGALITAS. *Frugalitatem* Catheorum, quæ extrà ornatus luxum eſt, Strabo commendat *lin. 13.* Sed Sinarum convivia valdè ſumptuoſa eſſe, recentiſſimi Scriptores fidem faciunt.

INFANTUM CENSURA. Cathei etiam *infantes* jam *bimeſtres* ſub *cenſuum forma* tradunt, ac tunc eos vel *vitâ donant*, vel *interimunt*. Strabo. vel *exponunt*. Ven. Huc fortè trahi poſſit, Sinarum crudelitas, quâ moti pars *aquâ* infantibus vitam adimit; pars eos *vendit*.

LINGUA. Sed à *Linguâ*, ejusque *Reliquiis* præcipuum ferè argumentum deſumi poteſt. Idque *D. Golius* non *maximi* tantùm facit, aut non *minoris*, quàm quod à *moribus* afferri poterat, ſed & *fusè* perſequitur. Nam non *Chataica* duntaxat *nomina*, quibus *horas, dies, menſes*, majoresque *Periodos*; *Electiones* item deſignant, ex *Naſiroddino* recenſet; ſed & cujusq; *ſonum* & *characterem*, uti quidem apud Sinas receptum eſt, *Marti-*

Digitized by Google

Hi characteres primus emendatius scripsit (?) in co[lum]nâ sinistrâ, seu per in singulis pag[inis] ... Pronunciatio est in columnâ quintâ.

فن Ullugh Beigus Fen

فن 分 Fen seu Fuen. Divisio, seu particula [redacted]

كه 刻 Kĕ — seu Coluna ... [illegible]

شي 時 Shî tempus; hora sinica, sc. bihorium, [illegible]

شن 閏 Shŭn additio, sc. Intercalatio, [redacted] ...

كن 干 can Truncus arboris [illegible]

ون 文 vun. compositio, sc. [illegible]

شنك 上 shàngh } Shàngh vun.
ون 文 vun } superior compositio.

چنك 中 chùngh } Chùngh vun.
ون 文 vun } media comp.

هيا 下 Hià } Hià vun.
ون 文 vun } inferior comp.

وان Ván myrias, seu 10000.

六 lo sexies } sexagintae.
十 she decem }

花 hoa flores, proprie diversi positi.

甲 kià [redacted] seu littera prima Cycli duodenarii.

子 çu [redacted] seu littera prima cycli [redacted] duodenarii.

Scilicet 60 flores diverse positi, seu 60 flores diversa positione; sic vocatur Cyclus sexagenarius, qui ex illis duobus ... componitur, ... kia çu, seu in cyclis sexagenariis ...

[illegible]

Fuen est pars [redacted]. [redacted] ... distinctio, Fuen est 100ma pars τοῦ Fuen. Adde, ut una Fuen ... 1000 Fuen; at una Ke continet 60 Fuen tantum.

Nomen Epistola est Fagi seu Tchàgh, Vel Cha seu Tchâ, unde autem ... ... Shî, cum Ting ... Epistola, non autem ... pars.

Sed avis Fungh (quae nec Aquila nec Korais) in hoc casu nullum locum habet, ubi nec Cha, quae est Epistola seu Scriptura. Fungh est tantum familia dicta Avis, quae est procera, longis [redacted], variis coloribus praedita.

Digitized by Google

ne nullum nesciens characterum vocis Fungh,
posuit characterem vicini soni Fungh, possumus
sed Fungh vocem parz [redacted] Diei naturalis.
Nam Dies nat. dividitur in 12 Cha: et quaelibet Cha in 8 Ke; i.e.
[redacted] quadrans hora Europea.

Martinii & *Sinicorum Gloſſariorum* ope adjutus, tradit, ac, ubi opus erat, explicat. Ego, ne quid huic materiæ deſit, & illa, quæ Dom. GOLIUS habet, quantumvis pridem ante lectam commentatiunculam ejus à meipſo quoque obſervata, in honorem ejus *repetam*, & alia, quæ eò ſpectant, *addam*. Sunt ergò, quas hactenus conquirere potui,

GLOSSÆ CHATAICÆ.

I. Termini Chronologici ex *Naßiroddino*, *Ulugbeige* & *Ignatio Antiocheno*.

A. Vocabula TEMPORUM communia.

1. Naßiroddino.	*2. Ulugb.*	*3. Grav.*	*4. Char. Sin.*	*5. Pronunc. Sin.*	*6. Signif. Chronolog.*	*7. Signif. appell.*
1. فن	分	*Fenac.* a	鳳	Fum *vel* Fung.	Pars 10000ma diei naturalis.	*Phœnix.*
2. كه	刻	*Ceb.* b	刻	Ke.	Pars octava bihorii.	*Sculptum*
3. جاع	時	*Jag.* c	札	Cha.	Pars duodecima diei naturalis ſ. BIHORIUM.	*Scriptum.*
4. شون	閏	*Shun.* d	純	Xûn.	Biſſextilis.	*Natura.*
5. كن	干		干	Cañ.	Radix ſeu cardo temporum.	*Truncus.*
6. ون	文	*Ven.*	文	Vên.	Cyclus ſexagenarius.	*Compoſitio.*
7. شانك ون	文上	*Shanec Ven.*	文上	Xáng Vên.	Cyclus primus ſexagenarius.	*Compoſit. ſuperior.*
8. جونك ون	文中	*Junec Ven*	文中	Chúng Vên.	Cyclus ſecundus	*Compoſit. media.*
9. خا ون	文下	*Cha Ven.*	文下	Hiá Vên.	Cyclus tertius.	*Compoſit. inferior.*
10. وان	萬	VEN.	萬	Ván.	Periodus annorum XcIↃ.	*Decies mille.*

a. b. c. d. *Voces prætermiſſæ à* D. Golio. *Fortè &* Naſſiroddino. *Præterea oportuit* characteres *vocum* Xáng *&* Hiá *tranſponere, quas* D. Golius *vel* Typographus *ex errore quodam inverterat.*

Vocabu-

六十花甲子

lo xe hoa kia çu

ſexaginta floris, Cyclus ſexagenarius.

Vocabula TEMPORUM *propria*.

B. *Decem* CARDINES.

1. *Naßirodd.*	2. *Ulugb.*	3. *Grav.*	4. *Char. Sin.*	5. *Pronunc. Sin.*
	甲	*Ca*	甲	Kiă
	乙	*Pi*	乙	Yì
	丙	*Pin*	丙	Pìng
	丁	*Tin*	丁	Tiñg
	戊	*Vau*	戊	Vû
	己	*Ci*	己	Kì
	庚	*Can*	庚	Keñ
	辛	*San*	辛	Siñ
	壬	*Zem*	壬	Gìn
	癸	*Cui*	癸	Queì

NOT. in his Tabellis,

Secunda columella voces Chataicas exhibet, uti ab *Ulugbeige* rclatæ ſunt. *Prima* eas, quæ à *Naſiroddino* vel aliter ſcriptæ fuerunt, vel ab *Ulugbeige* traditæ non ſunt. Reliquis utrinq; eodem modo ſe habentibus. *Tertia* docet, quomodo *Ioh. Gravius* Ulugbeigicas gloſſas, prout poterat, legerit. *Quarta characteres Sinicos* continet, quibus Sinæ voces illas ceu ſuas deſignant; *Quinta* pronunciādi rationem iisdem uſitatam; *Sexta* ſignificationem Chronologicam; *Septima* appellativam. Sic de ceteris Tabulis habendum eſt. *Columella vero, quibus opus non erat, omiſſa ſunt.*

De hujus ac ſequentis Tabellæ vocibus *D. Golius p. 6. b.* ſic habet: *Deguntur citrà omnem interpretationem, quia per ſe illis ipſis temporibus ſignificandis inſerviunt peculiari inſtituto & uſu. Denotant quidem eadem voces etiam alia, ſed qua nihil faciant ad rem præſentem.* conf. p. 4. b. pr.

C. *Duo-*

C. *Duodecim* HORÆ, quas BIHORIA vocamus.

	1. Naßirodd.	*2. Ulugb.*	*3. Grav.*	*4. Char. Sin.*	*5. Pronunc. Sin.*	
1.		子	Żeh	子	çù	12. *b*
2.		丑	Jiu	丑	cheù	2.
3.		寅	Yem	寅	yin	4.
4.		卯	Mau	卯	maò	6.
5.		辰	Jin	辰	xin	8.
6.		巳	Siz *a*	巳	sú	10.
7.		午	Vou	午	ù	12.
8.		未	Vi	未	vî	2.
9.		申	Shin	申	xiñ	4.
10.		酉	You	酉	yeù	6.
11.		戌	Su	戌	sio	8.
12.		亥	Chaî	亥	haì	10.

emendatæ! f 2

a. Leg. * *Su.*
b. Hi numeri *horas* noſtràs notant, à media nocte numerandas.

Digitized by Google

D. *Vigintiquatuor* PARTES ANNI.

1. *Naßirodd.*	2. *Ulugb.*	3. *Grav.*	4. *Charact. Sin.*	5. *Pronunt. Sin.*	7. *Significatio appellativa.*
1.	春 立	Lijan	春立	Lie-chuñ.	*Elevatio veris.*
2.	水 雨	Vushi	水雨	Yù-xùi.	*Pluviæ aquæ.*
3.	直 驚	Cichah	蟄驚	Kiñg-che.	*Motus reptiliũ.*
4.	分 春	Shunkand	分春	Chuñ-fuén.	*Veris pars.*
5.	明 清	Shinec-menc	明清	çiñg-mîng.	*Limpida claritas.*
6.	雨 穀	Kuvu	雨穀	Co-yù.	*Frugum pluvia.*
7.	夏 立	Lichah	夏立	Lie-hiá.	*Elevatio æſtatis.*
8.	滿 小	Siyumen	滿小	Siaò-muòn.	*Parva repletio.*
9.	種 芒	Monhen	種芒	Máng chûn.	*Herbarum ſemina.*
10.	至 夏	Shajan	至夏	Hiá-chí.	*Æſtatis ſtatio.*
11.	暑 小	Shaushu	暑小	Siaò-xù.	*Parvus calor.*
12.	暑 大	Daïshu	暑大	Tá-xù.	*Magnus calor.*

Digitized by Google

Vocibus King=chū significatur motus reptilium: sed harū duarū vocū characteres chinenses (quos adscripsit Golius, atque exscripsit Mullerus,) cum in suo exemplari desi=derarentur, per conjecturā supplevit Golius; qui itaque in hunc sensū non veniunt. Veros autē characteres in columnâ sinistrâ adscripsit Chinensis meus.

Digitized by Google

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] illo [illegible]
[illegible]

Digitized by Google

Viginti quatuor PARTES ANNI.

1.Naſſirodd.	2. Ulugb.	3. Grav.	4. Charact. Sin.	5. Pronunc. Sin.	7. Significatio appellativa.
13.	秋立	Liju	秋立	Lieu-çieũ	*Elevatio autumni.*
14.	暑處	Jiushiu	暑處	Chu-xù	*Quies caloris.*
15.	露白	Yanlu	露白	Pe-lú	*Albus ros.*
16.	分秋	Siyukan	分秋	çieũ-fuén	*Autumni pars.*
17.	露寒	Jonlu	露寒	Hán-lú	*Frigidus ros.*
18.	降霜	Shuncun	降霜	Xoañg-kiáng	*Pruina deſcenſio*
19.	冬立	Linun	冬立	Lie tuñg	*Elevatio hyemis.*
20.	雪小	Saviſah	雪小	Siaò ſive	*Parva nix.*
21.	雪大	Daïſah	雪大	Tá ſive	*Magna nix.*
22.	至冬	Duïchen	至冬	Tuñg chí	*Hyemis ſtatio.*
23.	寒小	Siyûchen	寒小	Siaò hán	*Parvum frigus.*
24.	寒大	Dapechen	寒大	Tá hán	*Magnũ frigus.*

Digitized by Google

E. *Duodecim* MENSES.

È ſolo Ulugbeige.

2. *Ulugb.*	3. *Grav.*	7. *Significatio appell.*	8. *Scriptio Turc.*	9. *Lect. Turc.*
	Aram.	*Aram.*		
	Ikindi.	*Secundus.*		Ickingi.
	Ojung'	*Tertius.*		Utſchingi.
	Turtong'	*Quartus.*		Durdingi.
	Bisheng'	*Quintus.*		Beſchingi.
	Alteng'	*Sextus.*		Altingi.
	Yateng'	*Septimus.*		Jedingi.
	Sacezong'	*Octavus.*		Sekhüſingi.
	Tukoſeng'.	*Nonus.*		Dokuſingi.
	Onung'.	*Decimus.*		Oningi.
	Birincezmong'.			Onbiringi.
	Jakshâbat.			

NOTA. Hæc *nomina* non item Sinica ſunt, ſed *Turcica*. Quatenus verò & in illis *deſcribendis* Ulugbeiges, & in *pronunciandis* Gravius *aberraverint*, è poſtremis columellis, quæ modernam Turcis uſitatam *Numeralium iſtorum* Scripturam & pronunciationem exhibent, pateſcet.

F. Nomina

Digitized by Google

F. Nomina ANNORUM SCHAICHUN, ſive *Dodecaëteridis Chaldaicæ*, veluti ab *Ignatio* Patriarcha Antiocheno ad *Joſephum Scaligerum* perſcripta ſunt. His addita eſt à *Scaligero Latina* verſio; à *me* verò *Sinica* eorundem *animalium ſigna* ac *nomina*, ut & *Turcica* nomina uniuſatque alterius beſtiæ, circà quæ *Ulugbeiges* ab *Ignatio* diſſentit.

	Chald.	*Arab.*	*Turc.*	*Perſ.*	*Chat. & Igur.*	*Latin.*	*Sinic.*	*Turc. Ulugb.*
1.	עכברא				鼠	*Mus.*	Xù	
2.	תורא				牛	*Taurus.*	Nieû.	
3.	נמרא				虎	*Pardus.*	Tû.	
4.	ארנבא				兔	*Lepus.*	Tú.	
5.	תנינא				龍	*Draco.*	Lûm.	
6.	חויא				蛇	*Serpens.*	Xe.	
7.	סוסיא				馬	*Equus.*	Mà.	
8.	ענא				羊	*Ovis.*	Yâm.	
9.	קופא				猴	*Simia.*	Heû.	
10.	תרנגולא				鷄	*Gallina.*	Kì.	
11.	כלבא				犬	*Canis.*	Keù.	
12.	חזירא				猪	*Porcus.*	Chû.	

NOT. Pleraque horum nominum in *editionibus librorum Scaligeri de Emendatione temporum* valdè vitioſè ſcripta ſunt à Typographis. Quod & *Salmaſius* obſervavit in *præfat. l. de annis climactericis*. Hîc *literas* ad genium cujusque linguæ reſtitutas noverit Lector.

2. Cha-

G. *Duodecim* DIES Cycli Electivi.

	1. Naßirodd.	*2. Ulugb.*	*3. Grav.*	*4. Char. Sin.*	*5. Pronunc. Sin.*	*7. Significatio appell.*
1.		建	Ken	建	Kién.	*Elevare.*
2.		除	Jiu	除	Chû	*Partiri.*
3.		滿	Man	滿	Muón	*Replere.*
4.		平	Pen	平	Pîng	*Æquare.*
5.		定	Tan	定	Tíng	*Stabilire.*
6.		執	Jeh	執	Che	*Servire.*
7.		破	Pu	破	Pŏ	*Frangere.*
8.		費	Vi	危	Vî	*Periclitari.*
9.		成	Jin	成	Chíng	*Perficere.*
10.		收	Shiu	收	Xéu	*Recipere.*
11.		開	Chaï	開	Cai	*Aperire.*
12.		閉	Pi.	閉	Pí	*Claudere.*

Emendate! male!

Digitized by Google

H. Quatuor JUDICIA Cycli Diarii Electivi.

	2. Ulugbeig.	3. Grav.	4. Char. Sin.	5. Pron. Sin.	6. Significatio Aſtrologica: Dies	7. Signif. appell.
1.	黑	Chai.	黑	He.	Ferè infauſti, nempe 1. 3. 4. 10.	Niger.
2.	黄	Chunec.	黄	Hoâng.	Ferè fauſti, 2. 5. 6. 8.	Flavus.
3.	白	Yeh.*	白	Pe.	Feliciſſimi. 9. 11.	Candida.
4.	昏	Hûn.	昏	Hoeñ.	Infeliciſſimi. 7. 12.	Fuſcus.

* Leg. Peh.

De his quatuor Gloſſis *D. Golius addit. p. 6. a. med.* ſeorſum ſcribit: *Certo certius eſt, eaſdem haſce VOCES non minus quàm eaſdem characteres - - - ſuâ origine prorſus Sinicas eſſe, quibus iſti colores denotantur. De ultima duntaxat, an illa, & quæ alia ſit hoc uſu recepta, dubitari poſſit. Nam ſuper eâ peritiſſimum Virum conſulere, per incuriam ſuperſedi.* Sic & ego aliquando putabam, non *Hoeñ* legendum eſſe, ſed * *Hung*, quod colorem *rubrum* ſignificat; Proq; voce * *Agber*, Sin. per quam Ulugbeiges Sinicam illam Hoeñ interpretatur, * *Ahmer* ab ipſo Ar. ſcriptum fuiſſe. Ar. *Ahmer* verò *rubrum*; *Agber pulvereum* colorem ſignificat. Nunc nihil tamen ambigo, quin rectè omnia ſeſe habeant. De *Judiciis colorum* inferiùs fortaſſis agam.

I. Anno-

Digitized by Google

I. Annorum CYCLI SEXAGENARII Vocabula.

	1. U[illegible]	*2. Gmv.*	*4. Charact. Sin.*	*5. Pronunciatio Sinic.*
1.	子 甲	Ca Żeh	子 甲	Kia-çu
2.	丑 乙	Pi Jiu	丑 乙	Yì chen
3.	寅 丙	Pin Yem	寅 丙	Pìng yin
4.	卯 丁	Tin Mau.	卯 丁	Tiñg-mao.
5.	辰 戊	Vau Jin	辰 戊	Uû-xîn.
6.	巳 己	Ci Siz	巳 己	Kì-sú.
7.	午 庚	Can Vou	午 庚	Keñ-u.
8.	未 辛	San Vi	未 辛	Siñ-uí
9.	申 壬	Żem Shin	申 壬	Gín-xîn.
10.	酉 癸	Cui You	酉 癸	Quei-yeu.
11.	戌 甲	Ca Su	戌 甲	Kia-Sio.
12.	亥 乙	Pi Chaï	亥 乙	Yì-Hai.
	Emendate!		male!	

Digitized by Google

Annorum CYCLI SEXAGENARII Vocabula.

1. *Ulugbeig.*	2. *Grav.*	3. *Charact. Sinic.*	4. *Pronunciatio Sinic.*
13. 子 丙	Pin Zchi	子 丙	Ping-çu
14. 丑 丁	Tin Jiu	丑 乙	Ting-Cheu
15. 寅 戊	Vau Yem	寅 戊	Vu-Yin
16. 卯 己	Ci Mau	卯 巳	Ki-Mao.
17. 辰 庚	Can Jim	辰 庚	Ken Xin
18. 巳 辛	San Siz.	巳 辛	Sin-Sú
19. 午 壬	Zem Vou.	午 壬	Gin-ù.
20. 未 癸	Cui Vi.	未 戌	Quei-Ui.
21. 申 甲	Ca Shin	申 甲	Kia-Xin.
22. 酉 乙	Pi You.	酉 乙	Y-Yeu.
23. 戌 丙	Pin Su.	戌 丙	Ping-Sio.
24. 亥 丁	Tin Chai.	亥 乙	Ting Hai.

emendate! male! 二

I. Annorum CYCLI SEXAGENARII Vocabula.

1. *Ulugb.*		2. *Grav.*	4. *Charact. Sin.*	5. *Pronunciatio Sinic.*
25.	戊子	Vau Zeh.	戊子	Vû-çù.
26.	己丑	Ci Jiu.	己丑	Kì-Cheu.
27.	庚寅	Can Yem.	庚寅	Kēn-Yîn.
28.	辛卯	San Mau.	辛卯	Sīn-Mào.
29.	壬辰	Żem Jin.	壬辰	Gín-Xîn.
30.	癸巳	Cui Siz.	癸巳	Quei-Sú.
31.	甲午	Ca Vou.	甲午	Kia-ù.
32.	乙未	Pi Vi.	乙未	Yì-Vì.
33.	丙申	Pin Shin.	丙申	Ping-Xīn.
34.	丁酉	Tin You.	丁酉	Tīng-Yeù.
35.	戊戌	Vau Su.	戊戌	Vû-Siō.
36	己亥	Ci Chai.	己亥	Kì-Hai.

Emendate. male!

Annorum CYCLI SEXAGENARII Vocabula.

	1. Ulugbeig.	2. Gmv.	3. Charact. Sinic.	4. Pronunciatio Sinic.
37.	子 庚	Can Zeh	子 庚	Keñ-çu
38.	丑 辛	San Jiu	丑 辛	Siñ-cheu
39.	寅 壬	Zem Yem	寅 壬	Gín-yin
40	卯 癸	Cui Mau.	卯 癸	Quei-mao
41.	辰 甲	Ca Jin	辰 甲	Kia-xîn
42.	巳 乙	Pi Sir	巳 乙	Yi-sú
43.	午 丙	Pin Vou	午 丙	Ping-ù
44	未 丁	Tin Vi	未 丁	Ting-vì
45.	申 戊	Vau Shin	申 戊	Vú-xin
46	酉 己	Gi You	酉 己	Ki-yeu
47	戌 庚	Can Su	戌 庚	Keñ-Sio
48	亥 辛	San Chai	亥 辛	Sin-Hai

Emendate! male!

Digitized by Google

Annorum CYCLI SEXAGENARII Vocabula.

1. Ulugbeig.			2. Grav.	3. Charact. Sin.		4. Pronunciatio Sinic.
49	子	壬	Żem Zeh.	子	壬	Gin-Sù.
50.	丑	癸	Cui Jiu.	丑	癸	Quei Cheu.
51.	寅	甲	Ca Yem.	寅	甲	Kia Yin.
52.	卯	乙	Pi Mau.	卯	乙	Yi Mao.
53.	辰	丙	Pin Jin.	辰	丙	Ping Xin.
54.	巳	丁	Tin Siz.	巳	丁	Ting-Su.
55.	午	戊	Vau Vou.	午	戊	Vú ù.
56.	未	己	Ci Vi.	未	己	Ki Ui.
57.	申	庚	Can Shin.	申	庚	Keu-Xin.
58.	酉	辛	San Yu.	酉	辛	Sin-Yeu.
59.	戌	壬	Żem Su.	戌	壬	Gin-Sio.
60.	亥	癸	Cui Chaï.	亥	癸	Quei Hai.
			male sonata.			bene sonata.

Emendate scripta.

male impressa.

II. Alia

II. Alia ex Autoribus quibusvis aliis.

Calampat. Aloës genus præſtantiſſimum.

L*udovicus Vartomannus*, quum, ubi hæc Aloë proveniret, deſignare vellet, *regna Catay, urbemq; Sarnau* primô locô ponebat. Ideoq; vox iſta *Calampat* in *Chamicis* haberi poſſit, & à Sinis quidem *Calamba* dicitur, ſed vox peregrina eſt.

Cambalu. Civitas Domini.

Ita *Venetus* II. 10. Quâ Linguâ hoc ſignificet, adeò non ponit. *Chataicam* tamen indigetari putare quis poſſit, quia Chatajæ civitas eſt, quæ *Cambalu* dicitur. Sed reverà *Tatarica* eſt, *ut in Indice Gloſſario ad M. P. Venetum ſatis ſuperq; dixi.*

Cha. Plantæ nomen.

Hæc ſecundùm noſtram quidem pronunciandi rationem TSCHA appellatur. Alii verò CHA, CIA, TZIA, TSIA ſcribunt. Sonus tamen idem eſt. Res ipſa ab Arabibus, Per-
Ar. ſis, Turcisque, addita voce gentilitia* *Cha Chataicum* dicitur. *v. de Muſco p. 66. b.* Sed vox Sinica eſt. Sinisque
Sin. frutex ipſe etiam* *The* dicitur. Is maximè creſcit ad *octavam quinta*, ad *primam ſeptima*, & ad *nonam* ac *decimam quartam nona*, itemque in *Suchuena* alicubi.

Delbergin. Scriptura Chamica.

Chatajorum Scripturam *Delbergin* vocari, Ahmed Arabsjades autor eſt. Quam vocem Sinicam haud eſſe, mox infrà *pag. 72. b.* indico.

Maberbin. Gjedvar.

Non ſine magnô errore *Zurumbedam* & *Zedoariam* pro eadem herba habitam eſſe, *Autores Hiſtoriæ univerſalis Plantarum* tradunt, *Tom. II. p. 42. b.* Eſtque Zedoria, quam falsò vocamus, nonniſi *Zurumbeda Avicennæ*, ac *Ægyptiorum* ΖΟΡΟΒΟΤΙΝ. *Vera* autem *Zedoaria*, quæ* *Zedvar* Ar.
& * *Gjedvar* ab Avicenna vocatur, Ar.
triplo præſtantior eſt. *Vid. Avicenn. libr. II. tr. II. c. 745. & 754. vel Arab. ed. I. 155. 30. 166. 34.* ubi tradit: *ſi Zedoaria in promtu non ſit, triplum Zurumbedæ recipiendum eſſe. conf. Garziam ab Orto I. 42. Cluſ. Auctar. 157. Hiſt. Plant. univerſ. Tom. II. lib. XIX. cap. 20. p. 741. b. ſ. 743. a. pr.* Intereà promiſcuè nonnunquam uſurpātur voces iſtæ ζαδουάρια, ζάδουαρ, ζάδωρ, ceteræque ap. *Aëtium, Actuarium & alios. Vid. Addenda.*

Madian. Area.

Extat apud *Joſephum Barbarum* narratio quædam de Chataja, cujus ei Legatus quidam Tartaricus autor erat. Hic ergò Joſepho referebat, ſe die quadam in *Madian*, quod *aream* apud eos (Chatajos putans, uti verborum ordo ſubinnuere videtur, ſignificet,) fuiſſe ac vidiſſe hominem, qui ferro

ferrò in obliquum diſſectus ſit, quòd fœminæ cuidam invitæ lac, quod capite gerebat, eripuiſſet ac bibiſſet. Similem *Hiſtoriam* de Tamerlane narrat *Arabſjades*. Nunc de *voce* MADIAN tantùm ago. Nihil dubitans, quin MAIDAN legendum ſit, veluti ab eôdem autore ſuperiùs ſcriptum eſt. *Maidan* verò nec *Sinica* nec *Chataica* dictio eſt, ſed planè *Turcica* ac *Tartarica*; originis verò,
Ar. ut videtur, *Arabica*. Significat autem * *Hippodromum*, nec rarò *forum*.

Schaichun. Dodecaëteris.

Joſephus Scaliger, cùm in *ſecundo de Emendatione Temporum* Chaldaicæ Dodecaëteridis, quæ *duodecim annorum Periodus* eſt, è *Cenſorino* meminiſſet, mox ſuperaddit, iſtam etiamnum retineri *à Chaldæis, Perſis, Sinis, Indis, Chatajis, Turcis, Syris, Arabibus, Tartaris*, eandemq; שיכון *Schaichun* vocari. Quorum *linguâ?* non addit. Quid ſi dicamus Dodecaëteriadem Sin. *Chachun* dici, hoc eſt, *duodecimum ver?* Sicuti tot *æſtates* aliquando dicimus, quot *annos* numerare volumus; Turcæq; tot *Neuruzos* vixiſſe ſe dicunt, hoc eſt, Kalendas anniverſarias, quot *annos* nati ſunt.

Temgag. Chataja, vel *Rex Chataja.*

D. *Golii* de hâc voce Conjecturam jam *ſuprà p. 3. b. m.* tetigi. Ego ve-
Ar. rò nihil dubito, quin * *Taming* legendum ſit. *Mirchondus* etiam diſertè tradit, Chataicos Reges aliquando *Altanchanos*; Pòſt *Daimingos* dictos fuiſſe. De *Altunchanis* jam ſupra dictum. *Daiming, Taiming* & *Taming* idem eſt. Vox autem *Sinica* eſt, & ſignificat *magnam claritatem* ſeu *majeſtatem*. * *Tá* Sinicè magnum eſt. Sin. Perſæ *Da* & *Dai* ſcribunt, ut ex Gloſſis Chronologicis patet. * *Ming*, claritas. Sin. *Ta ming* autem vocari volebat, & vocata eſt *Hungui* familia, cum Tartari Sinis ejecti eſſent, & *Ivena* Tartarica Sinenſium Imperatorum familia deſineret. *Mirchondus* verò Taimingarum ætate floruit, ſcripſitque.

Tencu. Nomen Regis Chataja & Chotena.

Ita *Kaſim Kaſchanus*, Perſa, in *Gloſſario* ſuo. vid. *pag. 1. b.* Iſtud *Tencu* procul dubio Imperatorius Monarchæ Sinici Titulus eſt. Eſt is * Sin. Tiençu. Quod eſt Coeli, vel & Dei *Filius*. *Trigaut*. Ita verò primus appellatus eſt FOHI, rex circa annum ante Chriſti nativitatem 2950 mum. Eoque titulo in ipſa captivitate ſuperbiebat Imperator Sinicus, quem *Tamerlanes* ſubigebat, quique Alhacenti interprete teſte, *Solis Filius, Dominusq; totius orbis* appellari volebat. Vocibus, *Dominus totius orbis*, vox * *Hoangti* exprimitur; Sin. Illis verò, *Solis Filius*, hæc ipſa vox Tiençu.

MER-

Digitized by Google

MERCATURA. Sunt item Chataji *Mercatores*. Venet. l. 62. II. 28. Mercatum quoque *Bangellam* proficiſcuntur. Vart. 1. *Calecutum*. Cadam. 13. 21. hoc eſt, in *Indiam*. Jov. 8. perque Sinarum regionem in *Melacham* & *Auream Cherſoneſum*. Jov. 9. 10. De Sinis *Neuhofius* quidem refert, *eis citrà conſenſum Imperatoris extrà imperii ditiones mercatum proficiſci nō licere*, P. l. cap. l. p. m. 243. a. Alii tamen memorant, Sinas paſſim extrà Sinas à ſe viſos eſſe. *vid. Mandelslo Itiner. II. 8. & III. p. 213. ubi de Philippinis.*

OPES. Pollent & *opibus* Cathei, iisque *pretioſis*. Carp. 4. Haytho 2. 58. Vart. 40. Pollent & Sinæ omnium calculo.

ORNATUS ſtudium. Ceterùm *Ornatus coloribq;* ſtudioſisſimi ſunt Chatéi, iisq; vel *nimiā dant operam*. Strabo 5. 13. Sunt & *pulchritudinis canum ac equorum amantisſimi*. Id.

Sic & Sinæ *colores* magnifaciunt. Quodque nos *veneres* dicimus, hoc illi *colores*.

PEREGRINORUM Reſpectus. *Peregrinos* Chataji *haud facilè admittunt*. Busbeq. 23. 34. *diemq; admisſis, quo exeant iterum, ſtatuunt*. Id 37. Hoc ſtrictè olim à Sinis obſervatum. Tandem à rigore valdè remisſum eſt.

POTUS. Potum Chataji *ex oryzâ* conficiunt. Carp. Ven. II. 25. Sic & Sinæ. Inventa eſt hæc *braxandi* ratio ab Ilieo quodam, Sinâ, ſed ideò extorre. *Vinum* verò vocant cereviſiam hanc ſive Birium. Eſtque *vino ſæpè præſtantior*. Ven. ib. *vid. Ind. M. P. Veneti.*

PULCHRITUDO. v. COLOR. ORNATUS. REX.

RELIGIO. Religio Chatajorum *nec Judaica eſt, nec Chriſtiana, neq; Mohammedica*. Busbeq. 44. adeoq; *Idololatrica*. Haytho 25. *Judaica* tamen, *exceptis ceremoniis, propior*. Busbeq. *Sed* vivunt inter hos *Idololatras* etiam MAURI. Xav. 16. hoc eſt, *Mohammedani*. Ven. l. 62. & *Judæi*. Xav. ſed & *Chriſtiani*. Cadam. 13. attamen *Neſtoriani*. Ven. I. Ii verò *ſub proprio ſunt Patriarchâ, qui à Patriarchâ Armeno conſtituitur*. Cadam. 3. *Chriſtianiſmo & Principes, qui ſub magno Chamo ſunt*, non pauci dediti ſunt. Vart. 8. Imò *Rex & ſubditi propè omnes Chriſtiani* ſunt. XVI. 15. ac confitentur *Deum* eſſe *trinum*. *Baptizantur veluti nos*. Dependent *à teſtimoniis Apoſtolorum & Evangeliſtarum*. *Quadrageſimam obſervant*. *Celebrant Servatoris ortum & occaſum, Sanctorumq; feſta* quædam. Vart. 14. Tamerlanis ætate etiam Chataji magnam partem *Gingiſchaniſmo* dediti erant. Arabsj. 403. 14. hoc eſt, interpolato Mohammediſmo. *Idololatra* & ipſi in *varias* diviſi ſunt *Sectas*. Haytho.

De Religione Sinenſium multi
multa. *Vid. Mart. Atl. p. 6. & Hiſt.
Sin. p. 117. Kirch. Chin. Ill. P. III. c. 1.
Spizel. de re lit. Sinenſ. 110.* Summa
eſt : vel *trecentas* inter Sinas vigere
Sectas; attamen *tres palmarias* eſſe.
Sin. Ex * *Sankiao* dicuntur, quod eſt: *tria*
Sin. *dogmata*. Ex his primaria * *Jukiao*
dicitur, hoc eſt *Literatorum*; altera
Sin. * *Xekiao*, hoc eſt, *Bonziorum*; ſe-
Sin. quior illa * *Taokiao*, hoc eſt *Medico-
rum*. Primam *Philoſophicam* vocat
Martinius; alteram *Idololatricam*,
tertiam *Epicuream*. Miror, *ſectas*
dici, quas στάσεις vocamus, &, ut inter
nos loqui ſolemus, *Hierarchias*. Et
poſſent *ſecta* dici, ſed non *Theologo-
rum*, (ut ſic loquar.) Eſt enim pri-
mus ordo *Politicorum*, quos & *Man-
darinos* vocant; Secundus *Theologo-
rum*, uti quidem illi ſunt; tertius *Phy-
ſicorum*. Hoc ex vulgato Sinarum
Sin. proverbio liquet. Quod eſt: * *Ju chi
que, Tau chi xin, xe chi sin.* Angli-
cè: *the litterati governe the kingdom,
the Thausi governe the body, and
the Bonzi governe the heart. Alv.
Samed. c. 18.* Neque tamen omninò
repugnabo *ſectas* dici, imò & ipſe ſic
appellaverim, quatenus ſuis quique
principiis inſiſtunt. *Literati Atheiſ-
mi, Bonzii Metempſychoſeos, Reliqui
nugacis Immortalitatis*. Intereà ſeſe
invicem, etiam citrà legem, tolerant.
Sin. Hinc illud Proverbium: * *San kiao,
je tao.* Anglicè: *the doctrines are
three, but the raiſon of them is but
one.*

Ceterùm ſecta, quam *Xekiao* vocant, aliàs & *Sciequia* dicta eſt & *Xaca*; Japonicè *Sciacca*, quæ idem ſunt. Prætereà *Foekiao*. *Xe* crucem notat; *Fo* Jovem. *Kiao*, doctrinam. Ideoq; ferè fecerim cum iis, qui putant, ſectam hanc à *Chriſtianis* plantatam, à Sinis interpolatam eſſe. Xacam etiam, Philoſophum Indum, anno poſt Chriſtum natum ſexageſimo quinto, menſe decimo, Sinas intrâſſe, atque inter alia tres Deos, qui in unum coaleſcerent, prædicaſſe, Sinarum hiſtoriæ perhibentur teſtari. Sed de *Chriſtianiſmi* in Sinis ſtatu, in de Martyre Sinico, ſi Deus volet, nonnihil dicam. Judæi verò, Turcæq; vel Mohammedani à Societatis Jeſu Patribus non pauci ibidem inventi eſſe leguntur.

REX. In *regibus eligendis Pulcherrimi ratio habetur* inter Chatajos. Strabo 6. *Electio Regum* exoleta quidem eſt apud Sinas. Valuit ea temporibus antiquiſſimis. Sed inde ab YUO Imperatore, qui circa 2207. ante Chriſtum annum vixit, alii hæreditario jure, alii deficiente unâ atq; alterâ Dynaſtiâ, vel per invaſionem, vel per electionem regnum poſſiderunt. Intereà *Pulcherrimi* vocabulô communis fortè imperatorum titulus reſpicitur. Eſt is * HOANGTI. Id nominis verò *Flaviſſimum terra* ſignificat, quaſi dicas *elegantiſſimum. vid. Gloſ. Sacr. p. 57.* Sin.

Re-

Regum Hiſtoria. Regum Chatajæ ſubinde quidem ab Hiſtoricis mentio fit aliqua. Rariſſimè verò, vel vix alicubi, *nomina Perſonarum propria* adjiciuntur. Duo nempe ſunt, quæ quaſi propria habentur, attamen vix ſunt. *Sopithes* videlicet & *Altunchan*. Sed enarrabo jam nomina illa, quibuscunque Chatajæ reges deſignatos inveni.

I. SOPITHES. Hujus *Strabo* meminit in XVII. Ibi Σωπείθης dicitur. Uti & apud *Diodorum Siculum IV. 91. & Arrianum VI. 1. 7. Curtius* verò SOPHITEN vocat. Eſtque levis iſthæc nominis immutatio vel ab ipſo, vel à Critico quodam. Fortè & reſpectu vocabuli σοφίας, quod eſt, *Sapientia*, facta eſt. Maximè, quoniam *Sapientiam Gentis* illius mox comendat autor. Quâ autē ratione Hebræi quoque æquè ac Græci peregrina nomina linguarum ſuarum genio accommodare ſoleant, in *Gloſſario Sacro* dixi. Levis itaque Hiſtoricorum *discrepantia* circa *nomen* hujus Regis eſt; Gravior circa *Gentem*, cujus Rex fuit. Strabo namq; *Catheorum* regem fuiſſe aſſerit. Diodorus gentis, quæ ultrà Cathæos habitaverit. Sic & Arrianus. Curtius nullius adeò gentis meminit. Ceterùm *Georgius Hornius* mira de Sopithis nomine tradit. Scilicet non *Regis*, ſed *regnorum* fuiſſe, plusquàm conjicit, & vel ſolo hôc argumento (uti loquitur) probare ſatagit, quòd *Chataja* illa ipſa Sinarum provincia fuerit, quæ hodiè *Suchuen* dicitur. Hanc ſententiam ſuam proponit in *Arcâ Noa*, p. 283. 428. 435. Summa eſt: Sopithis vocabulum conflatum eſſe ex duobus iſtis: XO & PA. *PA* autem & *XO* ſive *CHO* duo Dynaſtæ erant, ad occidentem Sinarum, & ejus quidem terræ, quæ nunc *SUCHUEN* dicitur. Ita Martinius *Hiſt. Sin. libr. V. p. m. 163. Atl. 51. b.* Florebant autem circa annum ante Chriſti Nativitatem CCCXX. hoc eſt, circà expeditiones Alexandri, vel paulò poſt. Hoc ſufficiebat conjecturæ Hornii, ſi aliàs aliquid probabilitatis habuiſſet. Sed addit ex eôdem Martiniô, *Peyum Xociumq;*, qui circà annum ante Domini natalia 1164. vixerunt. Vultque, illos terrarum *Pa & Xo* regulos fuiſſe. Non ſine errore circa Martinianæ Hiſtoriæ contextum. Refert Martinius *lib. III. p. 82.* Changi cujusdam, Reguli & Philoſophi, famâ excitos eſſe quamplures è viciniâ & Philoſophos & Regulos, ut eum partim audirent, partim cauſarum ſuarum arbitrum legerent. Affert & exemplum duorum regulorum, qui de terris extra Sinam jacentibus, qua Suchuen provincia cum Xenſi eſt contermina, ad Changum, tanquam controverſiæ ſuæ limitaneæ arbitrum ex compromiſſo venerint; & aliud exemplum duorū fratrum, Peyi & Xocii, filiorum Kinhoi, reguli cu-

jüsdam, qui ſpreto Patris regno Chaagum adierint, regnumque fratri obtruſerint. Hornius verò Regulorum & Peyi ac Xocii Hiſtorias confundit, & controverſiam limitaneam Peyo ac Xocio tribuit, qui tamen, *Philoſophicè* potiùs de regno, quod uterque nolebat ſuſcipere, certabant. Conferat, qui volet, *Martin. p. 82. & Arcam Noa p. 436.* & erit manifeſtum quod dixi. Prætereà **Pey* & **Pa*; itemq; **Xo* & **Xoci* multum differunt. Nec *charaƈteribus* tantùm longè aliis ſcribuntur, ſed & *ſignificatis* aliis aliud gaudet. *Pey* enim & *Xoci* perſonarum vocabula ſunt; *Pa* & *Xo* locorum vel ditionum, utut Martinius ipſe *Pa* & *Xo duos Dynaſtas* vocet. Eſt enim *Xo* Suchuenæ pars Auſtralis; *Pa* Borealis, ibi, ubi *Pa fluvius* eſt, & *Pa civitas*. Suntque voces Pa & Xo apud Martinium in *caſu ſecundo* accipiendæ, ut aliæ ejusmodi plures. Damusque faciles *Hornio*, quod Pa & Xo nomina quaſi gentilitia, & non perſonarum ſed regnorũ fuerint, veluti ſunt *Cin, Han, Ci, Chao, Yen, Lu* & alia. Id tantùm volo, *Peyi & Xocii* nomina cum nominibus Pa & Xo non eſſe confundenda. Pey etiam & Xoci *diſſyllaba* ſunt; Pa & Xo *monoſyllaba*. Sic facilè collabitur conjeƈtura, quæ eſt, *Sopithis*, vel Sopeithæ (quod idem eſt) nomen ex nominibus Xo & Pa, maximè quia etiam XOTI & PEY diƈtum ſit, conflatum eſſe, regemque Cathæum, qui ſeſe Alexandro dedebat, XOPA diƈtum fuiſſe, quòd rex eſſet regnorum XO & PA; filios verò ejus duos, quorum *Curtius* meminerit, diviſo regno patrio, illum XO, hunc PA appellari cæpiſſe, & hos eſſe, de quibus in *Annalibus Sinicis* ſcriptum extet, quòd aliquamdiu de terris certaverint. Quæ ulterius examinare non attinet. Nec jam dicam, quòd idem *Hornius*, quò conjeƈturæ ſuæ majorem conciliaret ſpeciem, XOTI pro XOCI repetitò ſcripſerit. Jamque origo nominis *Sopithes* vel aliunde arceſſenda eſt, vel mittenda ſanè. An autem XO & PA, ſive etiam Suchuena, Cathéa ſit, & an Cathæa Chataja, inferiùs dicendũ eſt.

* Sin.

* Sin.

II. *CON CAN.* Ita *Guilelmus de Rubriquis* Regem vocat, qui circà annum Domini cIↄ XCVIII. in *Kara-Kitbay & contiguis ad Septentrionem Regionibus* dominabatur.

CAN *Imperatorem* notat. *v. Ind. Gloſſar. Veneti.* CON *proprium* Imperatoris *nomen* fuiſſe videtur. *Kara Kithajam* Guilielmus mox *Regnũ Cataja* vocat.

III. *TAYMAN.* Erat hic *Kara-Kitbaja* incola Princeps, & Religione *Neſtorianus*. Defunƈto *Con Cano* Catajæ regnum rapuit. Cumque à Neſtorianis *Joannes* diceretur, *Presbyteri Joannis* nomine inclaruit. Ei ſine maſculà prole defunƈto, frater *Untchan* ſucceſſit. *Rubr.*

IV.

IV. ALTUNCHAN. Hoc nomine alium Chatajæ regem, qui librum *Juchaſin* condidit, deſignat. Is itaque pag. 326. hæc ferè habet: Oktay, Gingiſchani filius & ſucceſſor fratrē quidem ad occupandas provincias quasdam magnas emiſit. Ipſe verò Chatajam & Chotenam tentabat. Tranſito ergò flumine קרא קרום *Camcarum*, regioně, quæ מלך חיטא Regis Chatajæ erat, adoritur, eamque obſidione cingebat. Ei regioni ארד בליג *Ardbalig* nomen erat; Regis verò אלתון כאן *Altunchan*. Hæc ille. *Mirchondus* verò aliquoties regum Chatajorum meminit, eosque eodem nomine * *Altânchani* inſignit. Sunt, quibus viſum eſt, *Altunchanos* quaſi *aureas reges* dictos fuiſſe. * *Altun* enim Turcis Tartariſque *aurum* eſt. Quique de *Sinenſium regibus* iſta accipiunt, eos ideò ſic dictos putant, quòd hi Reges *flavo croceove* & *aureo colore* ſeſe veſtiant. Ego verò, ſi ab *aurô* dicti ſint illi, de Orientalibus Tartaris malim accipere *Altunchani* vocabulum. Hi enim ab antiquiſſimis temporibus ad hæc ferè tempora KIN à Sinis dicuntur. * *Kin* verò Sinicè *aurum* eſt. Originem nominis *Gelio* cuidam, Tartarici Orientalis Regni filio, ex quorundam conjectura debent. Is circà annum ante vulgari Chriſti Epocham 90. in aulâ *Hiaoui, Imperatoris Sinici*, degens, eique valdè carus, ad majores indies honores evehebatur, Sinicoque cognomine KIN dicebatur. Malim à KIN monte dictos, qui longiſſimo tractu pars ab *oriente*, pars ab *occidente* in *Boream* excurrit. Unde vulgò *aureorum montium Domini* appellantur. Eſt hic mons quaſi geminus, & procul dubio ille, intra cujus juga *Karakarum* ſita erat, ubi *Karachan*, Mogolorum rex, æſtiva ac hyberna ſua olim habuit. Iſta juga *Emtak & Carbak montes* à Mirchondo dicuntur. Hinc ergò Tartari *Kin*, qui poſteà ſæpius gravibus cladibus Sinas affecerunt, & Veneti tempore eos Borealibus Sinarum partibus exegerunt, nuperrimè verò & Auſtralibus ferè omnibus. Quique Tartaricè *Altun* dicebantur, Sinicè KIN dicti ſunt. *Mirchondus* verò tradit, *Altunchani* nomen tunc temporis iis tributum eſſe, qui *Chanbalicam*, Chatajæ regiam, teneret. Nempe, uti *Indi* neminem * *Schahi* nomine dignabantur, niſi qui *Cabulem*, urbem regiam, teneret.

Arab. Arab. Sin. Arab.

V. UNGCHAN. *Ungchanus* hic idem ille eſt, qui *Untcan* à Guilielmo de Rubruquis, *Uncham* à Veneto, *Undchan* (vel, ut alii quidā legerunt, *Unadchan*) in libro Juchaſin dicitur. *v. Ind. Venet. voc. Presbyter Joannes & Uncham.* Imperitabat is *ultrà montes Karakitbaja*. Et trium quidem ſeptimanarum itinere, procul inde à fratris Joannis territorio. Re-

gia ejus *Camcarum* erat. Subditi *Crit* & *Mecrit* dicebantur. *Neſtorianus* itidem erat. Fratre mortuo ei in Chatajæ regno ſucceſſit. Hunc à *Gingiſchano* cœſum eſſe *Abulphargius* prodidit. *Rubruquis* verò non occiſum, ſed intra Chatajam repreſſum. Succeſſitq; ei in imperio *Altunchan*, qui ſequitur. Ceterùm & hoc falſum eſt, quod idem *Hornius* p. 279. tradit, *Neſtorianos* illos terrarum Chatajæ Imperatores *communi nomine Ungchan Jubanna* nuncupatos eſſe. Nec enim quisquam fuit, qui eodem nomine ſit appellatus, præter eum, qui Gingiſchano ſuccubuit. Ne dicam, quòd ſecundùm *Guil. de Rubruquis* Untchan non ipſe *Jubanna*, ſeu *Presbyter Johannes* fuerit, ſed *frater* ejus.

VI. SCUDICHBOCHEN. Extat Hieronymi Henningis Opus Genealogicum. Quô cùm autor nullorū non Dynaſtarum proſapias & ſucceſſiones deſcriberet, *Magnorū*, quos vocat, *Chamorum* Catalogum quoq; exhibet. Ibi primus *Scudichbochen* Cham dicitur. Octavus *Zegra*, Decimus quintus *Nogais*. Decimus ſextus *Bebeid cham*. Eſt ergò ex iis, qui *Catajam* & *Tartariam magnam* eôdem locô habent. Iſta namque nomina Principum ejus terræ fuerunt. Primi nomen *Scudichbochen* ex Schildbergero deſumtum. Is illud habet cap. 23. Atqui valdè depravatum eſt. Hiſtoria enim, quam eô locô recenſet, ſuadet, Dynaſtam hunc eundem fuiſſe, qui *Tuktamiſch* Arabibus, *Tachtam* Ruſſis, *Techmic* Turcis dictus eſt. Erat is *Diſta* Dominus, h. e. Tartariæ deſertæ. *v. ſuprà p. 13.* Regnoque ab *Idacu* quodam, quem Schildbergerus *Edigi*, Cromerus & Guagninus *Edigam* vocant. *Zegra* Schildbergerus itidem meminit, narratque eum aliàs Reguli Tartarici filium ab Edigi, Tartariæ magnæ Capitaneo (Obman/) qui ex receptâ cōſuetudine Regulos inſtitueret & removeret, ex aulâ *Abubachiri* evocatum eſſe ad regnum aliquod Tartaricum capeſſendum. De *Bebeidcham* vid. *Herberſteinii Moſcoviam p. 100.*

SCRIPTURA. Scribunt Chataji 1. *penicillo*, pictorū more. Et ita quidé, ut 2 *in unâ figurâ plures* ducere *lineas* videantur. Rubruq. 3. *Ordine* verò *præpoſtero*, ut *Armeni*, Hayth. 17. 4. *Charta bombycina* eſt, & adeò *tenuis*, ut *nonniſi ab alterâ parte* ſuſtineat operas Typographicas. Busbeq. 48. Hîc *D. Golius*: *Denique*, ait, *UNO CHARACTERE rem abſolvam ex ejusdem Rubruquis Itinerario, cap. 37.* atque unà verba autoris refert, quæ ſuprà quoque pag. 10. habes. Fortè juvat integrum legere contextum. Is eſt: *Catajni ſcribunt penicillo pictorio, & una figura multas literas complectitur, ac verſum facit. Populus Tebet ſcribit, ut nos, & habet characteres ſimiles noſtris.*

Tan-

Tangutani ſcribunt à dextrâ verſus ſiniſtram, ſicut Arabes, & multiplicant lineas aſcendendo. Jugures ſcribunt deorſum. Hactenus Rubruquis. *Iſtum*, ut & *Busbequium* de Sinenſium ſcribendi ratione loqui, nemo credo erit, qui inficietur. Legatur de *Penicillis eorum* ſcriptoriis, quos ex pilis leporinis; Coreani verò ex lupinis conficiunt, *Kircherus Chin. Ill. p. 232. b. Neuhof. P. II. p. 403.* Sinas *deorſum* ſcribere, omnes, qui inde ad nos veniunt, libri docent. Etſi nonnunquam *à dextrâ ad ſiniſtram* lineas ducunt. Quem autem Haytho *ordinem ſcribendi præpoſterum* vocet, equidem non capio, cum addat, ut *Armeni*. Fuit Haytho, ut ajunt, Armenus, & Regis quidem frater. Quare ipſi Armenicam Scripturam ſatis notam fuiſſe, credibile eſt. Armeni verò dextrorſum ſcribere ab olim ſolent. Fallor, an dicere voluit *Haytho*, Cathajos non dextrorſum, ſed ſiniſtrorſum; non in longitudinem, ſed deorſum ſcribere? *Vartomannus* verò ſimiliter de Chriſtianis Chatainis loquitur, *ſuprà p. 19.* *Sinicos characteres* pleroſque ex pluribus ductibus conſtare, in cujusvis conſpectu eſt. Quodque non *literarum*, ſed *verborum* ſigna ſint, literati norunt. Chartæ Sinicæ *materia* & *tenuitas* non minus perſpecta eſt. Adeoque *Scriptura* non immeritò inter præcipua hujus controverſiæ momenta relata eſt.

TYPOGRAPHIA. Typographiam in Chataja *à multis retrò ſeculis* in uſu fuiſſe, Turcicus erro Busbequio fidem fecit *librorum, typis ibi excuſorum*, argumento. Poterant quidem libelli, quos Turca viderat, recentes & vix unius ſeculi eſſe. Et *recentem apud nos Typographiam eſſe*, nemo eſt, qui neget. Eam verò ante mille & amplius annos in regno *Tanguth* uſitatam fuiſſe, nonnulli contendunt. Pleriq; Sinis inventionem ejus tribuunt. De *tempore* tamen *inventionis* non eadem ſentiunt. Quidam *adeò antiquam* eſſe cenſent, *ut inventorem neſciant* Sinæ, Hiſtoriarum aliàs obſervantiſſimi. *Mercat. Atl. Maj. & Autor Admir. Natur. in Sin. & Europ.* Cum ipſo Sinarum regno cœptam eſſe, *Joh. Conſ. Mendoza* Sinarum fide affirmat. Quidam ante Chriſtum natum in uſu fuiſſe volunt. *Boterus* ei annos mille & nonnihil amplius tribuit, *Trigautius* quinque ſecula, l. 4. Sinenſium Hiſtoriæ originem Typographiæ ſuæ ad *annum Chriſti* præter propter *quinquageſimum* referunt. Eſt autem ejus planè alia ratio, quàm noſtra, Sculpturisq; æneis noſtris rectiùs comparatur, quàm Typotheſiæ. *v. Jovius Hiſt. XIV. Lanſ. Conſult. pro Germ. & Mentel. de verâ Typographiæ inventione.*

VENEFICIA. v. Uxores.

VESTES. Veſtes Chatajorũ *valdè laxæ* ſunt, habentq; *plicas innumeras*. Sunt

Sunt a. ex *Undonibus*. Vart. 9. *Caliga* ex ſerico & *fluxa*, *manica goſsipio* refertæ. Caput *apice* tegunt. Eſt is ex *panno coloris Veneti*, & *altitudine* fermè *duorum palmorum*. Vart. 20. *Digitos gemmis* lucidisſimis ornant; veſtes *monilibus*, Vart. 22. vid. *Curt.* IX. 1. 29. De *Sinis Martinius Atl. p.* 7. *b.* Veſtes illis laxæ ſunt, ad talos usque demiſſæ --- manicæ amplæ -- Pileolus cylindricus aut cubicus. *Goſſipinarum Tunicarum*, & *coloris Veneti*; Calceorum item unionibus ac Rubinis ornatorum *Neuhofius* meminit. Quos verò *Undones* Vartomannus vocet, equidem non aſſequor. De *Udonibus* ipſum loqui voluiſſe nõ eſt credibile. Quod ſi *Undulatas* dicere voluit, Sinenſium veſtiendi ratio non abludit. Veſtiuntur enim & illi *Serico undulato*.

VINUM. v. Potus.

UXORES. Maritæ Chatajorum *unà cum maritis* jam defunctis *ſeſe comburunt*. Strabo. Scilicet, ita veneficiis uxorum prævenire voluerunt legislatores. *Idem* & *Diod. Sic.* IV. 91. Similia de *Indis* habet *Cic. Tuſc. quæſt.* V. *Solin.* V. *Ælianus* VII. 18. *Plut. libro an vitioſitas ad infelicitatem ſufficiat*. *Nicol. Damaſc. l. de moribus Gentium*. *Valer. Max.* II. 7. 14. *Diod.* XIX. Deque *Tartaris Orientalibus Martin. Atl. p.* 15. *b. fin.*

3. *A Donis Chataja ſingularibus.*

§. 14. Sed, ut quæque terra nonnullis rebus ſcatet, quas alibi non adeò invenias. Ita Chatajam *non pauca* nobilitant *peculiaria genimina*. Suntque ex iis, quæ ſequuntur.

ALOE. Aloës enim præſtantisſimum genus, CALAMPAT dictum, *Sarnaviâ*, Chatajæ urbe, in cujus vicinia naſcitur, & in Indiam defertur. *Vart. VI. 30. Relege, Lector, ſi placet, Gloſſas Chataicas.* Eſt autem illud ipſum lignum, quod & AQUILA vulgò ac *Aquilinum*, & ipſis quoque, niſi fallor, Sinis *Calamba* dicitur. *Aquila* tamen, cum recens eſt, nec adhuc penetrantis adeò odoris; *Calamba* cum ſatis adolevit. Id copioſè quidem creſcit in regnis *Catay*, nec non *Cini*, *Macyni*, *Sarnau* & *Gravay*. Vart. l. c. in montibus *Cochinchinæ* ac provinciis *Junnan* & *Chiamſi*. In Inſula quoque *Hainan*. v. *Venet.* II. 41. III. 9. ſed ob inſignem *odoris* præſtantiam, quodque in *inacceſsis* ferè *montibus*, quos *feræ* etiam infeſtant, creſcit, etiam iis in locis magno pretio venditur. *Libra* ſcil. *Sarnaviæ* vel *denis* aureis veniebat. *Vart.* in *Cochinchinâ* utplurimum *ſcutatis ſedecim*. Pluris in *Japoniâ*. Scaliger *Agallochum* vocat. *Exerc.* CXLII. 6.

ARGENTUM. v. AURUM.

AURUM. Chatajam etiam *auro* uberrimè ſcatere, *Vartomannus* autor eſt. *Argento*, *Albacentus*, *p.* 94. Utrumque in terræ viſceribus magnâ

copiâ

copiâ latet. Strabo. *Sic & Sina* metallorum omnium divites venas habet. Auri duntaxat & argenti mineras ne quis excutiat, lege cautum eſt. Legis ratio, ne tot homines noxiis fodinarum vaporibus intereant. Terras tamen olim auri argentique ergò fodere licuit. Adeò, ut Tangus rex aurifodinas montis *Heng*, etiam ſine tributo, vulgò concederet. Intereà & pòſt licitum cuivis eſt, ex fluminum ripis ſatis auri colligere.

BELZOI. *v. Laſerpitium.*

BOMBYCES. Bombycibus multæ quidem terræ poſtremis hisce temporibus abundare certum eſt. *v. Ind. Venet. adde Golii notas ad Alferg. p. 209. 285.* Chatajam verò *bombyces* & *Sericum* jam olim celebrem reddiderunt. *Busbeq. 48.* Eoque magis eôdem, quo *Serica*, quoque *Sina* habitaeſt locô. Serica enim adeò *bombycibus* referta erat, ut illorum tela ei nomen fecerit. In *Sinis* verò *Chekianga* domeſticis, & *Xamunga* agreſtibus bombycibus eousque ſcatet, ut abundè Serici ex iſtis provinciis quaquaverſum avehatur. Etiam *nendi* Serici *ratio* inter Sinas perantiqua eſt. *vid. Martin. Hiſt. Sin. p. 25. 93. 156.*

BOVES De *Bubus Chataicis Venetus I. 62.* deque *Sinicis Kircherus* ſimilia prodiderunt.

CALAMBA. v. ALOE, & *Gloſſas Chataicas.*

CANES mirè boni. Cathæorum canes etiam Leonibus metuendos, *Strabo XV. Curtius IX. 1. 31 Venetus II. 49.* aliique commendant. *vid. Frensheim. ad Curt. l. c. & quos ille laudat Autores.* De *Sinis* nõ conſtat.

CASTOREUM. Caſtorei Chataici Vartomannus ſubindè meminit. Illud verò nonniſi *Muſcus* eſt. Ita enim *Cadamuſtus* diſertè *c. 68. f. 7. 6. ppr. 139.* Et *Jul. Cæſar Scaliger Exerc. CXII. 5.* ſcribit: Vartomannus *ſcripſit Implicitè: Quidam verò ad uſum ceteræ Europæ latinum fecit. Cui audacia addidit inſcitiam manifeſtam. Ejusdem namq; Hiſtoria compluribus locis, ubi Moſchum ille poſuerat, iſte Caſtoreum repoſuit.* (vid. Idem *Exerc. 211. ſect. 6.*) *Ergò vid. infrà de Muſco.*

CHA. *v. Gloſſas Chataicas.*

JASPIS. Memorabilis locus eſt in *Hiſtoriâ Tamerlanis Ambsjada p. 417.* Refert ibi Autor, Tamerlanem in Theſauros ſuos totius ferè orbis divitias congeſſiſſe, ac recepiſſe quidem *Balachſchium* ex *Balachſchane* (*v. Indic. Ven.*) * *Sapphirum Niſabure*, Arab. *Çazrone*, & *ex fodinis Chorâſane*; * *Sardios* ex *Indiâ*; *Adamantes* indidem & ex *Sindiâ*, Margaritas *Ormuze*, *Katifâ* & *Haſaô* (Bahreinæ urbibus) * *Jaſpidem* & *Muſcum* aliaque Arab. *ex Chata.* De *Jaſpide* itaque, ac ubi maximè reperiatur, videamus. Eſt autem *Jaſpis Marmor* quoddam *pellucidum*, quod à Sinis * *yu ſce* & *yu* ap- Sin. pellatur; & à ceteris nationibus *Jaſpis.*

I Sed

Sed ex defectu vocabuli magis proprii. Gemma enim, quam *Jaſpidẽ* aliàs vocamus, aliter ſeſe habet. Sinicum *Achata* noſtro ſimilem eſſe, *Martinius* autor eſt. Qui tamen alibi de eodem ſcribit: *Refert alabaſtrum ferè vel gagatem.* Ac alio adhuc loco: *Gagatem aut Jaſpidem Europæum refert, niſi quòd pellucidior ſit, & intermixto ſubinde tenuiore colore cæruleo albeſcat.* Etiam hic Jaſpis duum generum; *Pretioſior eſt*, qui è *flumine Cotan* per Urinatores colligitur; vilior, qui ex *montibus* eruitur. *vid. Venet. I. 42. 43. Trigaut. Itin. Gæzian. p. m. 344.* Hujus marmoris in Sinis magnus uſus eſt. Sed ipſum exoticum ibi eſt. E *Caſgare* enim à Mauris in Sinas defertur, & ex regno *Tarken*. Ad *tertiam ſecunda* tamen in montibus reperiri dicitur.

LAPIDES ARDENTES. Per totam quoque Chatajam lapides aliqui nigri è montibus eruuntur, qui lignorum inſtar ardent, ignemque aliquandiu conſervant. Hæc *Venetus II. 26.* Similia de Sinis *Neuhof. P. I. p. 13. & P. II. p. 341.* Sed & in *Anglia* Diſtrictuque *Leodienſi* ejusmodi carbones lapideos effodi notum eſt. Idem de *Farganâ* Abulfeda prodidit.

LASERPITIUM. Gummi eſt arboris, quod *Laſer* dicitur. Ejus aliud *Cyrenaicum* dicitur, aliud *Medicum vel Syriacum.* Illud *Aſa dulcis*; hoc *fœtida* eſt. Prius & *Belzoi* nomen habet. Delatumque à Chatajis in Indiam. Vartomanno indice, VI. 14. *conf. c. 19. & 21.* Scribitur & *Belzoë, Benzoi, Benjoin, Benzuin, Benjouin.* Gummi hoc in *China* provenire, *Martinius* teſtis eſt, *Atl. p. 129. b. fin.* Sed & in *Sumatrâ* naſci arborem ejus, *Vartomannus cap. 19.* docet. Idque longè excellentius eſſe Chataico, *cap. 21. v. Scal. Exerc. 142. 5.*

LEONES. v. §. ſeq.

MUSCUS. *Muſci Chataici* Arabes, Perſæ, Turcæ non rarò meminerunt. Sic & *Venetus I. 62. Vart. VI. 14. Busbeq. ſuprà p. 22.* Sina verò ejusmodi *animalibus*, à quibus Muſcus eſt, ipſoque *muſco* ſcatet. Sed & extra Sinam Muſcus colligitur, ut in *Achalechmangi, Ven. II. 34.* & *Tebet. Ven. II. 37. Nubienſ. IV. 10. f.* Quare eædem, quas ſuprà dixi, Gentes illum ** Muſcum Chataicum*; hunc ** Muſcũ Sinicum* differentiæ causâ vocant. *Arab. *Arab.

NAPELLUS. *v. Gloſſas Chataicas.*

ODORAMENTA. *Vart. VI. 20. fin. vid. Laſerpitium, Muſcus.*

ORYZA. Chatajos vinum ex oryza & aromatibus parare, *Carpinus* itemque *Venetus* teſtis eſt II. 25. Quare *Oryzam* quoque ibi terrarum provenire credibile eſt. Ea verò per totam Sinam copioſè naſcitur. *v. Atlantem p. 42. a. 58. a. 61. b. 65. b. 71. b. 79. a. 87. b. 90. a. 103. a. 105. b. 124. b. 126. a.*

PHASIANI. Hi in Chataja *maximi*

Digitized by Google

mi ſunt. *Caudasq;* habent octo ac etiam decem palmorum *longitudine*. Ven. l. 62. *Solis avem*, niſi fallor, indi-
Sin. getat. Ea eſt, quæ à Sinis * *Fung boang*, & *Fung* κατ' ἐξοχὴν dicitur.

RADIX *Busbequii. v. Gloſſarium Chataicum.*

RHABARBARUM. Rha planta eſt, cujus radix eodem nomine venit. Ea *Dioſcoridi Rha & Rheon* di-
Syr. citur; aliis *Rheu*; * *Syris*, † *Arabibus*
Arab. *&* * *Armenis Ravend* & *Revend*. v.
Arm. Matthiol. Syri *Reuwand* pronunciant. *Maſ. Pecul. Syr.* Arabes verò, cum
Arab. * *Zeravend* dicunt, Ariſtolochiam intelligunt. Beitharides. *Coptis* ΑΡ-
Sin. ΠΟΒΑΝΟΝ. Sinis * *Taiboang*, hoc eſt, *ſummè flavum*. Sunt, qui Rha barbarum à *flumine Rha*, cui & *Volga* nomen eſt, dictum volunt. Quod non videtur. Nam nec dum conſtat, an & ad has aquas Rha naſcatur. Cum verò pluribus in locis naſcatur, à quoq; natali ſolo denominari ſolet. *Barbarum* ſcil. *Ponticum*, *Indicum*, *Turcicum*, *Sceniticum*. Sed nobiliſſimum eſt CHATAICUM. Naſciturque in montibus provinciæ *Suchur*. *Ven. l. 48.* & Civitatis *Singui*. *Idem II 63.* Quæ *Suchur* ſit, quæque *Singui*, ad *Venetum* dixi. Hîc ſufficit meminiſſe, etiam *Chinam* Rha barbarum producere, & *præſtantiſſimum*, quodque ideò *Verum* nonnulli vocant. *vid. Leonh. Fuchſ. Paradox. l. 4. Boymus Flora Sinic. Kircherus Chin. illuſtr. p. 183. ſ.* Eſt tamen planè alia plantæ hujus ſpecies, ac illius, quam *Joh. Bapt. Ramnuſius* in Declaratione, quam Veneti Itinerario præmiſit, exhibet. Perſæ nempe cujusdam fide, qui *Succuinum Tanguthæ civitatem*, ibique veri Rhabarbari natalia ſe vidiſſe, effigiemq; plantæ ex illâ regione attuliſſe affirmabat. *Hæc D. Golius ap. Kircherum l. c.* Sinicum verò Rha in provinciis *Xenſi* & *Suchuen* copioſiſſimè naſcitur. *Baym. Martin.* Addo Jul. Scaligeri verba de *Raved*. Is ergò *Exerc. CIV. §. 8.* *Etiam Raved*, ait, *toti Ponto atque univerſa Europa advenam Rha temerè vocant iſti Graculatores*, (qui res Indicas non patriis, ſed novis nominibus appellant) Et *Exerc. 181. §. 11.* *Malaca regnum eſt, cujus in agro Campaa, longè optimum Raved oritur. Quod ipſi vocant Calama.*

SALES foſſiles. *v. ſuprà* MONTES Salis *p. 33. b.*

SERICUM. *v. Bombyces.*

THEE. *v. Gloſſas Chataicas.*

VITES. *v. §. ſeq.*

ZEBELLINÆ. Zebellinarum Chataicarum *Jovius* meminit. Fert verò ejusmodi pelles *Leaotunga*, quam Boreali *Sinæ* accenſent. Ceteras Tartari Tanyu aſportant. *Plura v. in Indic. Venet.*

3. *Ab iis Rebus, quibus Chataja DEFICERE obſervata eſt.*

§. 15. Sunt & aliqua, quæ in ipſa

Digitized by Google

Chatajâ, niſi aliundè recepta, non inveniantur. *Sic*

LEONES ibi terrarum inuſitati ſunt. Teſtis Busbequio erat erro ille, cujus meminit. Idem de *Chinâ* referunt *Trigautius, v. p. 6. a. Martin. Atl. p. 22. a.* Quid ergò de *Leonibus Chataicis*, eorumque *ſimulacris*, quorum Venetus non ſemel meminit, habendum eſt? Omninò ſubſcribendum eſt conjecturæ Martinianæ, Venetum *Tigrides* dicere voluiſſe. *A. 86. a. 87. b. Tigrides* verò paſſim in Sinâ vagantur, & luſtra ſua habent. Cumque in monte *Cutien* provinciæ *Chekiang* planè *innoxia* ſint, alibi *ferociſſima* eſſe perhibentur.

LIGNA quoque rara ſunt alicubi in Chataja. *Ven. II. 26.* In Sinâ Arborum quidem multum eſt, & magna varietas. Quædam etiam rariſſimæ naturæ ſunt, & in Europa non viſæ. Tantam verò etiam igniarii ligni copiam ibi eſſe, equidem non memini me legere. Nec Sinæ iis adeò opus habent. Habent enim paſſim *Puteos igneos*, in quibus cibum parare ſolent. *Fornaces* verò carbonibus lapideis, de quibus ſuprà relatum eſt, calefaciunt.

OLEUM verò olivarum cariſſimum eſt in Chataja. Ita *Haytho 7.* Deque multis aliis regionibus obſervatum eſt, quòd *Oleas* non ferant. *v. Ven. I. 34. III. 22. 22. 45.* Nec in *Hiſtoria Sin.* quidquam de *Oleis* à me lectum eſt. De puteis verò, qui oleo manent, *vid. Neuhof. P. II. p. 335. a.*

SULPHUR. *Sadus*, Roſarii Perſici autor, eô ipſo libro III. 21. Mercatorem lucrandi conſiliis planè occupatum introducit loquentem. Is ergò inter alia de Itineribus, quæ ſibi propoſuiſſet, in hunc modũ fatur: * *Per-* Arab. *ſicum* puta *Sulphur in Sinas deferam. Illic enim immenſi pretii eſſe comperi. Fictilia Sinenſia in Græciam. Ex Græcia pannum auro diſtinctum in Indiam. Chalybem Indicum Haleppum, Haleppenſia vitra in Arabiam Felicem, telas Arabicas in Perſidem.* Liquet, Sadum eas artificiorum ſpecies nominare voluiſſe, quæ vel hîc, vel ibi, aut ſingulari ratione parantur, aut deficiunt. Itaque *Sulphur* in Sinis tàm rarum eſſe videtur, quàm vulgò proſtant *Porcellana*. Et hoc autor factâ pretii mentione præcipuè monet. Dubium tamen Verſio Roſarii Germanica, quam Olearius edidit, ignaris injicere poſſit. Ibi enim *India* pro *Sinis* poſita eſt. Sed cum ex quibus terris rarum quidpiam avehi poteſt, in illas aliud, quod ibi rarum eſſet, deportaturum ſe narraret mercator, facilè noſcitur, in exemplo libri, quo Olearius uſus eſt, iſtud mendum fuiſſe.

VINUM. Vinum quoque in Chataja non creſcit, ſed ex regione *Tainfu* recipitur. *Ven. II. 29. Cadamuſt.* contrà cap. 131. teſtatum facit, Chriſtianos Indos uvas paſſas è Catayo recipere

Digitized by Google

cipere, quas cœnam Dominicam celebraturi aquâ macerent, ſuccô ſcilicet vice vini utentes. Sic Sina *Vites* omninò & *Uvas* habet, eaſq; dulciſſimas. Tantùm *vinum* non parant, ſed *uvas paſſas*, quas paſſim divendant. *Viniq; uſum* non niſi *ſacrum* eſſe debere, jam olim judicarunt. Quare Societatis Jeſu Patres in ſacræ Cœnæ uſum novâ ratione vinum ex uvis Sin. eliciunt. Ac id fortè eſt, quod * *Ciu xun, vinum Sinenſe* dicitur. Has enim voces *Salmaſius* affert *in præfat. l. de annis clim.*

5. à Teſtimoniis vicinarum Gentium.

§. 16. Tandem nec hoc poſtremo loco habendum erat, quòd *vicinæ gentes* Sinas Catayum appellent. Faciunt hoc *Aſtracani, Mauri, Tatari, Turcæ*, uti *Martinius* paſſim teſtatur. *D. Golius* hoc & Geographicarum quarundam Deſcriptionum Harmoniam *luculenta indicia* vocat. *Ignatius* verò *Patriracha* in Commentariolo Arabico de Orientalium Chronologia *Sinenſibus* non ſemel tribuit, quæ alii Chatajis.

Claſſis altera, Argumentorum videl. *Negantium.*

§. 17. Ergò ſatis argumentorum eſt, quæ non *ſuadere* tantùm, ſed & aliquam partem *cogere* videntur, ut dicamus, *Chatajam Sinas* eſſe. Sed ſunt alia, quæ non minus validè ab hâc ſententiâ *cobibeant*.

1. Differens Chataja Sinarumq; mentio.

Primò namque ſunt, qui *Sinarum* & *Chataje* meminerint, aſt non ut *ejusdem*, ſed *diverſarum* regionum. Nec jam de *recentioribus Geographis* loquar, quos, quòd *Chatajam extra Chinam* ponant, ceteri accuſant. Sed illos ipſos Scriptores advocabo, ex quibus *Chataja Sinaq; identitatem* probare ſatagunt. Ut & eos, qui plagæ illius *viciniores* fuerunt, rerumque, quæ ibi geſta ſunt, *certiorem notitiam* habere potuerunt.

HAYTHO itaque ditiſſimæ alicujus provinciæ meminit, quæ SYM appellata ſit? *cap. 2.* Ea procul dubio SINA eſt. Et *ſic* fortè, aut etiam SIN vel SYN ab autore ſcriptum fuit. Eadem D. Golii conjectura eſt. *Addit. p. 10. a.* Eandem terram *Venetus* quoque CYN vocat in MSto. III. 8. ubi *maris CYN, marisq; MANGI* meminit, hoc eſt, Oceani, quâ Sinarum *boreales* partes, quaque *auſtrales* alluit. Sinam ab *Haythone* indigetari, ea, quæ Provinciæ SIM tribuit, ſuadent. Ait, *ditiſſimam* eſſe. Hæc Sina eſt. Pergit: ad meridiem regni *Tarſe*, quod & *Igur* dicitur, ſitam eſſe. Hæc *Sina* eſt. Subjicit: ibidem (niſi fallor) *Adamantes* inveniri. Et *Jaſpides Cašgaricos*, puto, intelligit.

Horum quaſi Emporium Sina eſt. *v. ſupra.* Alia ergò Sina, alia Chataja, etiam ſecundùm *Haythonem.*

JOVIUS non minus *Catayum Sinasq́;* diſtinguit, *v. p. 20. m.* Sic & JOSAPHATUS BARBARUS, *p. 17. m.* VARTOMANNUS, *p. 19. f.* & ipſe D. GOLIUS *addit. 8. b. f. Cinos, Macinos & Chataënſes;* rurſusque *Chinam, Machinam & Catayum* commemorantes. *Cini,* borealis Sinæ cives ſunt; *Machini* Auſtralis. *v.* omninò *Ind. Venet. v. Mangi.*

Sequitur ABULFEDA. Is *in præ-*
Arab. *fatione Tabularum * Sinarum; pag.*
Arab. verò 38. & 64. * *Chataja* aliam aliamque facit mentionem.

ARABSIADES etiam, Hiſtoriæ Tamerlanicæ parens, toties unà utriusque terræ, ſed diſtinctè meminit. *v. pag. 109. 3. 289. 7. 349. 17.*

AZIZUS Neſephæus verò, cujus MS. codex in Bibliotheca Electorali aſſervatur, *Chataja* p. 102. b. ſ. mentionem facit; *Fagfouris Sinici* autem p. 73. a. m. in Carmine Turcico, cujus particulam aliquando edidi.

Accedat SADUS MUSLAHEDDINUS. Hic *Chatajam bellumq́; Chataicum* p. 354. memorat; iterumque *Chinam, ædesq́; Sinenſes* p. 27. *puella etiã Sinenſis* 139. *terra Sin.* 213. *Fictilium Sinenſium* 265. 480. *Phrygionum Sinenſium* 525. & *Junnanis,* provinciæ, niſi fallor, Sinenſis, p. 173. meminit.

ALHACENTUS verò, ſi vera ſunt, quæ ſub ejus nomine *Abbas Mortemorenſis* luci expoſuit, clariſſimè omniũ Chatajam Sinamq; diſtinguit. Is *Tamerlanis bellum Sinicum* fuſiſſimè deſcribit Libr. I. & IV. Placet ſummam ejus dare. Vicerat Tamerlanis primâ adeò expeditione ſuâ *Moſcoviæ* magnum Ducem, eiq; *tributũ annuum* impoſuerat. p. 9. Gratulabatur illi *Magnus Tartariæ Chamus,* atq; unà filiam ac ſucceſſionem in regno offerebat. *ib.* Ejus *Regia Quinſay* erat, *ib.* & *p. 36.* illam autor fuſè deſcribit p. 246. 247. Eò ubi pervenerat Tamerlanes, ſexto die pòſt *coronatur,* nuptiasque celebrat. p. 10. *Socer* ſuadet, ut bellum regi Sinarum moveat, p. 20. Siquidem ille nonnullas Hordas regno Tartarico eripuiſſet, p. 26. Finesque regni ſui nimis dilataſſet, p. 26. Modernique tum Regis pater quadrageſimo anno antè urbe *Paquinſu* (Pequinô) Tartaros exegiſſet, p. 59. antiqui verò Tartarorum fines eſſent montes, qui ibi ſunt, p. 76. *Ceteros belli prætextus pag. 25. vid.* Itaq; Tamerlanes miſſis Legatis, quæ Tartaris erepta eſſe acceperat, repetit, atq; intereà exercitum cogit. Cui Magnꝰ Chamꝰ aliũ adjuncturus erat, p. 26. Rex Chinæ ſuperbo reſponſo legatos dimittit. Tamerlanes exercitum ducit, p. 27. *Calix,* Magni Chami ſubditus, quòd ſucceſſionem Tamerlani invideret, Tamerlani reſiſtit, p. 30. ac Metropolin Cathajæ, *Cambalum* dictam,

ctam, occupat, & Cambalenſibus ſuadet, ut à Magno Chamo ſucceſſorem poſtularent, p. 36. Tamerlanes cavet, ne quid hujus rex Chinæ reſciſcat, p. 32. 36. 37. atque intereà exercitum movet ad urbes *Caindu*, *Calalia*, *Cambalu*, p. 38. Vincitur Calix prælio, capitur, decollatur, p. 47. 48. Tamerlanes Chatajam ſubjicit ac protegit, culpamque Cambalenſibus & ceteris remittit. Exercitus Tamerlanis *Gonzæ* quieſcit, pag. 50. Chinam verſus ducitur. Præmittuntur exploratores, p. 61. *Vauchefu*, Princeps Sinicus ad partes Tamerlanis tranſit. Ejus conſilio & ope *Murus* intergerinus ſuperatur. p. 67. Mox *Paquinſu* obſidetur, p. 74. & muro capto deditur, p. 79. Rex in urbem Sintehu ſeſe abdiderat, p. 81. Capitur unà cum duobus Regibus confœderatis, *Chiampa* & *Canchinchina*. Tertius enim occubuerat, p. 89. Ita bellum intrà annũ finiebatur, p. 104. Sinis, poſtquam conditiones pacis arripuiſſent, p. 108. *Odmarus* præficitur, p. 111. & pòſt *Axalla*, p. 249. poſt & *Locheſtam*, p. 253. Ita Tamerlanes Samarcandam redibat, p. 259. Sit fides hujus belli penes *Abbatem*, &, ſi quis fuit, *Albacentum*. Qui ſi fide digni ſunt, vel inde ſatis liquet, *Chatajam extra Chinam* eſſe.

Conf. AMATI CHESAUD *epiſt. apud Kirch. Chin. Ill. 86. b.* qui Chatajam extrà Sinas quæſiturus erat; & *Marium Nigrum*, qui eos reprehendit, qui volunt Catayum Sinas eſſe. *l. VIII. p. 562.*

2. *Nominis Chataici ratio.*

Jam & καθ' αὐθρωπον argumentabor. Illi ipſi, qui Chatajam & Sinam eôdem locô habent, Chatajæ vocabulo *deſerta* & *montes* ſignificari tradunt. *Kircherus Prodr. Copt. p. 99. Martin. Hiſt. Sin. p. 317.* Atqui Sina *cultiſſima* eſt. Nec *montoſa* facilè dici poteſt.

3. *Hiſtoria Belli Tamerlanici.*

Sequitur aliud. *Tamerlanem Sinas nunquam attigiſſe, nedum occupaviſſe, imò ne bella cum Sinis geſſiſſe, Martinius* non ſemel affirmat. *v. Bell. Tartar. 1. a. Atl. 18.* Atqui de *Chataja* certum eſt, quòd Tamerlanes non pauca ejusce regionis loca occupaverit. *Arabsj. 67. f. Præfectum* etiam per Chatajam habuit, *Argunſchahum. Arabsj. 263. 3.* Et poſt eum *Alladadum*, qui *Isbara* degebat. *Arabsj. 313. 9. Legatorum* Chatæorum meminit *idem 300. 13.* Nec jam dicam, quòd ſecundùm *Abbatem Mortemorenſem* omninò China à Tamerlane capta ſit, & alterâ quidem vice. Narrat *D. Golius*, Tamerlanem ultimò in *Catayum* expeditionem moviſſe, ſed cum jam in procinctu eſſet, in *Mogolorum* confinibus, & urbe

quidem

Digitized by Google

quidem *Anzar*, fatali morbo extinctum eſſe. Vultque adeò & ipſe, Tamerlanem *Catayos* ſive & *Sinas* nunquam ſubegiſſe. Eſt autem hoc, ut mihi videtur, ἁμάρτημα quoddam μνημονικόν. *Arabsjades* enim, cujus Hiſtoria D. Golii beneficio edita eſt, rem aliter narrat. Præfectus erat *Alladadus Chataius*, vicinisque *Mogolibus* atque *Chagataiis*. Cumque is felicius, quàm Tamerlanes, provinciam adminiſtraſſet, ex priſtino odio cum exercitu eò contendit. Eoque magis Alladado ſuſpecta erat expeditio, quòd in anteceſſum ſibi mandâſſet Tamerlanes, ut propediem & nocte, quàm proximè *Isbara* transacturus eſſet, tantum farinæ, quantum centum Cameli ferre poſſent, in commeatus uſum in promptu haberet. Quod tunc quidem, cum flumina ferè funditus glacie conſtricta eſſent, impoſſibile erat. Sed cum decem tantùm diætis Isbarâ abeſſet, inter medicamentorum uſum, quibus frigoris incommodis mederi cupiebat, diem ſuum Anzaræ, in confinibus Mogolum, obiit. Factum hoc *Anno Hegiræ* IↃCCCVII. die verò 17. Sjaabani, feriâ tertiâ. *Arabsj. p. 313.* Erat is Annus Chriſti CIↃ CCCC IV. dies verò II. Auguſti. Itaque Tamerlanes non ut Chatajam occuparet, exceſſerat, ſed ut Alladadum reprimeret, ac caveret, ne is favore populi fretus à ſe deficeret.

4. *Lingua.*

Notum eſt, etiam vulgò Sinas *caninam literam* prorſus nec inter ſuas habere, nec enunciare poſſe. *Martin. Hiſt. Sin. 315. Atl. 133. a.* Sic *Malia* dicunt, cùm *Maria* dicendum eſt; *Hell* cum *Herr*; *Tata* cum *Tartar*, vel *Tatar*. *Samahania* cum *Samarcanda*. Atqui Chataji frequenter illam adhibent. Verbi gratiâ, in vocibus: *Aram, Aſphetira, Delbergin, Isbara, Maberbin, Segrin, Zegra*. Nec eſt, quod objicias, rerum Sinicarum Scriptores nonnullas adhibere *voces, quibus canina litera* intermixta ſit, veluti ſunt *Mandarinus* & *Porcellana*. Ea enim à *Luſitanis* introducta ſunt, & à Sinis aliis aliisq; vocabulis exprimuntur. *Mandarinus* nempè Sinicè * *Quonfu* & * *Lauye* dicitur. *Porcellana* verò * *Poli*. Memini in *translatione Monumenti Sinici* vocem RIGO extare, eamque ad ſignificandam PERSONAM Divinitatis adhiberi. Neſcio unde? Siquidem Sinæ nec *literam* nec *vocem* agnoſcunt ſuam, *Perſonam* enim *Cyn* vocat. Fortè Luſitanicum RIO, quod *Flumen* ſignificat, adeoq; locum *Apoc. XXII. 1.* & *Emanationis* vocabulum, quod Hebr. uſitatum eſt, reſpexit, qui hæc ſcripſit.

* Sin. * Sin. * Sin.

5. *Literæ.*

De *Literis* Chatajorum, deque recepta apud illos *ſcribendi ratione*, memorabile eſt, quod apud *Arabsjiadem*

p. 435.

p. 435. legitur. Hoc *Arabicè* ita ſe-
Arab. ſe habet: *. Senſus hic eſt: *Eſſe CHATAJIS Scripturæ genus, cui* DELBERGIN *nomen ſit; Vidiſſe etiam Autorem characteres ejus, quorum quadraginta & unum ſint; Abundantia verò, quòdq; literarum numerus ſuprà Alphabetum Arabicum adeò excurrat, cauſam hanc eſſe, quod craſſioris lenioriſq; ſoni literas ſeorſim numerent, ut & literas mobiles & quieſcentes. Eſſe etiam unamquamque literam ejuſmodi acceſſioni obnoxiam; Sed GJAGATÆIS aliud adhuc Scripturæ genus eſſe, quod AVIGUR dicatur, ac ſub nomine characteris MOGOLICI celebre ſit; Literas quatuordecim eſſe; Cauſam verò diminutionis paucitatiſq; literarum hanc eſſe, quod literas Gutturales eâdem figurâ exprimant, ut & vicinas invicem literas, exempli gratiâ: BE & PHE; ZE, SIN, & TZAD; TE, DAL & THA.* Hæc ille; Quod igitur de *Chatajorum* literis tradit, de *Sinicis* intelligi omninò nequit.

a. Sinarum enim *Characteres*, rerum verborumque *Symbola* rectius quàm *literas* appellaverimus.

b. Suntque eorum multò plures quàm XLI. Imò plures quàm 5000. Nam ita quidem nonnulli retulerunt. *Bernardinus* videlicet *Scarlantus*, ejusque auctoritate *Ortelius*, *Maginus*, *Mercator*. Sed longè major eſt numerus. Suntque vel *facilè quadraginta millia*, ſecundum *Petrum Jarricum Theſ. Rer. Indic. II. 17.* vel *ſuprà ſexagies mille*, ſecundum *Caſpar. Balbium*, *Martinium Hiſt: Sin præfat. Mandelſl.* Itin *Or. p. 124* (quod *Ortelius* fruſtra miratur,) vel *octuagies mille* ſecundum *Athanaſ. Kircherum Oed. Ægypt. T. III, cap. 2. p. 10. & China Illuſtrata p. 12. b.* vel & 120000. ſecundum alios. *vid. Walton. Appar. Sacr. Bibl. Polygl. proleg. II. p. 10.* Ego verò, Sinas characterum numerum ſubinde auxiſſe, *octuagies* tamen *mille Symbolis* univerſam illorum literaturam contineri, aliàs, Deo volente, demonſtrabo.

c. Neque Scripturæ nomen Sinicum eſt. Sinæ enim literas B. D. R. (quas una vox *Delbergin* complectitur) non agnoſcunt, nec L. quieſcens. *De caninâ literâ* jam *ſuprà* dixi, p. 72. De D. *vid. Martin. Alt. 133. a. f. Gol. addit. p. 5. f.* De B. *Trigautium, ſuprà p. 6. b.*

d. Quas ergò, inquis, literas *Arabsjades* mente conceperat, aut verbis ſignare volebat? Reſpondeo BRACHMANICAS. *Brachmanica* enim Scriptura

a. Quadraginta & unâ literis exactè abſolvitur. Videturque diverſarum nationum Philoſophis uſitata fuiſſe; etiam *Chatajis*. Ut & *Tartari Orientales* hodienum ſimilem ſcribendi rationem obſervant:

K b. Sunt

Digitized by Google

b. Sunt etiam Brachmanicæ Scripturæ literæ quædam *craſſioris*, quædam *lenioris* ſoni, eæque non *punctis* diſtinguuntur, uti à Perſis Turciſque
Arab. * *Be* & * *Pe*; Indiſque Arabican-
Arab. tibus * & * ſed *figuris propriis*.
Br. Exempli gratia * *Da* & *Dda*; * *Tha* & *Ttha*. Hinc augmentum literarum eſt.

c. Sed & hoc de Brachmanicâ ſcripturâ conſtat, quod conſonæ quandoque *moveantur*, hoc eſt, unâ aliquâ *vocali* vel *diphtongô* efferendæ ſint, quandoque *quieſcant*, vel, ut (earum Magiſtri loquuntur,) *Claudicent*; Vocalium etiam ac Diphtongorum ſigna ipſis conſonis appingantur, ut ab *Abiſſinis* fieri ſolet. Attamen inde non tàm *numerus literarum*, quem dixi, augetur, quàm *characterum*.

Addo Conjecturam *de Mogolicâ Scripturâ*, quam intrà XIV. literarum numerum conſiſtere, Arabsjades tradit. Fortè enim illa fuit, quam *Philippinam* hodiè vocare licet. Ea *duodecim Conſonis*, *tribus* verò *vocalibus* abſolvitur. Diſcrepantia in unitate eſt. *Gutturales* verò aliæque affinitatem quandam ad invicem habentes, literæ, etſi *ſonô* differant in Philippinorum *oribus*; non tamen *figuris* diſtinguuntur in ipſorum *manuſcriptis*. Præterquam quòd, cum, qui ibi degunt, *Mohammedani Arabicantur*, punctis ſonos diſtinguunt. Exempli gratiâ: * *Langit*, Arab.
cœlum; * *Kkatang*, quatuor; * *Ang-* Arab.
tbſon, locus.

6. *Tamerlanis uxores.*

Jam & *Tamerlanis connubia tangã*. Nam & inde colligere licet, cùm, quòd in *Chatajam jus* quoddam habuerit, tùm, quòd *Chataja extrà Sinam* fuerit. *Tres* ergò uxores Tamerlanes habuit, *Schildbergero* autore, *cap. 20*. Nomina earum præterit quidem. Narrat verò, tres cauſas præproperæ mortis Tamerlanis fuiſſe. *Primam*, quod *Chebak* præfectus cum immenſâ vi tributi aufugiſſet; *Alteram*, adulterium, cædemque junioris cariſſimqæue conjugis; *Tertiam* adulteri, qui præfectus quoque Tamerlanis fuerat, evaſionem. Adultera procul dubio ea eſt, quam Arabſiades *Golbanam* vocat. De eâ namque idem hic ait: * *Erat ut Lu-* Arab.
na in plenitudine & ut Sol ante declinationem, additque à Tamerlane occiſam eſt. Atque idem hic Arabſiades *quatuor* inſuper *uxores* Tamerlanem habuiſſe commemorat. Primam uſura luminis maturè, cumque nondum tantus eſſet, privavit, quòd ſequiorem adhuc ſtatum ſibi objeciſſet. Alia *Taumana* erat, Moſis, Principis Neſephenſis, filia. Has duas Schildbergerus præterit. Ceteræ, eæque præcipuæ, ambæ * *ex filiabus* Arab.

Regum

Regum Chata erant. Ambæ Mogo-
Arab. lenſes. Ambæ * *Schad malech* honoris
Arab. ergò dictæ. Sed primaria * *Regina*
Arab. major dicebatur, & altera * *Regina minor. Prior Kamereddini*, Regis Mogolici, qui circà annum 1370. in prælio ceciderat, filia erat. *Poſterior*, alius cujusdam Regis, qui itidem vel Mogolicæ familiæ, vel Geta, vel Chatajus fuit. *Albacentus* unius tantùm uxoris Tamerlanis meminit, traditque eam *Magni Chami Quinſayenſis* filiam fuiſſe. p. 20. Viderturque de *Mogolicâ primaria* loqui voluiſſe. Sed erat hæc *Kamereddini* filia. Sinis verò tum temporis *Siven Te* imperitabat, qui procul dubio alius erat.

7. *Frigus.*

Sequitur *frigidius cœlum*, quod *Vartomannus* Cathajæ tribuit; Sinis verò adeò tribui nequit. Sinarum enim terminus borealis 42.mo latitudinis gradu continetur. Eſtque adeò circà ipſum murum cœlo noſtro, ut Auſtralior gradibus propè undecim, ita clementioris auræ. Quanquam duo hîc objici poſſunt. Primum, quod Vartomannus *comparativè* loquatur, habitôq; *Sumatra* reſpectu. *v. ſupra p. 19. m.* Deinde, quòd, ut vulgò notum eſt, viciniores etiam Æquatori regiones nonnullæ, frigore nihilominus premuntur. Miraturque *Levinus Hülſius* hoc ſub gradu 46. fieri. *Navig. III. Præf.* Imò Paulus Venetus *Cermonæ*, quæ ſub 29 gradu ſita eſt, etiam intolerabile frigus tribuit. I. 21. Conſtat etiam *Xantungam*, borealis Sinæ provinciam, frigore premi haudquaquam tenui; *Pequinum* verò, aliàs inſolito. Sed Vartomannus ex iis eſt, qui *Cathajos* à *Cinis* & *Macinis*, hoc eſt, Sinis borealibus, & auſtralibus diſtinguunt. *vid. ſupr. p. 70. a.* Quòd item Sina, etiam borealis, aëre non adeò frigidô gaudeat, etiam inde patet, quod Ægyptiorum Medici Aſii lapidis florem * *Nivem Sinenſem* vo- Arab.
care ſoleant, *Beithbaride* teſte. A *tenuitate* ſcil. Imò Nix admodum rara Sinis eſt. Et alicubi nulla. Ut proverbium ſit: Tria per *Quantungam* eſſe, aliàs inſolita: *Cœlum ſine nive, arbores ſemper virides, incolæ ſanguinem ſpuentes.* v. Mart. Atl. 103. a. Sed Cathajam frigidiſſimi aëris eſſe, Arabsjades quoque indicat. Cum enim Tamerlanes diem ſuum Anzaræ obiret, menſis *Februarii* erat, & dies quidem 17. anni Domini 1405. Ita e-enim legendum eſt *ſuprà p. 72. b.* Tunc verò in itinere, quod à *Jaxarte* fluvio ad decem diætas citrà Iſbaram Chatajæ, quò tendebat, perfecerat, tantum frigoris fuerat, ut maxima exercitus pars naribus auribusque mutilata perierit. Ita *Arabsjades p. 312.*

8. *Quòd Rerum Sinicarum, earumq; maximè memorabilium ab Hiſtoria Chataica Scriptoribus nulla fiat mentio.*

Credibile eſt eos, qui Chatajæ haud perfunctoriè meminerunt, non neglecturos fuiſſe, illa vel verbulo tangere, unde Sina ſemper celebris fuit, ſiquidem putaſſent, Chatajam & Sinam eandem eſſe terrarum regionem.

a. Sinam verò præcipuè comendant PORCELLANA, quæ vocant. Ea etiam ab Arabibus ideoque * SZAVANI, hoc eſt, *Sinenſia vaſa κατ' ἐξοχὴν* vocantur, *Mohammede Firuzabadio* autore. Nec immeritò. In ſolô enim Sinarum regno fiunt. Nec ubique æquè egregia. Novi Alterum Marci Pauli Veneti Interpretem pro *lapillis*, quibus è mari collectis *Carajamenſes*, *Tholomanenſes*, & *Bæacbenſes monetæ* locô utuntur, Porcellana ſubſtituere. Sed ineptum hoc gloſſema eſt, nullâque ratione nititur. SADUS, ſcriptor Perſicus, cujus ſuprà memineram, *Roſarium* ſuum (librum ita dictum) Abubekero commendaturus: *Quod ſi Regia benevolentia*, inquit, *librum hunc exornaverit*, * *Picturata domus Sinenſis & Phrygium opus Arſinganum quaſi erit.* p. m. 27. Quid Autor ſibi velit, facilè liquet. Sed unde Parabolicum hoc dicendi genus deſumpſerit, interpretibꝰ, non convenit. *Hic* ergò Sadum priore parte loqui vult de *urbe* quadam, *Sina* dicta, inq; Indiæ limitibus ſitâ. Quippe ubi domus fuerit, quò præſtantiſſimi illius Regni pictores artis ſuæ præcipua monumenta contuliſſent. *Ille* verò vult fuiſſe in Sinis domum, ab egregio Pictore conditam, quò ceu in penu quoddam ingenioſſiſimæ quæq; picturæ collatæ ſint, & in peregrinantium conſpectũ ſuſpenſæ. Ita alter de ædibꝰ quibusdam Sinicis, alter de aliis extrà Sinam Sadi verba accipit. Sic porrò *Erſengi* nomine alter Apellem quendam, alter librum, cujus *Manus* quidam, divinus pictor, autor fuerit, indicari arbitratur. Mihi verò videtur, Sadum in *poſteriore* parte ad Phrygia *Arzinganorum* opera alludere; in *priore*, ſi non ad *turrim Novizoniam*, quæ tota è Porcellanis ad miraculum pictis extructa eſt, ad ædes ſaltim Sinenſium, porcellanis variegatis paſſim intus ornatas. Adeò *Porcellanorum Sinicorum* fama percrebuerat.

* Arab.

* arab.

b. Nota item in vulgus eſt Sinenſium ALCHIMIA. Namque ad inſaniam usque plerique huic arti vel operam dant, vel favent. Putantque illius beneficio IMMORTALITATIS poculum parari poſſe. Hæc imprimis *Laozui* Philoſophia erat. Sed & *Saracenorum* quondam fuit.

c. Memorabilis item eſt *traditio de Immor-*

Sin. *Immortalibus*, quos * XIN SIEN vocant. Credunt autem, quoſdam hominum vitâ functos non eſſe, ſed mortalium conſortio abdicantes etiamnum alicubi terrarum vivere. Hoc de *Hoangtio* tradunt, Tradunt item: frequentare hos immortales montes *Xinzang*, & *Cingching*. Similia legas de *Zoroaſtre*, deque *Mohammede* quodam, quem ideoque *Hamiraus*
Arab. * *Sethi filium* vocabat, *Enoſum* cum *Enocho*, uti Mohammedani ſolent, confundens. *v. Hiſt. Saracen. ad annum 81.* Sed hoc obiter.

Ceterum de his nihil in *Hiſtoriâ Chatajâ* legere eſt. Uti nec de *redimitis retrò comis*, neu de *bacillis menſalibus*, aliisque hujus generis.

9. *Proverbium quoddam de Chatajis.*

Porrò & huc facit Paroemia illa Turcica, quam *Azizus* quidam *Neſephaeus* ſcripto nobis reliquit. Is ergò
Arab. *libelli ſuip. 102. b. 5.* ſic ait: * *Adagium eſt, Chata kilmez atſil; Her Toprak kimia degildur, I Akil. Chatajus nihil glorioſi facit; Neque enim Quavis terra pulvis Philoſophicus eſt.* Simile eſt hoc illi, quod *Nathanaël*, *Philippo* objiciebat: Ἐκ ναζαρὲθ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; *Ex Nazarethâ poteſt aliquid boni eſſe? Joh.* I. 47. Et iſti: Ἀεὶ φέρει ἡ λιβύη κακόν. *Semper aliquid mali è Libyâ. v. Eraſm: Chil.* Sunt ſcilicet aliquæ gentes, quibus ingenium moreſque non ſatis probi ſunt. Inde tot *Proverbia gentilitia*, quibus *Arcadum* ſtoliditas, *Carum* vilitas, *Cretum* mendacia, *Pænorum* perfidia, *Scytharum* aſperitas, *Thracum* bibacitas perſtringitur. Quò & illud Judæorum ſpectat, quod *Nicodemo* objiciebant: ἐρεύνησον καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται. *Scrutare & ſcito, ex Galilaeâ Prophetam non fuiſſe ſuſcitatum. Joh.* VII. 52. Tales ergò & *Chataji* vulgò, vel ſecundùm *Azizum*, erant. Vox enim ATSIL, quæ origine Arabica eſt, *Soliditatem*, ac *radicalem* bonitatem rerum aut perſonarum denotat. Sic Turcæ aliàs dicunt: * *Atſil ari* (pro *arif*) ſolidè Arab. doctus, & * *Atsli Fasli jokdur*, non Arab. &, tanti momenti. Proverbium verò, quod Azizus refert, tantò elegantius eſt, quod eopſe ad vocem * *Chataja*, quæ appellativè *aberrationes & peccata* ſignificat, alludi videtur. Arab. *v. notas meas ad Azizi Excerpt. n. 51.* Ecquis verò hæc de *Sinis* accipiat? De gente, quæ *ſolertia & ingenioſitatis* nomine non *ſeipſam* tantùm, (ſed ſuperciliosè,) commendat. Sed & ab *aliis*, (ſed meritò,) celebratur?

10. Situs.

Ceterùm præcipuũ controverſiæ remedium

medium in *Situ* ſitum eſſe, quivis facilè judicat. De eô verò alii aliter ſcribunt. Quædam enim (1.) & *Chataja* & *Sina* conveniunt. Quædam (2.) *alterutri* tantùm. Adeoque ex nonnullorum mente Chataja nequaquam Sina eſt. De quo *cap. ſeq.* pluribus agendum erit. Nunc de iis tantum agam, quæ *Sinæ non conveniunt.*

2. *An Venetus Chatajam extrà murum Sinicum ponat?*

Res autem multò luculentior foret, ſiquidem Marcus Paulus Venetus, *Chatajam extrà murum Sinicum* ſitum eſſe affirmâſſet alicubi. Hoc nempe Veneto tribuit *Olearius* in Germanicâ Relatione Itineris *Georgii Anderſonii Holſati* III. 7. p. 137. Sic enim ſcribit: Daß unſer Autor das Land auſſerhalb der Mauer Cataja nennet / geſchiehet nach der in Europâ lange geweſenen Meynung. Iſt auch vor langen Jahren von Marco Paulo Veneto, auff die Bahn gebracht worden/welcher daß Catajum auſſerhalb der Mauern / da doch nur wüſte und öde Land iſt / ſetzet. Wird aber von P. Martinio refutirt. Sed nec Martinius Venetum refutat; nec Venetus ita ſcripſerat; nec etiam *Anderſonius*. Hujus enim verba ſunt: Als wir nun von der Maur ab eine halbe Tagreiſe gethan hatten / kamen wir an ein wüſt ſandige Land / hat zur lincken Hand das Gebirge Samma liegen. An dieſe ſandigte Wüſte ſtoſſet eine dürre mit Bramen bewachſene Heyde. Durch beyde müſſen wir unſere Reiſe 3. Tage zu bringen. Dieſes Land haben etliche Kataja nennen wollen. Ceterum Catajam æquè ac Tebetam ſuprà Murum ab Arabibus, Perſis, aliisque Orientalibus poni, Dom. GOLIUS teſtis eſt, *ad Alferg. p. 106.* Alferganus certè *Borealem Sinarum tractum* ad *Clima tertium*, *Tebetam* ad *quartum* refert.

Sequitur aliud *argumentum*, Chatajam extrà Sinam fuiſſe.

Hoc eſt:

b. *Quòd Caſgar Indiam & Chatajam dividat.*

Ita namque *Arabsjades*, *p. 289. 7.* *vid. ſuprà p. 14.* Tamerlanes nempe compoſitis rebus omnibus extraneas copias, belli ſocias, diviſim in remotiſſimas plagas dimittit. Ac *Irakaos* quidem, *Indos & Choraſanos* in Turqueſtaniam & ad *Chataos*; *Tartaros* verò, partem *Caſgarum*, partem *Aſirulum*. *Aſiculum* Tamerlanici & Mogolici regni collimitanea urbs erat; *Caſgar* verò inter Chatajæ, Indiæque confinia. Quare de *Caſgaris* primum *Situ* agendum eſt; poſt de *India*, tandemque de *Chataja*.

1. *Caſgaris* itaque *Situs* hic eſt:

Longit.

Digitized by Google

Longit.	*Latit.*	*Regio.*	*Clima.*	*Autores.*
95. 25.	44. 0.	*Turqueſt.*	VI.	*Birun.*
96. 30.	44. 0.		'	*Alfarus.*
106. 30.	44. 0.	*Maurenabar.*	VI.	*Naſſirodd.*

Vides, unam eandemque *latitudinem* Urbis hujus eſſe; illamque ſub unum idemque *clima* referri. De *regione* nihil eſt, quod ſollicitemus. *Turqueſtania* enim ſub *Maurenabarâ* comprehenſa eſt. *Maurenabara* enim eſt, quicquid terrarûm ultrà *Oxum* ſitum eſt. Præterea Caſgarum alii *Chataja* tribunt. *v. ſuprà p. 31. b.* alii *Choraſmiæ*, alii *Uzbekiæ*. *Longitudinis* differentia nulla eſt inter *Alfaraſſii* & *Naſſiroddini*, quem Ulugbeigus ſequitur, tabulas. Alter enim ab *Inſulis Fortunatis*; *à litore maris Atlantici* alter meridianorum calculum deducit, uti alibi dixi.

2. Jam *India Gangetica* (neque enim credibile eſt, Arabsjadem Indiæ vocem latius accipere) *ad Auſtrum Caſgaris eſt*. Sicut *Kandahar*, Indiæ Metropolis, ferè rectà ſub *Caſgare* ſita ſit. Habet enim Longitudinem 107. 40. Ut *paulò Orientalior* ſit *Caſgaro*.

3. Itaque Chatajam ad Boream Caſgari ſitam eſſe oportet, cum Sinæ ad Vulturnum ſitæ ſint. Quod ſi Chatajæ nomine Sinas intelligere malles, *India Kalmuckorum terra eſſet*, quod abſurdum.

c. *Quòd Caſgar inter Chatajam & Balachſchanum ſit.*

Eodem recidit, quod idem *Arabsjades p. 79.* tradit: Caſgarum ſitam eſſe inter *Chataja* & *Balachſchani* regna *v. ſupr. p. 34.* *Balachſchanum* enim urbs eſt, & regnum ad Indiæ fines, ubi *Oxi* & *Jaxartis fontes* ſunt. Venetus *Balaſciam* vocat, de quâ *vid. Commentar.* Urbs iſthæc ſub *longitudine grad. 104. ſcrup. 24.* ſita eſt, & *paulò occidentalior Caſgaro*. Sed quia & iſthæc ad Caſgari auſtrum eſt, Chataja ſic quidem Sina eſſe nequit.

d. *Quòd Græcorum de CATHEA relationes multum abludant à Situ* SINARUM.

Sed ſi *Græcos* conſulamus ſcriptores, variè quidem de *Cathéa*, quam vocant, *Situ* illi ſcribunt. In eô tamen conveniunt, quòd ſecundum eorum narrata *Cathéa procul ſit extra Sinas. Strabo* ergò tradit Catheam ſecundum quosdam

dam inter *Hydaſpem* & *Accſinem* ſitam fuiſſe, ſecundum alios ultrà *Aceſinem*. Imò & *Hyarotidem* (Quem orientem verſus *Hypanis*, *Hyphaſis* aliis dictis, ſequitur.) Sunt hi omnes fluvii, quos omnes *Indus* recipit. Ponamus primam ſententiam falſam eſſe. Siquidem inter *Hydaſpem* & *Aceſinem Pori* terra fuerit. Illius nempe, quem Alexander vicerat. Ponamus item Catheam ad *Hypanis*, ultimi fluviorum, qui in *Indum* ruunt, citimum ſitam fuiſſe latus, Nam ultrà Hypanim locari nequit. Quandoquidem Alexander, qui *Catheam* quidem, ſive illud *Sophitis regnum* fuerit, ſive aliud quoddam, utique occupavit, ultrà Hypanim tamen haud pervenit. Sed quantum terræ fuit iſtos Catheos inter & *Sinas*? Primum *Gandaris* erat, uti *Strabo* tradit. Deinde tota *intrà Gangem India*. Ut & illa quæ *extrà Gangem* eſt. Cui tandem *Sinæ* ab oriente in occidentem confines ſunt. *Ptol.* VII. 2. 3. *Gandaris* alterius *Pori* erat, qui conſobrinus erat Pori ab Alexandri capti. Sita ultrà *Hyarotidem*. *Strabo l. c.* *Gandaræ* verò inter *Suaſtum* & *Indum* habitabant. Etiam cis *Hydaſpem*. vid. Ptol. VII. 1. Quare de *Gangaridis* Strabonis locum nonnulli intelligunt. *Gangaridæ* circà oſtia Gangis erant. *Gangarides Plinio* dicti. Rex eorum potentisſimus. Quem invadere Alexander non audebat, *Curtio* ac *Dio*-*doro* teſtibus. Quod credibilius foret, ſi Alexander ad Gangem usque proceſſiſſet, uti *Craterus* ſcripſerat. Sed Strabonis lectionem veriorem puto, ac Gandaridem inter Hydaspem ac Hypanim ſitam fuiſſe. Ceterum de Longitudine inter *Indum*, qui Hypanim quoque recipit, & *Gangem*, Luſitanorum & Hiſpanorum ſuperiore ſeculo controverſia erat. Nimirum conventum erat, ut diviſis inter Caſtiliæ & Luſitaniæ Reges Indiis, Primo vero Meridiano in 36. gradu ad Occidentem *Ulysſiponis* conſtituto Caſtiliani ad 180. gradus Occidentem verſus; Luſitani, ad totidem Orientem verſus navigarent. *Magellanus* vero cum ad Hiſpanorum tranſiiſſet partes, demonſtrandum ſuſcipiebat, quòd Luſitani, *Moluccas* occupantes, iniquè agerent. Quod ita probaturus erat. Sunt, inquit, à primo meridiano gradus 36. Sunt Ulyſſipone ad Indum gradus 90. Sunt inter Indum & Gangem gradus 30. ſecundum *Ptolemæum*. Sunt à Gange ad extimas Moluccas gradus 32. Summa verò graduum 188. eſt. Quare Luſitani octo gradus amplius quàm pererat, occuparunt. Luſitani contra ad *Experientiam* provocabant, contendentes Intervallum Indi & Gangis vix 10. graduum eſſe. Sed vid. de his *Oſorius*, *Maximil. Tranſylv: Mariana*, *Maffæus*. Nunc de *Ptolemaicô intervallô* haud dubium

bium quidem eſt, quin mendoſum ſit. Attamen ſatis diſtantiæ eſt. Sed longè major terræ tractus eſt, qui *Gange* & *Sinis* intercipitur. Et ſecundum Ptolemæum quidem *Extimum Gangis oſtium*, quod *Antiboli* dicitur, Longitudinem graduum 148. ſcrup. 30. habet; Limes verò *Magni Sinus*, qui *Sinas* & *Indiam extrà Gangem* dirimit, graduum 173. Ut intercapedo ſit 24. graduum & 30. ſcrupulorum. Itaque *Cathea Græcorum* vel ſic Sina eſſe nequit. Quod tamen D. *Golio* planè viſum eſt. Ita enim ſcribit: *Animadverſione non indignum* (eſt,) *Cathæorum nomen inde à multâ antiquitate notum fuiſſe & celebratum Græcis; illis præcipuè, qui de rebus Alexandri ſcripſerunt. Hunc enim perhibent in Cathæorum usq; ditiones protuliſſe arma: Quas quidem non ita Q. Curtius appellat libro 10.* (leg. 9.) *ſed Sophitis regnum, quod prorſus cùm illis idem eſſe ex libro XV. Strab. haud dubiè apparet; ita dictum nomine Regis, ut idem inquit, qui tunc temporis* Καθέᾳ, *Cathayo imperabat. Id ipſum regnum optimis legibus moribusque fuiſſe rectum, & gentem præ cæteris ſapientiâ excelluiſſe, eodem loco Curtius & Diodorus Siculus lib. XVII. tradunt. Quod verò ad Situ ſpectat, eum auctores omnes referunt ad Indiæ fines atq; extrema cogniti eô tempore Orientis. Ptolemæus Geograph. lib. VI. cap. 15.* χαίτας, *Chatas Seris proximos Scythas eſſe ſcribit; prout hoc Scytharum nomen ad illas usque ultimas mundi plagas protendi ſolet. Si verò non ita exactè rem definiverint, ac quidem requiri poſſit; Id nemini mirum videbitur cogitanti, quod eodem libri XV. loco Strabo agnoſcat:* Propter ignorantiam & longinquitatem nihil de illis locis certo & accurate traditum eſſe, &c. *Hæc ille.* Preſſius adhuc *Hornius* procedit, qui *Cathéam Suchuenam* eſſe contendit, Sinarum provinciam. v. *ſuprà p. 59. a. 60. b.* Aſt quî Alexander in Sinas penetraverit, qui Hypanim, nedum Gangem, haud tranſierit? CHATÆ verò, quorum *Ptolemæus* VI. 15. meminit, nec Καθέοι erant, nec *Sinæ*. Chatæ enim *Scythæ* erant ſub regione *Caſiâ*, ad occidentem *Serica*, quæ ſuprà Sinas erat; *Cathéi*, Indi *cis Gangem*, & multum infrà Sericæ Parallelum. De *Sinis* peculiari capite *Ptolemæus*. *Tertiô* nempe *libri ſeptimo*. Idem ejusdem libri cap. 1. *Chatriæorum* ſuprà *Pulindas Agriophagos* meminit. Eos *Catheos* Strabonis, & *Chataros* Diodori eſſe, ſunt qui affirmant. Quod veriſimilius eſt.

Sunt adhuc plura, quæ ſuadeât, *Chatajam non eſſe Sinam*. Ut, quòd ad *occidentem Diſtæ* ſita eſſe ſcribitur & ad *ſeptentrionem montium Belbar*. Sed hæc rectius è Mappâ Geographicâ intelligentur. Sequitur nunc

7. *Cambalu, Chatajæ Metropolim ac regiam*

non fuiſſe *Pequinum Sinarum.* Quæ ſi fuiſſet, næ fruſtrà eſſet omnis diſputatio. *vid. p. 30. b.* Fuiſſe tamen, *Martinii* ac aliorum ſententia eſt. Nec pauca ſunt, quæ aſſerto ferè fidem faciant. Talia ſunt:

1. *Nomen. Cambalu* enim *Chani urbem* ſignificat, veluti in *Gloſſario* dixi. *Pequinum* verò *regia* eſt *Chani Sinici*, ut ita loquar, ipſoque *Pequini* nomine *Borealis regia* denotatur, *ut ſuprà dictum eſt. p. 8. b.* Hic inſuper notemus: *Pequinum* & *Paquinum* indifferenter dici; Aliquando & *Peking* & *Paking*, *Pekim* & *Pakim*, *Pechin* & *Pequin*, ſcribi. *Naſſiroddinus* vero & *Ulugbejges* urbis meminerunt, quam uterque
Arab. * *Pangiu*, *Sinarum regiam* vocant. Suntque etiam alii Aſtronomorum ac Geographorum Orienta-
Arab. lium, qui * *Bengju* ſcribant. Sed incertam eſſe hanc ſcripturam, D. *Golius* teſtis eſt *Comm. ad Alferg.* p. 176. Ibidemque docet, plures intelligi poſſe urbes, ſi vel ita vel aliter ſcriptum ſit ab autoribus. *Nanchinum* nempe, *Pechinum*, *Pegu*, *Quanci*, *Jamçeu*, *Nangan*, *Taichon.* Fuerunt etiam (quod ille conijcit) plures in *Sinarum* regno *Regiæ*:

Sub *Aboriginibus*, *Paoting*.

Sub *Hiâ*, Chaifung, prima quintæ, & Nanyang, ſeptima quintæ.

Sub *Xangâ*, Taming, ſeptima primæ.

ſub *Chevâ*, Taiyuen, prima ſecundæ, ſedes fratrum Imperatoris, & Sigan, prima tertiæ.

ſub *Hanâ*, Quanghan, prima ſextæ, & Focheu, undecimæ prima,

ſub *Cy*, Cinan, prima quartæ.

ſub *U*, Kienye, prima nonæ.

ſub *Cinâ*, Hienyang, quæ eſt *Sigan*.

ſub *Tangâ*, Peking, prima ſecundæ, & Haocheu, quinta ſecundæ, æſtiva ſedes.

ſub *Sungâ*, Lingan, prima decimæ, & Mopang, decima mil. decimæ quintæ.

ſub *Jvenâ*, Juning, octava quintæ.

ſub *Taimingâ*, Taiyven, prima ſecundæ, ſedes filii.
Lugan, quarta ſecundæ, ſedes conſanguinei.
Gueihoei, quarta quintæ.
Hoaiking. quinta quintæ.
Uuchang. prima ſeptimæ.

Kien-

Kienchang, Sexta octavæ
Peking, prima primæ.

Pekinum autem primus regiam elegit *Taiçungus*, *Taimingarum ſecundus*. Idq; cum circà annum Domini 1404. *Nankinum* relinqueret. Scil. ut eò melius Tartaros nuperè expulſos aditu arcere poſſet. Urbique à Taimingis demum Pekini nomen impoſitum eſt. Quod luculento argumento eſt, *Naſſiroddinum*, ejusque continuatorem *Ulugbejgem* de *Pequino* non cogitâſſe. Naſſiroddinus enim circà annum Domini 1261. floruit, quum nondum regum Sinicorum quisquam Pequini reſediſſet. *Alferganus* quoque, antiquior adhuc ſcriptor Regiæ, Sinarum meminit, & ejus, non *nomen* quidem, attamen *Situm* exprimit. Nam *Elem: Aſtron. cap. 9.* tradit, eam ad *Auſtrales Sinarum* partes, ſub *climate primo* ſitam eſſe. A quô Pequinum longè abeſt. Sed & regia, cujus Naſſiroddinus meminit, ſub climate II. ab ipſo ponitur. Videturque *Pegu* ab ipſo innui. Namque hoc vocabulum viciniſſimũ eſt corruptæ proculdubio voci Arabicæ. Ac tantum litera *Je* pro literâ *Nun* reponenda eſt. *Pegu* v. regia eſt regni *Pegu*. Hoc fortè Sinis olim adhæſit. Situm v. eſt ſub *climate ſecundo*. Et Arabibus Indiæ terminos præternavigantibus primùm occurrebat. Fortè & *Siamenſes* ſeu *Siones* Sinas dixerunt. Satis obiter.

2. *Magnitudo & Ambitus*. Neq; minor in ſtupenda magnitudine eſt conſenſus. Ita Gol. 8.6. pp. *Cambalu* itaq; valdè magna eſt, & incredibilis vaſtitatis. *p. 29. b. Pequinum* verò ampliſſimam quoq; civitatem eſſe, αὐτόπταις paſſim proditum eſt. *Cambalu* XXIV. milliaria complectitur. Ita ut quodlibet lat9 ſex cõtineat milliaria Italica. P. *Venet*: II. 10. Imò *Nicolaus Venet9* 28. milliaria ambitui ej9 tribuit. *Pequinẽſiũ* verò mæniorũ unumquodq; latus *viginti* ſtadia Sinenſia, conficit. hoc eſt $4\frac{4}{5}$ Italica miliaria. Nã 25. *Stadia Sinica* faciunt ſex milliaria Italica; & milliare Italicum $4\frac{1}{6}$. *Stadia* continet. Adeoque ambitus Pequini *octoginta* ſtadiorum eſt, hoc eſt, mill. $19\frac{1}{5}$. Quod propè ad Venetorum computum accedit. *Martinius* verò, cum Pequini ambitum quadraginta, & latitudinem viginti ſtadiis definiret (*Atlantis* p. 23. a.) proculdubio erravit.

3. *Clima*. Tertium D. Golii argumentum à *Situ* deſumtum eſt. De quâ in hunc modum ſcribit: *Catayorum, metropolim, Chan Balek, Abulfeda ita ſubjicit climati quarto, ut ſi inter diſcrepantes, quas de longitudine ejus & latitudine traditiones affert, medium teneamus, quàm proximè conſpirent ambo in eundem ſitum, qui urbi* Peking *ex*

obſervationibꝰ adſcribitur in hoc Atlante(Martiniano puta.)*Addit:p.8.b.*

4. *Quadratura.* Figuram porrò urbis *Cambalu* quadratam fuiſſe, *Venetꝰ* teſtatur, II. 10. & *Nicol, Venetus* p.9. Item de *Pekino* Martin: Atl. 23. a.m.

5. *Duodecim portæ. vid. P. Ven. II. 10. Neuhoff. 205. b.*

6. *Canales.* Canalibus frumenmentum ab urbe *Caigui* ad *aulam Chani* delatum eſſe, iterum Venetus tradit. II. 60. Similia de *Pequino* Martin: 23. a. pm.

7. *Murus.* V. Ven. II. 10. Martin. p. 23. b. Neuhoff. 205. a.

8. *Campana.* v. P. Ven. II. 10. deque *Pequinenſi campanâ* Epiſt. *Ferdinandi Verbiſt* ad *Gruberum* apud *Kirch. Chin. Illuſtr.* p. 223.

9. *Aula* & *Regia.* Sed imprimis afferenda & conferenda videntur, quæ duo Veneti de Cambalenſi, & Martinius & Nieuhofius de Pequinenſi aulâ prodiderunt.

a. *Figura.* Eſt ergò utrinque *quadrata.* Et *Cambulenſis* quidem ſecundum *P. Ven. II. 9. & N. Ven.* p.9. Sic *Pequinenſis* ſec. *Atl. p. 24. a.*

b. *Ambitus. Cambalenſis* milliaria 4. conficit. Sic ut latus quodlibet unum complectatur milliare. Sic *Pequinenſis* vaſtiſſima eſt, ut omnem noſtratem apparatum ſuperet. Ambitus, XII. Ly, hoc eſt, mill. Ital. ferè tria.

c. *Murus Cambalenſis.* a. Externus. 1. Valdè ſpiſſus. eſt. 2. altus paſſus decem. 3. Extrinſeca facies alba & rubea. 4. in ſingulis quatuor muri angulis *fortalitium* eſt; Sic & in medio cujusque latere. Ibi arma aſſervantur. b. Internus, habet octo palatia pro jocalibus Regis. Eorum quatuor ad angulos muri; quatuor in mediis lateribus ſunt. Hæc omnia *Venetus* habet. *Pequinenſis* murus, Triplex altus. fortis. altior 15. pedibus. è lapidibus rubris, coctis, tectus verò flavis gleſtoq; incruſtatis lateribus.

d. *Situs. Cambalenſis porrò aula* in medio Civitatis Sita eſt, N. Ven. inque medio muri interni. P. Ven. *Pequ.* intrà alterum urbis murum. N. ad Borealem urbis partem vel potius intrà interiorẽ Auſtralis regionis murum (urbicum) conſurgit pœne pro urbis portis, & indè ad Borealem usque murum excurrit unde videri poteſt univerſam urbem occupare. Nam reliqua civitas ex utroque palatii latere diffunditur *Trig.*

e. *Arcus.* Aſcendunt etiam quatuor arcus in aulâ *Camb.* è palatio Regio ad quatuor caſtella angularia muri, quò Rex neceſſitatis tempore confugere poſſit. Nic. Ven. De *Pequinenſi* non memini me tale quod legere.

f *Portæ.* Portæ verò *Cambalenſis* aulæ quinque ſunt ad meridiẽ Civitatis, media ſoli regi patet. P. Ven. *Pequinenſis*, Quatuor, ad quatuor mundi partes obverſas. Maximo ex iis uſui *Auſtralis eſt.* Mart. quæq; earũ à Vento Cardinali nomen habet. Nieuhof.

g. *Pala-*

Digitized by Google

g. *Palatium ipſum. Cambalenſe.* 1. Caret ſolario. 2. Pavimentum decem palmis altius reliquo fundo. 3. Tectum valdè altum & picturatum. 4. Ubique *Picturæ*, rerumque bellicarum Hiſtoriæ. 5. Parietes Auro & argento fulgent. 6. In aulâ majori 6000. circiter hominum *ad menſam* recumbunt. Similia de *Pequinenſi* Martinius. Nam & Eximia ornamenta omnẽ noſtratem apparatum ſuperant. Dicuntur ibi eſſe miniſtrantium fœminarum 5000, imo hominum 15000. In inferiori penetrali multi viſuntur marmorei & lapidei fornices, podia, ambulacra, columnæ ac ſtatuæ non exiguo elaboratæ artificio. Tegulæ omnes luteo, hoc eſt, regio colore ſplendent, adeo ut aureæ procul aſpectantibus videantur, *Solis* præſertim luce ad angulos æquales incidente. Quicquid è lignô eſt vel auro ſplendet, vel pretioſo illo glutine *Cie* dicto illitum ad inſtar ſpeculi micat. Plures quidem contignationes vix habent more noſtro. Altiſſimæ tamen ſunt domus, ſuprà craſſiores ac teretes calumnas extructæ, &c. Pavimentum craſſioribus inſtratum aſſeribus, tribus ferè cubitis terra altius exſurgit, &c.

i. *Palatia alia.* Erant & alia in urbe *Cambalu* Palatia. 1. In monte nempè Viridi. 2. Juxta palatium regium; palatium ſc. primogeniti Cublæ, P. Ven. *Pequini* quoq; multa ſunt. Imperatoris, Reginæ legitimæ, Concubinarum quatuor, Imperatoricis Matris, juniorum Principum, &c.

i. *Intrà Muros Camb.* aulæ 1. *Horti*, erant in quibus varia alebantur animalia. 2. *Lacus* etiam ad Aquilonem, qui piſces varios alebat. 3. Fluvius denique, qui per illum lacum exiret & introiret, quiq; cratibus ferreis utrinq; communitus erat, ne piſces elaberentur. P. Ven. *Pequini* verò intrà duos primos eosque extimos muros ſunt Cuſtodes corporis, Eunuchi, eosque majoribus præfectis ingredi ad negotia inibi tractanda licet. Intrà ultimum, qui ſpatium longè majus ceteris pro cubiculis, hortis ac ſylvis, lacubusque continet, habitat Rex. Hic nemo admittitur præter Eunuchos & mulieres, &c. Palatium permeat *Fluvius arte* introductus, magnarum etiam navium patiens, per interiores palatii partes in varios diſtributus canales, &c. Multos hic illic lambit artifice manu extructos *montes*, &c. Mart. De *Nemore* & *Foro* Palatii vid. Idem Atl. 24. b. m. f.

k. *Extra palatium* Cambal. *Monticulus* altitudine centum paſſuum eſt, ambitu milliaris. Semper viridis. Eò Cubla exquiſitisſimas radices transplantaverat. Dictu que *mons viridis.* Diſtat palatiô leucâ unâ. P. Ven. *Montium* circà Pequinum *arte factorum* meminit Nieuhof. Sed ad hæc omnia reſponderi poſſit: Ad *primum* quidem; Cambalu plures

potuiſſe

potuiſſe dici urbes, ſi quæque *Chani regia*, Cambalu dicenda fuiſſet. *Ad ſecundum*: Fuiſſe ibi locorum etiam alias urbes ingentes. Pequinum certè à *Nanquino* magnitudine ſuperatur, & ab urbe *Hangcheu*. Ad *tertium*: Incertam quidem eſſe Arabum de ſitu *Chanbalec* relationem. Attamen nullam ſitui *Pequini* reſpondere. Quare deſignatas utriusque *Longitudines* & *Latitudines* conferamus.

CAMBALU.

Long.		*Lat.*		*Clim.*	*Autores*
124.	0.	46.	0.	VI.	Nasſir. & Ulugh.
124.	0.	46.	0.	IV.	Harair *ap. Abulf.*
130.	0.	35.	25.		Ibn Said *ibid.*
156.	0.	35.	24.		Abulfed. *ap. Gol.*
		35.	0.		Abulf. *ap. Ramuſ.*

PEQUINUM.

Long.		*Lat.*		*Autores*
145.	0.			Martin. *Mapp.*
146.	0.	39.	59.	id. *p. 3. a.*
149.	0.	39.	59.	id. *p. 22. b.*

Ad *quartum, quintum, ſextum* & *ſeptimum*. Fuerunt etiam plures urbes, quæ *quadrata figura* & *duodecim portarum*; *Canalibus* etiam & *muris* ornatæ eſſent. Ad *octavum*. Campana verò Pequinenſis anno Domini 1403. demum fuſa eſt. Eo tempore, quo Taiçungus aulam illuc transtulit. Quare Venetus de eâ loqui non potuit. Ad *nonum & ejusmodi alia*. Reliqua incerta ſunt.

Quod autem *Cambalu alia quàm Pequinum* ſit, iſta ſuadent: 1. quòd Cambalu ſita fuerit ad magnũ aliquod *flumen*. 2. quòd procul ab *Oceano*. 3. quòd haud procul a montibus *Belhar*, et ſimilia, quæ Pequino vel planè non, vel non adeò conveniunt. Interea variæ de *Cambalu* urbis *Situ* extant conjecturæ. 1. His *Pequinum* eſt. 2. Aliis *Almalech*, quæ Mangonis regia erat, Haythone autore. Hanc Gambalam eſſe *Kircherus* affirmat, Chin. illuſtr. p. 93. a. f. Sed oppido falſum eſt. Eſt enim *Almalech* Turqueſtaniæ urbs & procul urbe *Cambalu*. Vel ſi Cambalu eſt, quomodo Cambalu Pequinum, uti & ipſe volebat, eſſe poteſt? Fortè inde error eſt, quod Cambalu aliàs *Ardbalig* quoque diceretur, *Juchaſin*. 3. *Hornius* tradit

Digitized by Google

dit, Cambalu eſſe Ptolemæi *Sambalicam. Orig. Amer. p. 244.* Ptolemæus verò duarum urbium meminit, quas ambas *Sambalacas* vocat, unam *Praſiaces*; alterum *Mandalarum.* Sed utraque intrà Gangem erat. v. Ptol. VII. 1. 4. Æquè ut SANGALA, Cathæorum urbs, cujus *Arrianus* meminit, quæq; Ptolemæi, vel *Sagalà* in Pandavis, vel *Sigalla* in Mandalis erat. 5. Solet etiam à Geographis ad *Obium* COMBALICH urbs ſub Kitaisko poni. Mihi quid videatur, capite ultimo dicam.

13. *Judicia Colorum.*

Tandem ex *Judiciis Cycli diarii Electivi*, quæ *ſuperius p. 49.* deſignavi, etiam illud conſtat, Chatajos *Candidum* colorem pro *feliciſſimo* habuiſſe. Confirmat hoc *Marcus Paulus. Libri* namque *ſecundi* cap. XV. *Feſti Tartarici* meminit, quod *magnus Chan Chatainus* cum ſuis in urbe *Cambalu* (v. cap. 16.) in *albis veſtibus* celebrare ſit ſolitus, ideoque *Feſtum Alborum* nuncupaverint. Nam *credunt*, ait, *veſtem albam bonum habere fatum.* Ejusdem ominis cauſa ſub eandem feſtivitatem Tartari Chano *albos equos* magno numerô, ac ſibi invicem *alba dona* offerebant. Chanus etiam decem millia amplius *albarum equarum* alebat. Hæc idem *Venetus l. c. & I. 65.* De *Elephanto albo*, cujus cauſa Rex Peguanus Siamenſem bellô petierat, leg. *Lindſchoten. cap. 17.* Nunc autem *Sinæ Candidum* colorem in *luctu* habent; *Flavum* verò pro *feliciſſimo.* Ita *Martinius*: *Latioris*, ait, *coloris vicem flavus ſubit vel cæruleus. Veſtes candidæ, non ut inter Europæos hilaritatis, ſed mœroris argumentum ſunt. Hiſt. Sin. p. 30. vid. p. 17. & Gloſſ. meum ſacrum p. 56.* Ceterum aliàs *diverſa* diverſarum gentium *judicia* ſunt de *Coloribus.* Diverſa etiam earundem populorum in diverſis *caſibus.* Sic apud *Malabares albus* color Diabolorum eſt; *niger* DEI. *Ven.* III. 28. Sic *Æthiopes* candidi coloris gentem metuunt, *Vaticiniô* quaſi territi, *que gente blanca haziendo los labradores, hos han de echar fuera de Etiopia.* ita *Sandovallus.* Ob ſimile vaticinium *Turcæ* ſibi à gente metuunt, quam *figlivoli biondi* vocant: *Wallich. Vit. Mob. p. 137.* Sunt autem ii *Chriſtiani*, de quibus aliud *Vaticinium* inter illos circumfertur, quod *Georgevitzius prodidit.* *v. Gloſſar. meum ſacrum p. 51.*

14. *Kalendæ Anniverſariæ.*

Nunc à *Feſto Allorum* ad *Kalendas Anniverſarias*, quibus illud celebrabatur, pervenio. Hæ in *Kalendas Februarii* quotannis incidebant, quod *Venetus* bis affirmat. II. 14. 15. *Sinæ* verò annum cum *Novilu*-

Digitized by Google

vilunio *Martii* menſis exordiuntur. Ita *Scarlantus*. Quod tamen falſum. Ut & illud, quòd Sinæ ſub Novilunium, quod nonum Aprilis diem vel præcedit vel ſequitur proximè, novi anni feſtum celebrant. Ita *Nieuhof. ſcil. p. 275. b.* Sed idem p. 131. a. tradit, ſe in pagum *Saupoo* Sinarum veniſſe eô die, quô ceu primo die Novilunii Novi anni feſtum celebratum ſit; Hunc verò fuiſſe diem 25. Maij anni 1656. Quod priori aſſerto non reſpondet, Putarim autem Sinas tunc feſtum * *Tuonu* celebraſſe. Id enim fieri ſolet *die quinto menſis quinti*, qui eſt 25. Maij, ut ex dicendis patebit. Confirmant meam conjecturam *Majumæ* vel *Naumachiæ*, quarum meminit. Eæ enim hujus feſti ſunt. Porrò pag. 183. b. Neuhof. fidem facit *diem 16. Menſis ſexti Sinici*, *ſextum* ſecundum Nos *Auguſti* ejusdem anni fuiſſe. Quô poſito, Novi anni feſtum circà *21. Januarii* fuiſſet. Idque veriſimilius. Sinæ enim Novum annum, feſtumque ruſticale * *Hinchun* iis ceremoniis, quas Nieuhof. p. 131. enarrat, eô die celebrant, quô Sol *medium Aquarii Signum* ingreditur. *Martin. Hiſt. Sin.* 287. vel quô *15. Aquarii gradum* occupat. Idem p. 17. vel eô die, quo *Luminarium conjunctio* fit proximè decimum quintum Aquarii gradum. *Idem p.* 22. Idque ex inſtituto *Chuenhioi* regis, qui circà annum ante Chriſtum 2513. floruit. *ib.* Idem *Tangus*, Xangarum primus, inſtituit. Nempe ut *Luna* prima, quæ ſolſtitio hyemali vicinior foret, anni initium eſſet. *ib. p. 60.* Tantùm *XIUS*, Cinarum primus, idem in *primam Lunarem in Sagittario conjunctionem* rejectum voluit. *ib.* p. 212. Sed recentiores Sinæ poſt tot anni & Kalendarii correctiones (v. *Mart. Hiſt. Sin.* p. 22. in *Trigaut: liter. è Sin. p. 174.*) tandem in medio Aquarii ſubſtiterunt. Idem cum Sinis *Tunchinenſes* obſervant. Inciditq; apud illos anni exordium in medium Hyberni ſolſtitii & æquinoctii verni; diem verò quintum Februarii (ſtyli novi) dummodo Novilunium ſit. *Alex. de Rhodes Hiſt. Tunchin.* I. 3. Huc ſpectat, quòd *menſis Sinici octavi dies 29.* quô Recreditivæ Sinicæ quibus Batavorum legati dimittebantur datæ erant, diei 16. Octobris anni 1657. reſpondiſſe colligitur è *Neuhof. p. 201. b. 203. a.* Ita enim Sinicum anni initium circa 20. Januarii diem fuiſſe oportet. Ergò Sinicum anni Exordium *vagum* eſt propter *Neomeniarum* reſpectũ; Chataicum verò *fixum* fuit & Kalendis Februariis quotannis celebrandum. Unde? equidem non divino. Id conſtat, alias quoque gentes ita conſueviſſe. a. *Romani* enim priſcâ ſuperſtitione *Kalendas Februarii* Februando & luſtrando feriabantur, easque à *Candelarum* multitudine

* Sin.

* Sin.

dine *Kalendas Lucerninas* appellabant. b. Pòſt *Chriſtiani Veteres* iisdem Kalendis (hoc eſt, ſeptimo Mechir) Nativitatem & Baptiſmum D. JESU celebrabant. *vid. Clem. Alex. Tertull. adv. Marc. IV.* c. *Iapones* quoque, Kalendis Februarii Anni 1565. Annum auſpicabantur, novique anni Initium à die *nonâ lunæ uſque ad viceſimam* (veluti Sinæ tàm *Plenilunii*, quàm *Novilunii* diem celebrant) feriabantur. Donis regem (non minus) honorantes (quàm Tartari Chanum.) *Alois : Froes ep. ejus anni.*

15. *Chriſtiani in Chatajâ, eorumque Patriarcha.*

Claudat hanc partem *Religio*, de quâ coeptum eſt dici p. 57. Chriſtianos verò quam plurimos in Cathajâ fuiſſe, vel inde conſtat, quod Pontifex Armenus, quem *Catholicam* vocant, in *Chatajâ* non minus quàm *Indiâ* Patriarcham ex Armenia deſtinatum habuerit, *Joſepho Indo* apud *Cadamuſtum* cap. 133. teſte. Nunc autem pauci in *Sinis* Chriſtiani fuerunt, Venetus non niſi tres Eccleſias, & in *Mangi* quidem, reperit. Unicam in urbe *Quinſay*; duas in *Cingianfu*, noviter tùm extructas. *Riccius* etiam, Jeſuita, quum ipſi de *Crucis Adoratoribus* ſermo eſſet cum *Iſraelitâ Sinicô*, trium tantùm *locorum* mentio fiebat, ubi tales haberentur. Hæc erant *Caifumfu* in *Honan*, *Lincino* in *Sciantū*, & alia in *Scianſi* civitas. Longè plures verò & paſſim in *Tartariâ* viciniſque regionibus reperti ſunt Chriſtiani. *Armenorum* etiam ſtudium, quod *Converſioni Tartaros* impenderint, imprimis commendatur. Chriſtiani etiam, qui ibi locorum degebant, Armenorum propagines fuiſſe videntur. Communiter enim *Crucis adoratores* vocabantur, & Rex gentis, quem Presbyterum Johannem vulgò vocant, * *Preſtar chan*, hoc eſt, *Adoratorum Imperator*. Armeni verò ab olim *Chazinzanii* dicti ſunt, hoc eſt, σταυρολάτραι. *vid. not. meas ad AZIZ. num.* 24. & ad *Ep. Moſis Mardeni p.* 17. Certum eſt Chriſtianos illos *crucem* imprimis (neglectis Imaginibus aliis, *Cadam.* 133.) veneratos eſſe. a. Tonſura Catholici Armeni in formam crucis eſt. *Cad. l. c.* b. Inſigne labari Najamici crux erat. *Ven.* II. 4. c. Solebant etiam *Staurolatræ* in *Sinis* crucem digito ſignare cibum potumque uſurpaturi. *Trig.* è *Riccii ore.* Hi verò in Sinis TERSAI à Saracenis vocabantur. *Trig.* Eodem nomine, quô Chriſtiani Armeni in Perſide appellabantur, Armeno quodam, quem Trigautius laudat, teſte. Indeque *Trigautius* colligit, *Crucis adoratores ex Armeniâ eſſe, cumque Tartaris in Sinas irrupiſſe.* Qui cum cauſam appellationis neſcire ſe fateatur, *videſis not. ad*

* Arab.

M Azi-

Azizum num. 14. A *Sinis* verò æquè ut *Judæi* & *Sanceni* HOEI dicebantur. Quæ vox quid notet, iterum ſe ignorare *Trigautius* fatetur. Significat autem *Tartaros*, *Caſgarenſes* maximè, *Caſgaro* autem & Chriſtiani & Judæi & Turcæ in Sinas penetrarunt. *v. Comm. voc. Hoei.*

Ceterum de *Armenorum Catholicô*, ejusq; per *Indiam* & *Chatajam Epiſcopatu* præter *Cadamuſtum* vix eſt, qui quidquam publicè ſcriptũ reliquerit. *Thomaeorum* etiam qui in Indiâ ſunt, Archiepiſcopus Patriarchæ Moſulenſi ſeu Babylonicô aliquando ſubfuit. *Abil-Iſu* certè, Moſulenſis Patriarcha, quem anno Domini 1562. vixiſſe conſtat, Juriſdictionem Indicam ſibi vendicabat, *Sandero* teſte *l. VII. de viſibili Monarchiâ.* Attamen *Indos* à Catholicô Armenô pendere, ſunt qui tradant. *v. Marin. Ordin.* 435. *Armenorum* etiam circà *Tartarorum Converſionem* præcipuum ab olim ſtudium fuit. *Haitho* certè, Armeniæ Rex, *Mangonem* ejusque familiam ad Chriſtianiſmam perduxit. *Haitho cap.* 24. Ceterum in *Monumenti Sinici* Limbo Syriaco *Catholici Patriarchæ* mentio fit, cui Anan Jeſu nomen fuerit cujus etiam tempore Monumentum illud confectum ſit. An ille, ſi quis fuit ejus nominis, *Armenorum Catholicus* fuerit, non liquet. *Athanaſius* etiam *Kircherus* hæret, ſitne *Alexandrinus*, an *Antiochenus* aut *Babylonius* Patriarcha intelligendus. *Chin. Ill.* 43. *a. Prodrom. Copt.* 77.

Hactenus affatim de iis quoq;, quæ ſuadent: Chatajam non fuiſſe Sinas.

§. 17. Itaque non mirum eſt, quòd, qui *Chatajæ Situm* tradere voluerunt. 1. *alter alteri*, imò 2. *ſibimet ipſis*, *contradicant*; *Mappæ* verò *Geographicæ* circâ Chatajæ, urbiumque Chataicarum, aliarumque quas è Veneto deſumſerunt, nihil ſani contineant, ac ſimiliter 3. *Aliæ ab aliis* multùm diſcrepent, imò 4. *Ejusdem autoris*, ſi quando mappæ editionem repetiit.

a. *Dominicus* ſanè *Marius Niger* planè reprehendit eos, qui Catayum Sinas eſſe volunt. *Geogr. l. VIII. p. 562. ſ.* Ipſe verò vult *Cambalech Ptolemæi Seram* eſſe. p. 564.

b. Illi verò, qui ex profeſſo quæſtionem hanc tractarunt, vel *variè loqui* vel etiam *ſibimet contradicere* deprehenduntur *v. ſupr. p. 5. a.* Talia ſunt iſtæ *Kircheri* & *Hornii* Ἀθετήσεις.

KIRCHERI:

1. Cathaja eſt *Jagog & Magog.* Prodr. 96. marg. ill. 47. b. m.

Cathaja nihil aliud quàm *China* eſt. Ill. 60. a. marg.

2. Cathaja eſt *Tartaria.* Prodr. 121.

Cathaja eſt intrà *Tebeticum regnum*, Prodr. p. 99.

HOR-

HORNII.

1. Chanbalik eſt *Kamkumm*. Arc. N.291. ppr. Eſt *Paquin*. Orig. Am. 231. O.P. IV. 18. & 473. Eſt *Taydu*, poſtquam in alterâ ripâ Puliſangi condita eſt. Orig. 231.

2. Gathæa eſt *Suchuen* Arc. 435. 283. eſt *Serica*. O. P. IV. 18. eſt *extrà murum* Arc. 348. m. 434. m. 453. eſt *Sina*. Arc. 286. m. 425. m. 444. f. 278. m. complectitur *Tebetam*. Arc. 461.

c. Quòd ſi *Mappas* conferre allubeſcat, invenias *Chatajam* ab aliquibus ad *occidentem Sinæ Borealis* poni, & è regione Pequini; ab aliis ad *Occidentem Sinæ Auſtralis*, & è regione *Nanquini*; ab aliis ad *Septentrionem Sinarum* & *ſuprà murum*.

d. Vide, ſi placet, & confer unius *Nicol. Piſcatoris* Tabulas, & advertes Chatajæ Situm perquàm variare.

SENTENTIA AUCTORIS.

§. 18. Ac, ut tandem, quod ipſe ſentio, in medium proferam, tria mihi reſtare videntur. *Obſervanda* nempe, *Aſſerta*, & *Reſponſa* ad illa, quæ etiam nunc objici poſſint.

I. OBSERVANDA.

Omninò itaque probè *obſervandum* cenſeo:

a. *Primùm*, quòd laudatorum Hiſtoriæ Chataicæ ſcriptorum plerique *nec Sinas nec Chatajam viderint*. Hoc ipſimet fatentur, verbis: NON VIDI, *Joh. Barb.* NON AUDIVIMUS, *Cadam*. Ex MERCATORUM RELATIONIBUS, *Ibn Said*. NULLUS PENITUS invenitur, qui ASSERAT SE VIDISSE. *Haytho*. &c. Ergò nec mirum eſt, quòd ita variè ſcribant.

b. Obſervandum *deinde* & hoc eſt, quòd *propria terrarum*, *populorumque nomina* ſæpè *latius*, quàm origo ferebat, imò *latiſſimè* accipi, variaſque gentes complecti *Salmaſ. de Hellen. p. 373.* Idque vel ſolius *vicinitatis* ergò, vel ex *errore* quôdam, vel quia gens altera cùm alterâ quidquam *commune* habet. Sic 1. EUROPÆI cujuſcunque nationis *FRANCI ab Aſiaticis populis appellantur. *Portugalli* verbi cauſâ, *Itali*, *Batavi*, *Germani*. Non minus ac *Galli*. Sic 2. GRÆCI eorumque vicini * *RUMI*, ſeu *Romani* ab orientalibus dicuntur. Vart. VI. 14. Inde videlicet, quòd, cum Imperii Romani ſedes *Byzantium* translatum eſſet, ipſa urbs hæc *nova* Roma, ac *Thracia* *Romania* appellaretur. *vid. Gol. ad Alferg. p. 16.* Sic 3. *SCYTHIA* tertiam orbis partem, Borealem putà & Extremum Orientem jam olim denotabat, *Ammiano Marcellino* teſte. Nec 4. minus latè

* Arab.

* Arab.

ſumta ſunt ALAMANNORUM, CELTARUM, GRÆCORUM, CANANÆORUM, TEUTONUM, HUNNORUM, TURCARUM, TARTARORUMQ; vocabula, quæ ab initio unam duntaxat gentem, pòſt immenſas terras denotabant. Etiam 5. *Perſæ* SINENSIUM nomine nonnunquam omnem extremam Aſiam complectuntur. Adeoque *Busbequius* non immerito verebatur, ne erro ille Turcicus, cùm de *Cathajâ* quæreretur, de *VICINA* aliquâ aliâ *regione* reſpondiſſet. Quæ nempe Cathajæ nomine ab ipsô comprehenſa eſſet.

c. Obſervatum quoque eſt, *regiones urbesq;* nonnullas *diverſimodè appellatas* eſſe. Sive quod aliunde per graves expeditiones à novis *Colonis* occupatæ eſſent, ſive *eodem tempore*. Idque tàm à *gente ſuâ* quàm ab *exteris*.

1. De *Coloniis*, quæ nova *locis* nomina fecerint, res planè manifeſta eſt, Ac innumeris conſtat exemplis, ſi quis antiquam omnium ætatum, novamque Geographiam conferre velit.

2. *Eandem* verò *gentem* ſuam ipſius terram diverſis ſubinde nominibus deſignare, etiam *ſacris* doceri poteſt monumentis. *vid. Glaſſium Gramm. Sacr. p. 824. ſ.* Sinis verò hoc ipſum maximè omnium frequens eſt. De quô ingentem exemplorum copiam in *Synonymiâ Sinicâ* congeſſi.

3. *Exteros* verò vicinarum gentium terras aliis quàm patriis nominibus deſignare non minus certum eſt. *vid. Deut. II. 20. III. 9.* Nunc recencia tantum tangam Exempla. Ea verò nomina, quibus exteri vicinorum terras deſignant, vel *aliud* ſignificant in alterius gentis Linguâ, vel idem ſignificant.

a. *Prioris* exemplum eſt, quòd *Barbariam* vocamus, quæ olim pars *Africa minor* dicta fuit, pars *Mauritania*, pars *Numidia* &c. *Barbaria* verò à Syris, Arabibus, denique & Romanis appellata eſt, ſive quòd peregrini ſermonis eſſent, ſive improborum morum, ſive ſolius Perigrinitatis ergò. *vid. Gol. ad Alferg p. 92.* Eâdem ratione Arabes quosvis, quorum linguam non intelligunt, * *Agemios*, hoc eſt, Barbaros, vocant; ſed *Perſas* κατ' ἐξοχήν. *v. Gol. l. c. p. 2.* *Sinæ* verò vel peregrinarum gentium rarò meminerunt; tùm vel ejusce vocabula ad genium Linguæ ſuum ſive *inflectunt*, ſive etiam *decurtant*, e. g. *Tata* dicentes pro *Tartaria*, *Olanca* pro *Hollandia*, *Falank* pro *Francia* & *Francis*, (Nam ſic & illi Chranos Europæos vocant) *Han* pro *Samarcanda*, vel, quod frequentiſſimè faciunt, *alia* adhibent, *nomina*, quibus quomodocunque terræ gentisque indolem exprimunt. Sic *Tar-*

* Arab.

Digitized by Google

Tartaros Nucieu, Japones Vocu per contemtum vocant. Martin. *Hiſt. Sin.* 312. Judæam * *Cyn* at * *Tacyn* & * *Tacynkue* vocant; *Europam Sy.* Hunc verò in modum *Sinas Chatajam* & *Pequinum Cambalu* à Tartaris aliisque dictas eſſe non pauci judicant. Solent

Sin. Sin. Sin.

b. *Deinde* nonnunquam ipſa *hominum, locorumq;* Propria nomina appellativè reddi à ſcriptoribus extraneis. Ac tùm idem ſignificant domeſtica & perigrina nomina. *vid. Gloſſar. ſacr. p. 33. f.* Quibus exemplis iſta addantur: 1. *Eperjes*, Fragopolis, Comaropolis. 2. *Novgorod*, Neapolis. 3. *Krolewiec, Regiomontum.* Eâque ratione dici poſſit, Catajam Sinas eſſe, ſiquidem utraque vox idem ſignificare videatur. Nam *Chatajam* nonnulli etiam *Kitajam* vocant. Kitay verò *medium Ruthenicè* ſignificat, hoc eſt, idem quod *Chung*, proprium Sinarum nomen.

d. Probè etiam diſtinguenda ſunt *Chatajorum, Gothorum, Scytharum, Getarum, Gjagataorum, Zagathajorum, Sachataeorum, Catheorum,* & ſimilia vocabula, quæ *Soni* quidem *vicinitatem* aliquam habent, ſed nonnunquam pravè confunduntur. *vid. ſupr. p. 1. b.* De *Cathèis* an *Chataji* ſint, *vid. ſupr. p. 79. b. Getas* haudquaquam *Gothos* fuiſſe *Laz.* l. X. & *Clüv. Germ.* p. 626, docent. *Sachatai,* quos *Chalcocondylas* appellat, Sogdiani erant. *Zagathai* illa ipſa *Sogd,* ſeu *Sogdiana* eſt. De *Getis Arabum* ad Orientem Diſtæ, deque *Gjagatais, vid. Supplem. Theſ. Ortel.* Quare *Chatajorum* nomen ab his omnibus abſtrahendum eſt.

e. Obſervetur porrò SINARUM *Nomen, etiam extrà Sinas, jam olim notum adeoque nec opus fuiſſe, ut Sinarum ſive pars ſive regnum totum Chataja appellaretur.*

1. Sinarum patrium nomen *Cungboa* eſt, & *Cunque.* Prioris character hic * eſt; Poſterioris iſte * Utrumque pro diverſitate nationum, quarum cives de his rebus ſcripſerunt, variè exprimitur. Prius nempe ita: *Chungboa. Chunchoa. Cium boa. Chiumbea.* Poſterius hiſce modis: *Cungque. Chungque. Ciumquo. Chumkue. Cumano.* Prius, *Martinio* autore, *medium hortum*, vel *florem* potius, ſignificat: Poſterius, *medium* regnum. Hæc communia maximè & ſtabilia Sinarum in ipſis Sinis fuerunt nomina. Sed acceſſerunt ſubinde alia, atque alia. De quibus item jam mox dicam.

Syn. Syn.

2. Nunc tenendum eſt: Sinas ab ipſis Sinis etiam abſolutè *Chung* dici, hoc eſt, *medium.* Volunt enim Sinæ terram ſuam ORBIS, (an Planitiei hujus univerſi,) UMBILICUM eſſe. A. 1. b. Quod tamen *Judæis* quoque de *Judæâ, Græcis* de *Delphis*

Digitized by Google

viſum eſt. Vid. *Seld. Jur. Nat. & Gent. III. 2.* quæque ipſe diffuſius in hanc rem ſcripſi *Comm. de Gogo ad Scrutinii Fatorum Gogi p. 17.* Reliquæ duæ voces *hoa* & *que* adſcititiæ ſunt ac aliquid aliud ſignificant. Ac
Sin. *Hoa* quidem ſub hoc charactere * *cre-*
Sin. *ationem*; ſub iſto * *ornatum* ſignificat. Uterque etiam *Sinas* denotat in *Marmore Sinico*. Prior, *Col.* XXIV. *num.* 32. Poſterior, VI. 42. Ideoq; malim *Chunghoa* vel *Medium Creaturarum*, ſeu *terra* exponere, vel per appoſitionem: *Sina*, quæ & *Hoa* dicuntur. Uti & *Chungque* exponendum eſt. Nempe: *Sina*, *regnum*. Nam *que* ſeu *kue* regnum notat, & regnorum nominibus adhæret. Nam uti *nos* dicimus Teutſchland / Franckreich &c. ac *Turcæ*; *Petſch ſilaët*, Auſtria, *Rumvilaget*, Græcia, &c. *v. Kircher. Prodr. 76. Chin. ill. 42. b*, ita *Sina Chungkue*, *Sina. Cynkue*, *Judaa regnum*. *Chung* verò, vel circiter, etiam ab Extraneis vocantur. *Cochinchinenſibus* nempe, *Siamenſibus* &c.

3. Ceterum *vocis* CHUNG ejusque characteris *Sonus* adeò variè ab exteris, quando noſtratibus literis ſcribunt, exprimitur, ut, qui hujus ignari ſunt, in tantâ confuſione facilè hæreant. Sed reverà *idem Sonus* eſt, eandemque *Sinarum* terram notat, quicquid *ſyllabarum* ſequitur, quibus alii atque alii utuntur in hâc materiâ. Scribunt ergò

1. *Hebræi*, antiquiores סין *Sin*; Recentiores צין *Zin*. 2. *Arabes* * *Eſſîn*. 3. *Perſæ*, Turcæ, Tartari * *Tſchîn*. 4. *Armeni* * *Scîn*. 5. *Græci*; Σίναι, Ptolem. VII. 3. & ante eum Marcianus, ὁ περιηγητής. Θίναι, Strabo II. pr. p. 46. 47. NTZIN, Chryſococcas. Τζινίτζα, Coſmas Monachus. Θίνα, Arian. in Peripl. Θεῖναι, Urbs Sinarum, Ptol. VII. 3. 6. *Syri* * *Zinoſtan*. 7. *Noſtrates*: *Cym*, Ven. MS. *Sym*, Haytho. *Cimum*, Joſeph. Barb. *Kimi*, Vinc. Bel. XXX. 78. *Chinus*, Eman. Rex Luſit. CHINA, Luſitani, CINA, Itali. TZINA, Olearius. XUN, Salmaſ. præf. de ann. Clim. SINGTEI, Mendoza. SCHINÆ, Maximil. Tranſylv. ep. de Moluccis. Præterea *Chum*, *Chun*, *Chung*, *cung*, *chium*, *cium*, *xun*, & *xin*, idem ſunt. Tàm variè autem *character* ille, qui *Sinas* notat, à noſtratibus exprimi ſolet. Iſta è *Gloſſario* repetere volui, quòd hujus loci eſſent. Ibi verò p. 35. ſeq. vide, ſi placet, Quomodo *Eſaias* quoque *Sinenſium* meminerit.

*Arab. *Arab. Arm. *Syr.

Vides regni hujus nomen tribus literarum elementis abſolvi, ſed eas diverſi modè exprimi. Sed quis Cadmæas illas μεταθέσεις neſcit? Literarum I, Y, EI & U, aut M & N alternationes nec nunc exemplis demon-

monſtrabo. Hoc tantùm notandum eſt, quod voces, quæ ſecundum Sinas in NG terminantur, hodienum ejus loco literam *M*, vel *N* in fine habeant in aliquorum ſcriptis. Ut & illud, quod eodem ſonò gaudeant iſtæ literæ: *Hebræorum* antiquorum Samech, *Arabum* Sad (in vocib. exoticis, inque exterorum oribus) Turcarum * Armenorum * SC. Luſitanorum Ch. Italorum C ante I. Olearii TZ. Eôdem etiam X. & SCH. Et ſunt qui velint literarum ᴢ & ᴪ Sonos vulgares invertendos eſſe, veluti *Speudo-Prophetæ* nonnemo dicit pro *Pſeudo-Prophetæ*. D. *Gol.* ad Alf. p. 2. & præf. Hiſt. Tamerl. Prætereà C. & K, iteq; S. Z. & SCH haud raro alternant. Quòd etiam *Theta* & *Sigma* conſpirent, ac olim alternarint, etiam circà hoc ipſum Sinarum nomen, *vid. Salmaſ. Hellen. 367. Scal. ad Euſeb. 319. Horn. orig. Am. IV. 4. pr.* Adde Siculoes ὄρνιχες pro ὄρνιθες dixiſſe. *Tei* tandem in voce Singtei; N, in voce Ντζινιτζα in voce τζινίτζα, *Oſtan* in Zinoſtan, addita menta quædam ſunt, de quibus non eſt quod nunc ſollicitem.

Arab. A.m.

4. Novi *China* ſeu *Sinarum* nomini alias quæri ORIGINES, quàm quòd à voce CHUNG ſit.

a. Quidam vocem Sionibus acceptam ferunt. His enim *regio præcellens*, *Chin* dicitur.

b. Placet aliis *Chincheu*, urbis nomen.

c. Aliis *Chinch*, ſalutandi verbum Sinicum.

d. Plauſibilior *Martinii* conjectura eſt: Sinas à *Cinarum* familia nomen habere. *vid. Atl. 1. b. 39. a. Hiſt. Sin. 195.* Maximè, quia Fohius, primarum Sinarum Imperator urbe *C'in* prodiit. Quid ſi ſimiliter dicamus XUNUM, octavum Imperatorum, qui primus Sinas in XII. provincias diviſit, de ſuô nomine terræ nomen feciſſe? Sed conſiſto in *origine vocis*, quam dixi. Nec uberius hoc demonſtrandum arbitror, ubi dubium vix amplius eſſe queat, neque ultrà *Iſaaco Voſſio* ſuſcribi, quòd affirmat, *in toto Sinarum regno Sinarum nomen hoc ignotum eſſe, imò merâ factum eſſe imperitiâ, ut Vaſtum illud gerum imperium Sinarum nomine cognoſcatur. ad Mela I, 2. p. 8.*

4. Sinarum verò nomen etiam extrà Sinas notum fuiſſe, è ſuperioribus ex parte liquet. Nunc *Auctores* ipſos, qui Sinarum olim meminerunt, nominabo. Fuerunt ſuprà

a. *Eſaias*, Propheta.

b. *Ptolemaus*, *Strabo*, *Arrianus*, *Chryſoccas*, *Coſmas*. *Græci* ſcriptores. *Ne*

c. *Venetum* & *Haythonem* dicam.

His addendi ſunt

d. *Hebræi*.

e. *Syri*

57

Digitized by Google

e. *Syri* & *Arabes*.

a. De *Eſaiâ* aſſertis adde *Horn. Orig. Amer.* 234. & præcipuè *Arc. Noa p.* 53. 441.

b. De *Ptolemæo* aliisque Veterum Græcorum liticulam movet *Iſaacus Voſſius*. Contendit enim *Sinas vel Thinas Veteribus celebratos non eſſe, qui hodiè vulgò ſic audiant, ſed regnum illud, quod* Siam *vel* Sian *appelletur hodiè*, ad *Mela* II. 2. Quod *Urſinus* Junior, (an pater,) ambabus, quod ajunt, & ipſe hîc ait, ulnis amplectitur, *Diatrib. de Scrib. p.* 361.

c. Porrò *Veneti* ac *Haythonis* teſtimonia ſupra habes *p.* 69. *b.*

d. Venio ad *Hebræos*. 1. *Tudelenſis* ergò egregiè terræ hujus meminit. *Inde*, inquit, (ab Inſulis כנרג quarum incolæ *Ignicolæ* ſunt & דוגבין vocantur.) ad terram אלצין *Sinarum* quadraginta diætæ ſunt. *Hæc Orientis finis eſt. Et ſunt qui dicant: Eſſe ibi mare, quod* X ים הנקפא (Fretū, *Arias M.*) *appelletur; illiq; dominari ſtellam* כסיל (Arcturus;) *unde ibi multoties turbo exeat, qui præſentiſſima navis & vitæ diſcrimina afferat.* Sequuntur aliqua de *Gryphe*, quæ fabuloſa fortaſſe ſunt. Pòſt addit: *Inde ad* גינגלה *diætæ tres terrâ, vel mari* 15. *Inde ad* כולן *diætæ ſeptem per mare. Inde ad* זביר *diætæ* 12. *Inde in Indiam diætæ octo. Eſt ea* ביבשה *in continente, qui* עראן (*Baghdaan*, Arias M. Leg. *in Aden*) *dicitur*. Hæc ille p m. 171. Quem de *Sinis* loqui, nemini dubium eſſe poteſt. Singularem verò *Venti* ad illas oras vehementiam etiam alii memorant. Ejusdem regionis meminit Autor libri *Cuſri* Parte I. §. 57. 61. II. §. 19. ut & R. *Meir Aldabi* Tolet. l. שבילי אטונה. fol. 20. & R. *Abraham bar Chija* l. צורת הארץ cap. 6.

e. In *Syrorum* libris, quos ego vidi, *Sinarum* quidem nomen ſive hoc ſive aliud non memini me legere. Huc tamen, ſi fides foret, referendus eſſet *Limbus Syriacus*, qui *Marmor Sinicum* ambit. Ibi enim regnum, de quô agitur, * *Zinoſtan* dicitur, & incolæ * *Zina*. Scriptum autem hoc perhibent circà annum Chriſti 780. Syr. Syr.

f. *Arabes* verò ſœpius Sinarum meminerunt. Neque

1. *Firuzabadius* nomen hoc preterire potuit, cum * *Porcellanarum* meminiſſet. *v. ſuprà p.* 76. *a.* Arab.

2. Porrò *Eutychius* Sinicæ Scripturæ meminit, T. II. p. 12. Narrat item, *Jezdegirdum*, Perſarum Regem, cum de Adventu Saadi Ibn Wakkaſi audiſſet, familiam theſaurosque in *Sinam* deportanda dediſſe. T. II. 296.

3. 4. Sequuntur Autor libri *Tarich Adam* & *Mirchondus*. Qui ambo

Sina-

Digitized by Google

Sinarum Origines, etſi procul dubio confictas neque invicem congruentes, tradunt. Uterque Sinas à Japeto deducit, *Sinumq;* Japeti, *hic* filium; *ille* nepotem fuiſſe fingit. *v. Supplem. Theſ. Ortel. voc.* Mangi.

5. *Medici* quoque *Arabes plantarum Sinicarum* nonnunquam meminerunt. *vid. addenda ad pag. 55. b.*

6. Sæpiſſimè vero Sinas tangit, qui *Geographiam*, quam *Nubienſem* vocant, ſive ipſe condidit, ſive ex *Al-Edriſio* excerpſit. Ibi paſſim ac integris capitibus *urbium*, *fluminum*, *rerumque* aliàs *Sinicarum* luculenta habetur recenſio.

7. His adde *Gregorii Abul. Fargii Dynaſtias*, quas *Pokockius* edidit, *Abulfedam* præfat. Tabb. p. 4. *Arabſjadem, Albacentum, Naſiroddinum, Ulugbeigem &c. Sadum* quoque è Perſis, *Azizum* è Tartaris, *ut ſupr. p. 70. a.*

f. Poſtremum & hoc obſervandum eſt. Nempe, quòd *Aſiæ Septentrio* ferè incognitus ſit; Inde verò *incognitorum locorum nomina tanto magis cognitis* tributa ſint. *Poſterius* hoc innumeris exemplis probari poſſit. *Prius* in confeſſo eſt. *Hornius* certè, cum dixiſſet, Mogolum Regionum è quâ Tartari primum progreſſi eſſent, ſuprà Cathay ſeptentrionem verſus ſitam eſſe, in hunc modum pergit: *Sed ea adeò vel adhuc incognita nobis eſt, vel tàm fabuloſè deſcripta, ut ſatius ſit de illa tacere, quàm non ſatis explorata referre. Ille enim ſeptentrionalis Aſiæ angulus, nullis humanis viribus hactenus rectè ex-explorari potuit, & incertum etiamnum eſt, ubinã Aſia verſus illam partem terminetur, & quæ terrarũm ſuprà Chinam facies ſit.* Hæc ille. Ac parum eſt, quod *Arabum* ſcripta ſubminiſtrant, *recentesq; Peregrinationes* aut *Navigationes*, ex quibus nonniſi *littora* quædam cognoſcimus. Utinam *Navigationes Zemblanæ* ſucceſſiſſent! Neque n. de ſucceſſu omninò deſperandum eſt. Vid. quæ de *Nave Indicâ*, quæ Coſſ. Metello & Afranio in Germaniam appulit, diſputant. Etſi, quidam volunt qòud nõ fretô, ſed terrâ coëant Aſia & America. *Iſthmo* enim eas conjungi Kircherus ſuſpicatur. *Prodr. p. 100. Verba vid. add. K.* Quæ autem *Mathematica* illæ ſint *rationes*, quæ ipſum hujus penè convicerint, equidem non video. Hiſpani etiam de regnis *Anian*, *Cibola*, *Quivira* ſcripſerunt, quòd ampliſſimè verſus Aſiam extenderentur. *Freto* contrà dividi has terras *credibilius* eſt ſecundum alios. Illud verò ad promontorium *Tabin* aut Catajam eſſe, *Laetio* veriſimile ſit. Qui addit *anguſtum* hoc eſſe, nec *Gaditano* aut *Magellanico* patentius. Collegerunt hoc *Zemlo Nautæ* ex duplici Naſſavici freti æſtu. *Franciſcus*

Digitized by Google

ciſcus Gvalle vero è curſu *Maris Pacifici*; & è *Cetis* aliisq; ejus loci animalib9, quippe quæ circà freta frequenter verſari ſolent. Attamen alii dubitant, an fretum hoc, Anian dictū, in rerum natura ſit. Alii planè confictum volunt. *Oceano* verò Aſiam ab Americâ dividi volunt. Sed *Sinæ* tradunt, Aſiam continentem ad ſex ſtadiorum millia, ultrà Leaotung Coeciam verſus extendi. Nec addunt, an ſpatium illud *freto* vel *Oceano* terminatur, an *continens terra* ulterius ſe porrigat. Sed *ſatis* jam *obſervandorum*.

II. ASSERTA.

§. 19. His itaque præmiſsis, lubens equidem fateor, multos propè autorum ſuperius laudatorum eſſe quorum narrationes, quas de *Chataja* poſteritati reliquerunt, *nonniſi de Sinâ* accipi poſsint.

I. *Chatau*, propriè gens quædam Tartarica fuit, veluti *Mogul, Tebet*, & plures aliæ. *v. ſuppl. Theſ. Ortel. voc.* Tartari.

II Hinc *Chataja* nomen.

III. Hæc erat ad *Orientem veterum Mogolum*; vel, uti apud *Thevenotum* legitur: *A l'Eſt & à Nord-Eſt de la Chine.*

IV. Erat etiam Pars *Tartariæ rubræ*. Ejus enim tres partes erant: *Keyat, Latzu, Mugal. Schildb. c. 30.* Hæ ſunt: *Mogul, Jeſo*, *Kathay.* Sola vox Keyat nimis corrupta eſt. Neque tamen dubito, quin autor ille *Karthey* ſcripſerit, ut cap. 19. facit.

V. Eam *Karakitajam* & *Catajam* indifferenter vocat Rubruquis. Hodiè *Niucbe*, & *Niulhan* dicitur.

VI. Sinæ Tartariam iſtam *Kin* vocabant, hoc eſt, *auream*.

VII. Hinc *Altun. bani. v.* p. 61. a.

VIII. His devictis *Gingiſchanidæ* Chatajæ titulum uſurpârunt, *Magniq; Chatajæ Chani* dicti ſunt.

IX. Cumque hi *Sinas* quoque occupaſſent, Chataja dici cœpit etiam regio illa.

X. Imò *Chatajæ* nomen adeò *latè* ſumtum eſt indies, ut immenſas terras comprehenderet ſuprà infraq; murum Sinicum, & ad latus illius.

XI. *Cambalu* verò, Chatajæ novè dictæ Metropolis eſt, aut ſanè fuit. Erat tamen extra deſertum *Xamo*, & Pequino aliquot gradibus borealior.

XII. Ad *Obium* verò nulla *Combalich* eſt, nulla Karakitay. Erroris occaſio Lacus Kitaisko eſt.

Quæ omnia rectius demonſtrare poſſem, ſiquidem *Commentarii*, quos in *Venetum* paro, exiiſſent, neque nunc propter alias quoque cauſas ſcribendi filum abrumpendum eſſet.

III. RE-

Digitized by Google

III. RESPONSIO ad illa, quæ etiam nunc objici queant.

§. 10. Nunc tantùm etiam de iis cogitandum eſt, quæ huic ſententiæ vel quàm maximè obſtare videbantur.

1. Palmarium eſt, quòd *Tartaria illa Vetus* non habitetur urbicatim, quòdque Tartari locum locô ſubinde mutent, ſicque *pecorum*, quorum illis magna copia, maxima cura eſt, neceſſitati provideant. Sed hoc non omninò ſic ſe habet. Nam fuerunt ibi, extrà deſertum *Xamo* nempe, *Kamkarum*, aliæq; quas Venetus memorat. *Lançame* item, *Manchecrule*, *Uquaching*, *Muonibeu*. Sub *Ivenis* etiam *centum & viginti quatuor* Civitates in Tartariâ conditæ ſunt. E ſpoliis nempe Sinicis. Nec jam urbes memorabo, quas Venetus in illâ Tartariâ circum circa reperit. Imò multis ſeculis ante *Hiaoui* auſpiciis non tantùm aliquot *caſtra* extrà murum in Tanyu à Sinis condita ſunt, ut Tartaris eò fortius reſiſterent, ſed & Urbes, è quibus duæ erant: *Jungya* & *Lienyung*, quas Mappæ Sinicæ etiamnum exhibent. *Tanyu* verò Tartariæ *KIN* vicina eſt. Et à Sinis *Tan* nominatim appellatur. Ea ſecundum Martinium, ab *Imais* ad fretum uſque *Anian* extenditur. Ac ita *KIN* complecteretur, ſed reverà terminatur ad orientem fluvio *Quentung*; ad Occidentem deſerto *Xamo*, ut *Venetus* & *Anderſonius* docent.

II. Dices: *Chamjam Tartaricam* à Sinis potius nomen accepiſſe, quòd *Coloniæ* Sinicæ frequenter eò deductæ ſint. Certè *Homius* in hanc ſententiam ſic ſcribit:

Kamkataj omnem illam Tartariæ partem, quæ inter arenoſum deſertum Xamo & murum Sinicum jacet, complectitur. In hanc regionem ſextus ex familia Hana Imperator Hiaouus, debellatâ majori parte Tartariæ, Coloniam Sinenſem deduxit; & extructis urbibus, duos duces ibi reges creavit. Atq; hinc regio illa Kamj & Kamkâtaj ab exteris dicta fuit, quia ſex boreales Sinarum Provinciæ à Turcis, Tartaris & Saracenis Catmj dicuntur. Hæc ille. Qui, quod *Martinius* conjecerat, planè aſſerit. v. *Hiſt. Sin. Martin. 317.* De *Coloniis* res certa eſt. Denominatio Karakatajæ non item. Quid ſi dicamus Chatajam propriè dictam tùm demum Karachatajam appellatam eſſe, cum Sina cœpiſſet Chataja dici? Certè Sina etiam *Mogul ſlava* dicitur, poſtquam à Mogolibus, hoc eſt, Tartaris occupata fuit.

Digitized by Google

III. Poſſit etiam *Abulfedæ Autoritas* objici, quippe qui *Chanbalicæ* è traditione *IbnSaidi ElMagrebi* eum longitudinis & latitudinis modum tribuat, ut illam non niſi intrà Sinas fuiſſe neceſſum ſit. Eſtque *Abulfedas* ille in rebus Geographicis maximi quidem faciendus. Sed accidit illius Tabulis quod *Ptolemaicis*. Valde enim depravatas eſſe, omnes nôrunt, qui viderunt, & Editiones vel interſe vel cum certisſimis aliorum obſervationibus, contulerunt. Longitudo etiam Chanbalicæ, quam idem Abulfedas è Tabulis *Hamir* affert, multò certior eſt. Nam exactè convenit cum iis, quæ *Naſſiroddinus*, & *Ulugbeiges* huc de re habent. *Naſſiroddinus* verò & *Pauli Veneti* coætaneus fuit, & rerum experientisſimus, quippe qui penè omnia ipſe oculis luſtraverat, pedibusque peragraverat. Etiam magnæ autoritatis erat apud *HAllagum*, Cublæ (vel Mangonis, *Haytho*) fratrem. Itaque celeberrimos undiquaque conſcribebat Mathematicos. Eratque Collegiorum per univerſas Mogolici ſeu Tartarici Imperii ditiones Rector. Ita *Abul-Fargius*. *Mohammed Schah-Cholgius* verò Naſſiroddini tabulas omnibus aliis diſertè præfert. Numeros etiam *Ibn-Saidi* depravatos eſſe, vel inde conſtat, quòd apud eundem Abulfedam in Exegeſi tradit: *Kam Karum Tartariæ metropolin eſſe, ad cujus latus Mogolorum regiones, è quibus Chani prodierint, ſita ſint.* Cùm enim *Kamkum Tartarica* ſit ditionis, & extrà Chinam, imò ſuprà eandem, quidni Cambalu, quæ quinque gradibus & undecim ſcrupulis ſecundum ipſum *Ibn-Saidum* borealior eſt?

IV. Tandem nec hoc prætereundem erat, quod *argumenta*, quæ *pro Sinâ maxima roboris* eſſe videbantur, *non adeò omni exceptione majora ſint*. *Linguam* dico & *Epocham*. Nec enim vocabula illa, quæ *Chataica* dicuntur, & *verè Sinica* ſunt, ideò nos cogunt, ut dicamus Chatajam Sinas eſſe. Chataji enim, ut *Chronologia rationem*, ita & *terminos* à Sinis mutuari poterant, veluti nos Germani *Januarios*, *Februarios*, *Epactas* & alia à Romanis accepimus, nec ideò Romani ſumus, Ne dicam, Chatajos terminis quibusdam aliis uti, qui Sinici non ſunt, ſed *Turcici* & *Tartarici*. *Chatajos* verò, quòd Sinicum *Computi Chronologici modum* uſurparent, non ideo Sinas eſſe conveniebat.

a. Utuntur enim eodem *Nomades*, *Turcæ*, *Scythæ*, quod ipſe *Martinius* tradit. Utebantur eòdem *Jgurai* unà cũ *Turqueſtanis*, *Ulugbeige teſte*. Imò *Turqueſtanos* expeditiores hâc in arte fuiſſe, & exquiſitius temporum rationem tractaſſe, idem fidem facit. *Indos* verò jam olim quinis denis diebus menſes determinaſſe, ac tamen plena

plena annorum ſpatia ſervaſſe, ex *Curtio* ſuprà *p. 38. b.* indicavi. Nec opus eſt, ut Indorum nomine SINAS intelligamus. Videntur & *Malabares* ſimili æra uſi eſſe. Quos diem in LX. partes diſtribuiſſe *Cadamuſtus* refert, *cap. 134. fin.*

b. Diſcrepare etiam videntur Sinæ in *annis MUNDI*. Nam ſecundum ſententiam *Chatajorum* ab orbe condito ad annum Chriſti 1444. usq; *Venni* 8863. præterlapſi ſunt, & anni inſuper 9860. Hi ſunt anni in univerſum 88639860. Sinæ verò à creato Mundo ad *Cungfutium*, qui circà annum ante Chriſtum 551. vixit, annos 5267000. numerant, adeoque ad annum Chriſti ſuprà dictum nonniſi annos 5262000, ſeu Vennos 526. & annos amplius 2000.

c. Ceterum *prodigioſæ temporum Periodi* etiam aliis gentibus uſitatæ ſunt. Eſt periodus centies mille annorum, quam Brachmanes * *Laches* vocant. *Eman. Pigneir. Epiſt.* Br. Eorundem commentum eſt: Mundum *quatuor* ſecula duraturum eſſe, jamque tranſiiſſe *primum*, quod ſeptendecim Laches, & 28000. annos, & *ſecundum*, quod decem Laches, & 92006. (al. 96000.) annos; ac *tertium*, quod Octo Laches, ac 4000. (al. 64000.) annos duraſſet; ex *quarto* etiam (quatuor Laches duraturo) jammodò cum anno, quem nuper cœpimus, *milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo* annos 4775. (al. 4800.) præteriiſſe.

Sed & *Perſæ* quidam innumeras annorum Periodos comminiſcuntur.

d. Imò diſcrepat in multis Chatajæ & Sinica *Temporum ratio*.

1. *Anni* Chataji *veri ſolares* ſunt, definiti ſecundum motum ſolis à puncto Zodiaci ad idem punctum. Ita *Ulugbejges*. Sinenſes verò *Lunares*, ut olim apud Hebræos. Ita *Trigautius*. Qui *Lunaſolarem* voluit dicere. Nam *quantitas* Anni ſolaris eſt; *Modus* Lunaris. Siquidem Sinæ & Indi annum ad Lunæ curſum deſcribunt. Eorumque Neomenias * ἀπὸ φάσεως σελήνης putant. *Ignat. Antioch.* Ar.

2. Anni Chataji dierum ſunt 365. & *Fenacorum* præterea 2436. (*Ulugb*) hoc eſt, horarum noſtratium 5. ſcrup. 50, 47, 2, 27. (I II III IIII) *Sinenſes* tribus minutorum millionibus & 652575 inſuper minutis abſolvuntur. (*Trig.*) hoc eſt, diebus 365, ſcrupulis verò diariis 2575.

3. *Chataji* dodecaëteridem Animalium Nominibus inſigniunt. ſupr. p. 38. b. Nam ita *Ambſjades*. p. 435. Sinæ non item.

EXETE KPINATE.

Benevole Lector.

CONſtitueram iſthunc libellum & *nervoſius* & *locupletius* edere. *Nervoſius*, ſiquidem *Theſauri Orteliani ſupplementum*, ſine quô circà tot barbara, varièque contorta remotisſimorum locorum populorumque vocabula non hærere nequeas, unà prodiiſſet. *Locupletius*, ita ut *Argumentum* opuſculi præmitterem & *Indices* adderem tùm rerum, tum vocum. Nam & ideò *Arabicas*, *Armenicas*, *Brachmanicas*, *Sinicas*, *Syriacasq;*, quæ adhibendæ erant, voces Aſteriſmis in textu, & literis ad margines notavi, ut, characteres earum patrios in gratiam eorum, qui Linguarum cupidi ſunt, ſeorſim & ſecundum ſeriem paginarum adjicerem. Nunc, ubi propter intervenientia præpedimenta neutrum ex animi ſententiâ præſtare licuit, magna etiam pars in hanc rem dicendorum deſerenda fuit, præſentibus utere, donec faventior fortaſſe nobis aura ſpiret. Intereà memineris 1. me, cum Sinicarum urbium facienda fuit mentio, eas, verbi cauſa, *octavam quinta*, *ſextam ſeptima*, & ita porrò, vocâſſe; intelligendum verò eſſe ſub *priore* adjectivo urbis; ſub *poſteriore* Provinciæ numerum. Et hoc ſecundum illam diſtributionem, quam *Martinius* è *Sinenſium Geographis* prodidit. Ibi verò propria ſingularum nomina invenire datum eſt. Deinde 2. velim, *Addendorum* quæ ſubtexui, *ſigna*, antequam ad lectionem libri te accingas, locis, quò referenda ſunt ipſa addenda, appingi, ſicque lectionem, ſi placet, inſtitui. Adddenda erant plura. Sed *nemo reprehenſus eſt, qui è ſegete ſtipulam reliquit ad ſpicilegium*, quæ *Varronis* verba ſunt. 3. Indifferenter etiam à me ſcriptum eſt: a. *China*, *Sina*, *Sina*. b. *Chamus*, *Chanus*. c. *Tartarus*, *Tatarus*. d. *Chataja*, *Cathaja*. Sed in *Chataja vocabulo* Arabes ſequi malui. 4. Circà allegationem Autorum, qui de Chataja ſcripſerunt, & pag. nonâ recenſentur, notabis, quod non ſemper *paginas editionum* allegaverim, ſed *lineas hujus meæ editionis*. Aut *vide pag. 28. princip.* Vale, & ſequentia tolle, ſi placet,

Extan-

Extantiora ERRATA Typographica.

1.	a.	Vel is ipſe.	*vel Hoccota.*
	b.	Joſaphato	*Joſepho.*
2.	a.	Dromochætes.	*Dromichætes.*
	b.	Carchiræi	*Charchirai.*
		Chapheritæ.	*Hapherita.*
		Mechamatini	*Mehamatini.*
3.	b.	Capt.	*Copt.*
		libr. X.	*Lib. IX.*
4.	a.	Maurehanaræ	*Maurenabara.*
		Vicinæ	*Viciniores.*
		Dynaſtæ	*Dynaſta.*
9.	m.	Tamerlani militavit.	*Tamerlanis Hiſtoriam ſcripſit.*
		item	*ipſi.*
		1445	*1345.*
29.	a.	Arabsjâ.	*Arabsjade.*
18.	m.	& Catajum	*eſt Catayum*
		libr. II. Cap. XV.	*libr. VI. Cap. XIV.*
		Cap. XXX.	*Cap. XX.*
20.	m.	manibus	*navibus.*
32.	a.	Montes	*Urbem.*
34.	a.	ſuprà	*propè.*
35.	b.	Genevenſi	*Genuenſi.*
55.	b.	Zedoria.	*Zedoaria.*
56.	b.	jam ſupra dictum.	*infrà dicam.*
72.	a.	IV. dies verò 11. Aug.	*V. dies verò 17. Februarii*
91.	b.	deſumpſerunt	*adde* Situm.
96.	b.	אמאנה	אמונה

SOLI DEO GLORIA.

Idea

Digitized by Google

Idéa alius cujusdam libelli, cujus occaſione iſthic *de Chatajâ* cœptus eſt.

* * *

Examen
MONUMENTI illius MARMOREI,
SINICI ac partim *SYRIACI*,
Quod
præſentis decimi ſeptimi ſeculi
anno XXV.
terris in China erutum,
Quòdque Catholica, uti illa ſub Romano Pontifice habetur, fides, cujus ſummam exhibet: à mille annis & ante ipſis Sinis prædicata fuerit, documento eſſe ſcribitur.

CAP. I. Hiſtoria lapidis. *Quando* ſcilicet, *ubi* & quâ *occaſione* inventus ſit. *Materia, Figura, quantitas, ſcriptura, variæ editiones, verſiones, Commentarii, Teſtes, Argumentum, Encomia, Siniſtra judicia, Autor, Stylus, Tempus*, quô monimentum exactum eſſe narratur.

CAP. II. Textus, Latinè, uti ap. *Athanaſium Kircherum* extat, ſed paſſim emendatus. Adjecti ſunt inſuper numeri, qui in editione Kircheri deficiebant.

CAP. III. Indices Commentarii, in quibus univerſa lapidis contenta in claſſes digeſta ſunt; ſingula verè ſecundum *Antiquitates* Eccleſiarum, orientalium maximè, *rationem* item *temp.* Sinis uſitatam, *Linguæ* & *Characterum* Sinicorum genium & ſimilia examinantur. Eſt autem Index primus *Theologicus*; alter *Onomaſticus* vel Proſopographicus, tertius *Hiſtoricus* ſeu ſumma Antiquitatum, quas Autor tractat, quartus *Geographicus*, quintus *Phyſicus* & rerum naturalium, ſextus *Chronologicus*.

CAPUT IV. Elenchus obſervationum *Philologicarum*, quæ Linguam & Lectionem Sinicam ſpectant.

*

Strabo, *Libro XI.*
Τὸ δὲ πόῤῥω δυσέλεγκτον·

*

Digitized by Google

A. Pag. 1. a. *med. poſt vocem* Noſtratibus.

Cathai, Cathay, Kythai, Kitaja.

B. p. 1. a. *poſt med. ante voces:* 7. Neque dubitant.

Multò certè corruptius iſtud Chatajæ nomen ab aliquibus traditum eſt. Legitur enim in unicô *Veneti* capite, undecimo nempe libri ſecundi, *CHAM*, in edit. Baſil. *CATHAM*, in edit. Reinecc. *CATHAY*, in MS. & edit. Ital. ac Germ. Præterea legitur etiam *KEYAT*, & *CARTOGO* ap. *Schildbergerum; NATAY*, ap. *Orlandinum LEYTHAI* ap. *Vincentium* Beluac. Quæ ſimiliter deperdita Chatajæ nomina eſſe videntur.

C. p. 1. b. ad finem paragraphi tert. Huc refer *Heytzighotban* Schildbergeri c. 30. Is urbem quandam Tartariæ ingentem ſic vocari ſcribit. Fuitque proculdubio Chatajæ Chotenæ metropolis aliqua.

D. P. 1. b. *med. ante vocem* Homonymia.

An tamen omnia hæc nomina eandem omninò *terram gentemque* ſignificent, videbitur, ubi de *Veterum CATHEA*, deque *LAONICI* τοῖς χαταίοις agendum erit.

E. p. 1. b. *fin. poſt verba* Ptolemæus meminit.

Vid. *Dom: Marius* libr. VI. p. 546. Porrò *Chata*, gens Germanica, *Ptol.* II. 11. *CATHAY*, familia Hungarica, *Cathos*, Soldanus Cumanus primus. *Haytho* cap. 52. ubi *COTHOS* in edit. Reinecc. legitur. * *Cath* Choraſmicè urbem ſignificat. *vid. Gloſſarium.* Arab.

F. Ad p. 2. a. m. *Poſt verba*: Eamque conjecturam &c.

Sed nihil, inquit, *mirabilius & pro hâc* (Americanorum puta ex Chatajis) *origine clarius quàm ipſum Kitaja nomen in Americâ.* Et paulò poſt: *In Americâ quamplurimi Catainorum populi. Nam in nova Mexico* Zaguati & Paſſaguati: *In Charcis Peruviæ* Diagutæ, Chiguitæ, *In Guiana* Caſſiapagotæ, Eparagoti, Aracoagoti. *In Cumana* Patigutæ, Gotoguanei, Manogoto, Comanagotta, *Florida* Ologata. *Quæ ex* Cotanorum & Kitanorum *nominibus expreſſa eſſe nemo negabit. Quemadmodum & in illa Aſia* Kaimachitæ, Chazalgitæ Choſſciachitæ, Torchoſcitæ, Odhcoſcitæ *à Nubienſi ponuntur. Ut Kitainorum nomen multis receptum fuiſſe populis neceſſe ſit. Igitur illi Gotani & Kitaini ex continente in Iaponicas inſulas venerunt: intra quas una* Goto *eſt : Cujus incola* Gotani. *Inde in Oppoſitam Americam, ubi in tot, ut diximus, genera diviſi ſunt. Sed & alibi Kitainorum memoria extat. Illi qui Novam Angliam tenent, Mare* Kithan, *naves* Kithonnek *vocant. Quod nomen à lacu* Kitha *mihi ductum videtur. Prope Xaliſconem*

urbs Chita. *Et regni caput* Quito *ſub ipſo æquatore, celeberrima olim & cultiſſima: eique vicina* Annequito. *In Nova Granada Mare* Quito. *In S. Crux de la Sierra* Chiquito. *In Chuquiaba* Caracato, *ubi Karakithã Aſiæ expreſſam habes. Et in Mediterranea Braſilia: populi* Maraquites. *Ita ut Kitainos in America quærere idem ſit ac in Italia Græcos, in Africa Phœnices. Paſſim enim occurrunt & populi, & urbes, Kitainorum nomine. Ut illam gentem frequenter olim in* Americam navigaſſe manifeſtum ſit: *Hac ille.*

F. p. 3. a. *fin. poſt vocem* Caſpium mare.

Arab. Sic Turcæ Perſas * *KESILBASSAS* vocant à *rubro* Tulipantorum *colore.* (Leoncl.) Tartari verò *JESSILBASSÆ* ab iisdem vocantur, hoc eſt, *viridia capita.* (Megiſ.) Nam Tartarica tegumenta capitum viridis in univerſum ſunt coloris. Eoque ex ſingulari quodam jure, ceu qui ad Mohammedem genus ſuam referre queant, utuntur. Ita *Leonclavius.* Sed addit, Magnum Tartarorum *Chanum Chitainum*, qui & *Ulucban* vocari ſoleat, *KEZUSBASSAM*, *Kezienbaſſam* & Keſziebaſſam (ita enim ſcripturam variat ipſe) appellari, hoc eſt, *filtrinum caput.* Sicque Tartaros Chitainos in genere nominari, à capitum tegumentis è *filtrô* factis. Mihi verò videtur, Tartaros *Jeſſilbaſſas* vulgò, *Kezusbaſſas* contumelioſè vocari. Præterea *KARABASSÆ* dicuntur *Imaei*, gentes infrà Oxum. v. infr. p. 37. b. Similiter * *Hind Sapher* dicitur *Kitan Perſia*, hoc eſt, *India flava*, *Teixera* teſte; Cetera India, nigra. *GALLI* etiam τὰ ξανθὰ ἔθνη, olim dicebantur. Flavæ gentes, Urbicio in Tacticis. *v. Sched. de DIs Germ. Syngr. II. cap. 3. 4. & p. 17.* Arab. Ceterum, quomodo *Chataja*, & *Karakithay* differant, quæque *Karachataja* fuerit inferius demonſtrandum eſt. Intereà

H. pag. 4. b. *pr. poſt verbum* complectitur.

Pleroſque Geographos *Cathajum* & *Tenduc* confundere, *Kircherus* obſervavit, *Prodr. Copt. p. 91. f.*

I. p. 4. b. *Poſt voces* ann. 1586.

Georgius Gentius *Chitaeam*, quam vocat, *antiqua Turcis* ſcil. *Turqueſtaniæ* tribuit. *Notis ad Roſar. p. 542. 608.* Aloyſius Cadamuſtus Chriſtianos illos, qui Calecutum procul inde mercatum venire ſolebant, *(v. Vart. VI. 14.) Tartaros è Roſciâ eſſe putabat. cap. 56.*

K. p. 4. b. m. *deletis verbis* Atque ex his omnibus &c.

Atq; ex his omnibus hucuſq; dictis tandem concludo; Tartariam, Scythiam, Regiones Jagog, & Magog uno nomine Tartarico Cathai, (quod Regna ſignificat montibus, & deſertis

tis referta) comprehendi. Dividitur autem Cathaia in majorem, & minorem. Majorem Cathajam immenſa locorum hucuſque inexploratorum intercapedine, à Caucaſo inter latem videlicet Oceani Hyperborei, & montes Sinarum ad Oceanum Orientalem uſque extenſam, ibi in extremo Septentrionis angulo America iſthmo quodam conjungi, ego mathematicis rationibus penè convictus exiſtimo. Minor vera Cathaja majoris præcipua pars eſt, quam nos (quicquid alii dicant, qui cum Kithaisko ſeu nigra Cathaia eandem confundunt) cum P.P. Soc. Jeſu, qui eam diligenter explorarunt, aliam eſſe non dicimus, quam eam videlicet regionem quæ Borealibus Sinis contermina, Thebet, cujus quoque paulo ante mentio facta eſt, vulgo appellatur.

L.p.5.a. *Poſt verba* Magog intelligi.

Ceterum, cum *Antonius Andrada Catajum* inquireret, in *Tebetham* pervenit, ibique ſubſiſtens Catajum eam appellavit. Scripſitque adeò *Novam detectionem Magni Cami ſeu regnorum Tibet.* Ita Expeditionem ſuam quam in Tibetum ſuſceperat, vocat. *Hiſpanicè* autem ſcripſit, quod *Madriti* 1624. prodiit. Paulò pòſt, anno nempe 1627. *Italicè* editus eſt libellus iſte *Neapoli* per Ægidium Longum, & ex Italico *Polonicè Cracoviæ* per Frider. Szembec 1628. *Flandricè* verò per Jacobum Dyckium Gandavi 1631. Extat & ejuſdem Andradæ epiſtola de ipſius in Tibetum reditu. Data nempe *Caparangue* 15. Augusti 1624. Ea item *Italicè* prodiit Romæ 1628. Ceterum Chatajam latius adhuc extendit *Brerewodus*, qui Caſgarum, Samarcandam, Tangutham, ipſamque Mangi, aliaſque adhuc Veneto memoratas terras, Cathajæ provinciis annumerat. *Scrut. Relig. cap. 10. pr.* M. p. 17. med.

Idem *Joſephus Barbarus* Itiner. in Perſiam p. m. 470. lin. 19. *delexi civibus, Pannorum è ſetâ textoribus maximè artificibus.* Qui poſteà majori ex parte operas ſuas conficiunt ex materiâ, quam in India, Perſia, Zagathaj, Cimo & Macimo, partim etiam Catajo, Burſia & Turcia coëmerunt.

Idem p. 465. lin. 24. ſeq.

Juſſit me Aſſambejus Rex aſſidere reliquis aulicis, ibique in linteolo *Balanitas* 12. *Olivarum* magnitudinem habentes, præſtantiſſimi coloris, produxit. Ex *Gemmæ carattes* 50. vel 60. ſingulæ ponderabant. Sed aliam addidit reliquis forma & magnitudine præſtantiorem, utpote quæ *duarum unciarum & media* pondo excedebat. Quæſivit igitur Rex, quo pretio æſtimarem eam gemmam? Subriſi. Ipſeque viciſſim & quid ſentirem rogando inſtitit. Reſpondi

ſimilem Balanitam nunquam meis oculis ſubjectam fuiſſe, nec usquam parem reperiri me certo credere; quod ſi prædicerem, Balanitesque loqui poſſet, interrogaretque, num ſimilem vidiſſem, cogeret, quod res eſt, fateri. Quare puto Gemmam hanc nullo auro, ſed maxima quadam urbe perſolvi poſſe. Tunc Rex me intuitus, in hæc verba *Cataini, Cataini*, prorupit; tres ſcilicet mundus oculos habet duos Cataini, unum Franci (Europæos intelligens) poſſident. Converſus ad adſtantes quæ interrogaverat, quodque â me reſponſum tuliſſet, ordine narravit. Hæc verba *Cataini, Cataini*, â quodam legato Imperatoris Tartarorum antea inaudiverat. Is è Cathaia (quæ Scythia eſt) Anno 1436. redierat iterque quòd Tanaim ducit, ſecutus, hoſpitio â me fuerat acceptus, ſperabam enim gemmam quandam ab eo pro præſtito officio accipere. Forte quadam die *de Cathaja* ſermo incidit, tum ille *duces ejus regionis & aulicos Francorum ſeu Europæorum notitiam habere*, aſſeruit, quod qua ratione fieri poſſet, cum interrogarem, *Theodoſiam* ſæpius eos contendere, mercimoniaque exercere, viciſſim *noſtrates in Tartariam proficiſci*, unde mutua illa cognitio oriatur, reſpondit. Addidit *Catainos duos* oculos, Francos unum habere: mox converſus ad Tartaros, qui forte adſtabant, ſubridens, vos verò *nullum habetis*, dixit. Hæc cum antea mihi nota eſſent, nunc quòd ſibi vellet. Regis proverbium, quo utebatur, rectius intelligere potui.

Idem p. 47 r. 10. ſequ.

Dein in hac ipſa *Zagathaj* regione, urbs alia maxima populoſiſſimaque reperitur, vocabulo *Sammarcahanth* qua omnes ii, qui *Cimo* & *Macimo* aut *Catajo* veniunt mercatores viatoresve tranſeunt. Mercatorum ibi & artificum copia. *Filius* quondam *Giarda* parebat. *Cim* verò & *Macim*, quorum ſupra facta eſt mentio, provinciæ *duæ* ſunt maximæ: qui eaſdem incolunt, idololatræ ſunt, & regio hæc ea eſt, in qua *catini & patinæ è Porcellana fiunt*. Immenſæ ibi negotiationes *gemmarum*, ex *ſerico* operum, idque genus aliarum rerum exercentur. *Illinc in provinciam Cataji diſceditur*: quâ de narrare tantum conſtitui, quantum ipſe ex *legati* cujusdam *Tartari* relatione percepi. Hunc igitur cum aliquando in urbe *Tanai* conveniſſem, & varii inter nos de provincia illa ſermones agitarentur; inter alia is retulit quod cum loca illa, quæ modo diximus, tranſiret, atque poſtea *regionem Catajum* intraret, omne illud quod in *itinere* impendiſſet, *exſolutum pro ſe* fuiſſe, usque dum in urbem quandam perveniſſet vocabulo *Cambalu*, ubi honorificentiſſime ex-

exceptus & habitus fuerit, atque *idem mercatoribus omnibus*, qui illac iter feciſſent, *uſu veniſſe*. Ductus deinde eò, ubi erat *Dominus*, eſt: & *ad portam* cum habitationis perveniſſet, *in genua* extra procumbere juſſus eſt. Locus erat is planus latus & longiſſimus: In medio hujus *pavimentum lapideum* erat, & ſuper hoc Dominus in ſella collocatus ſedebat, & *humeros ad portam habebat* converſos: à latere quolibet *quatuor* illius ſedebant *miniſtri*, itidem ad portam converſi: à porta autem eo uſque quo quatuor illi ſedebant, paſſim *clavarii* quidam ſtabant *bacillos argenteos* manu geſtantes, qui in medio ſui *callem* velut aliquam relinquebant: in media hac calle ſparſim *Turcæ* aliquot *ſuper calcaneos deſidebant*, qualiter hic *apud nos* factitare *fœminæ ſolent*. Reductus à porta legatus demum eſt, juſſusque quæ in mandatis habebat, explicare, quod cum eſſet exequutus, eadem hæc quæ explicuit, à ſingulis Turcarum, qui à latere ſedebant, repetita fuere, demumque acceptus pro dignitate is eſt: mandatumque illi, ut in hoſpitium reverteretur, ibidemque rogationis ſuæ reſponſum expectaret. Quamobrem non illi amplius ad Dominum reverti neceſſum fuit: Sed cum Conſiliariis ſaltem de re conferebat, iis, qui ad hoſpitium illius miſſi fuerunt, qui quidem huc & illuc rogata & reſponſa ferendo, negotium *brevi dierum vel horarum ſpacio* expediverunt, ut contentus legatus diſcederet, & non minùs illi de proſpera rei tranſactione lætarentur. Famulus quidam legati hujus, & alter ejusdem ſervus, qui ambo cum illo fuiſſent, res mihi dictu mirabiles de *juſtitia*, quam incolæ loci illius exercere ſoleant, referebant: inter quas unam, cum non levioris ſit ponderis, quàm aliæ, adnotare huc placuit. Cum die quadam, inquit, in *Madian*, quod *aream* apud eos ſignificat, eſſem, fœminam quandam, quæ hydriam lactis *in capite portabat*, conſpicatus ſum: & ecce venit quidam, qui hydria ſublata, lac illud bibere cæpit: tum hæc ſubito clamare, lamentari, plorare, quod vidua miſerrima peculio ac mercibus ſuis ſpolietur. Nec mora: prehenſus is fuit, qui injuriam feciſſe mulierculæ videbatur: & *oblique in partes duas enſe diſſectus*, ſic ut una vice ſanguis & lac per viſcera effunderentur: atque idem hoc legatus ipſe deinde pro vero mihi narravit. Subjunxit & hoc: fœminam quandam, quæ in *mola goſſipina* laboraſſet, *pannum extraxiſſe*, eundemque a tergo ſe penes poſuiſſe: tum quendam, qui forte fortuna præteriit pannum illum abſtuliſſe, unaque abiviſſe. Converſa autem fœmina, cum auferentem pannum conſpicata eſt, clamare, lamentarique incipit: ac dein cum eun-

dem inquiſitoribus monſtraviſſet, ſubito hic ab illis prehenſus eſt, eodemque *modo quo prior in partes obliquas diſſectus*. Dicunt non in urbibus ſolùm, ſed extra etiam in viis ubique circum, per quas viatores incedere ſolent, ſæpe numero ſuper ſaxum, aut in alio quopiam loco res pleraſque inveniri, quæ invicè à viatoribus & amittantur ibi, & viciſſim reperiantur: nullum tamen ex his reperiri eum, qui vel minimùm illarum quid tollere ac ſervare pro ſeipſo auſit. Et quod magis eſt, ſi quis (cum duo ſimul in via ſunt) alterum quo eat, interroget: & hic parum eidem vel fidat, vel ſuſpectum ob idipſum habeat, ac proinde re cum eo rogaverat, expoſtulet, tum continuo juſtam & licitam rogationis ſuæ cauſam illi explicet, oportet, ni pœnæ & animadverſioni temeritati ſtatutæ ſubjicere ſe velit. Atque hinc conſtat, ſummam tum libertatis, tum juſtitiæ in regione ea rationem haberi. Mercatores omnes, qui ad id loci deveniunt, merces ſuas in forum ſibi ad id deſtinatum deportant, ibidemque emendas exponunt. Tum hi, qui eo *veniunt emtionis gratia, ſi forte rem quampiam quæ Domino placet, reperiunt*, tantum ejuſdem quantum libet ſumunt, & contra aliud quidpiam quod ejuſdem ſit cum priori valoris ac pretii, mercatori dant. In minutis ſumtibus faciendis *moneta ex papyro* cuſa utuntur, quæ quotannis varia forma imprimitur; *Vetus autem moneta ad anni alterius initium in officinam moneta defertur* ubi illi, qui eam detulit, nova & recens moneta datur, cum prius duo pro centum perſolverit *moneta bona & argentea*: Vetus autem moneta in ignem conjicitur. *Aurum & argentum ad pondus venditur*, ubi & ex hujus generis metallis certæ magnitudinis moneta fit. *Religionem Caminorum* iſtorum puto Ethnicam eſſe: quamvis plurimi Zagataini, aliarumque nationum homines, qui inde revertuntur, Chriſtianos eſſe adfirment. Cum ex illis, quæſiviſſem, quomodo Chriſtianos ſcirent eſſe, reſpondebant, ideo quod in *Moſcheis illorum ſtatuæ habeantur ad ſimilitudinem earum*, quæ in noſtris templis ſunt. Factum aliquando, ut cum *in urbe Tanai* cum legato illo eſſem, forte fortuna inciderem in *Nicolaum Diedum ſenem Venetum noſtrum*, qui interdum *veſte ex panno* ſe induebat, ea *ſubſerico ſuperinducta* cum *manicis apertis* erat, prout tum Venetiis portare ejuſmodi plerique conſueverunt: caput autem tegebat *pileo, qui ex palea textus quatuor ſupra ems marginum*. Hunc mox atque vidit legatus vehementer admiratus, *hæc veſtis*, inquit, *talis eſt, quales geſtare ſolent Cataini*: Ergo & illi in religione nobiſcum conſenti-

unt,

unt, cum habitu in veſtimentis noſtro utantur. *Vinum* in regione illa non naſcitur, cum *frigida nimium* ſit: Verum *fructuum* aliorum *copia* eadem abundat. Atque ea (*unà cum rebus aliis compluribus, quas præterire hic ſponte volui*) habui, quæ ex legati Tartarorũ relatione ejuſdemq; familiarum facta mihi, de iis quæ Catajorum regionem ſpectare videbantur, referrem, *ipſe ego eo nunquam perveni.* Sed Taurin rurſum revertur, quæ &c.

N. pag. 33. a. pr. *Poſtverba* nec multo poſt Auſtralis.

Pars ſcilicet Cathajæ à Gingiſchane occupata eſt. Eamque fratri *Utacin* conceſſit. Dequô *Abulfargius* diſertè: *Utacin*, inquit, *intrà terminos Chataja ſubſtitit.* Reliquam Gingiſchani filius *Oktai* tentavit, aliamque inſuper partem obtinuit. *Juchaſin* p. 326. Continuabant bellum hoc Succeſſores ejus *Gayu* & *Mangu*. Quorum poſteriori Rex Chatæorum rebellabat. Exactis tandem annis LXXVIII. *Cubla* Cathajam totam ac Mangin expugnavit.

O. p. 37. b. fin. *poſtverba* luculentus error eſt.

Eandem Chatajam *ſeptuaginta* amplius *diatis Samarcandâ* diſtare, *Schildbergerus* teſtis eſt, cap. 19. *Samarcanda* verò Maurenaharæ urbs eſt. *Maurenahra* enim dicitur, quicquid terrarum ultrà fluvium eſt, qui *Ambibus* quidem * *Gihun*; Ptolemæo verò *Oxus* dicitur. Hinc & *Tranſoxianam* voco. Aliàs & *Albayatela* & *Turan* dicitur. Ab *Auſtro*, ergò Oxum habet, ab *Occaſu* Choraſmiam. Sed quouſque Orientem ac Septentrionem verſus protenderetur, ipſe Abulfeda ſibi incompertum eſſe fatebatur, *Clim. XXVI. pr.* Jamque *Schildbergerus* Chatajæ diſtantiam à Samarcandâ incipit; *Ambsjades* à Maurenahræ limitibus. *Schildbergero Mirchondus* ſubvenit. Refert enim *Chatajam ab ortu Mogolum* eſſe; *Mogolum* verò regiones *ſeptem vel octo menſium* itinere protendi. Arbitror tamen, ipſum de *circuitu* Mogolis loqui, & in *numero* menſium erraſſe. *Schildbergerus* enim minorem ponit, aitque cap. 30. Auch iſt zu mercken / daß die Tartarey drey Monat Tagreiſe weit iſt / ein breit eben land.

* Arab.

P. p. 36. a. *Poſt verba* ab Europæis ſuperantur.

Nec immerito dixiſſent: ſe *duobus* cernere *oculis*; Latinos uno; reliquos nullo. *Haytho I. Nicol. Venet. p. 18. pr. Joſeph. Barb. p. 465. Franc. Balduin. de Inſtitut. Hiſtoriæ univerſæ.* Sed an Phraſis illa Sinis uſitata ſit, equidem neſcio. Græci verò ſic loquuti ſunt Nempe διπλοῖς ὄμμασιν ὁρᾷν. Dicitur etiam: Διπλῶς ὁρῶσιν οἱ μαθόντες γράμματα.

Q. 37. a.

Q. 37. a. *Poſt verba* cum Choraſmiis non item.

Præterea Chatæi bella geſſiſſe leguntur cum *Dou Tomim Chân*, *Gingiſchanc*, *Oktai*, *Mungaca*, *Cublâ*. Primi *Mirchondus* meminit. Fuitque multo tempore ante Gingischanem. Secundo bello *Gingiſchan* Altunchanum vicit, Urbemq; *Chanbalik* occupavit. *Mirk.* Quod tertio bellô ab *Oktai* factum eſſe, *Abul-Fargius* tradit. Idem refert, *Mungacam* Sinas intrâſſe, cum Chatæorum Rex Mogolibus rebellâſſet. Poſtremi belli Mirkondus iterum meminit.

R. p. 40. b. ante vocem EPOCHA.

CURRUS Bellici. Sopithis populum, cum Alexandro magno præliaturos, in triplicem curruum ordinem aciem ſuam diſpoſuiſſe *Curtius* VIII. 14, 2. prodidit. Similia de *Sinarum carragine Albacentus* habet p. m. 85. m. f. 86. m. 88. f. *Martinius* verò & ipſe *Hiſtor. Sin. V. p. 153.* de ætate *Hieni*, qui circa annum ante Chriſtiane 368. adeoque circà *Alex.* Magni tempora imperitavit, ſic habet: *His temporibus Sinæ belli maximè curibus utebantur. Erat tùm illuſtre nomen, cujusdam Kiupeni, viri manu ſtrenui, militarisque diſciplinæ, præſertim curulis admodum periti. Unus quingentis curribus dux præponi poſſe ferebatur.* Idemque p. 119. *Unchinius Uum armorum ac præcipuè currum uſu minus peritum per idoneos homines militarem diſciplinam ita docuit, ut in totum inde regnum didita, ſtrenuos bello multos protulerit.*

S. 40. b. *ante voces* Infantum Cenſura.

IMPERII AMPLITUDO. Imperium verò Chatajorum ampliſſimum ſubinde fuit Imperarunt enim aliquando *IGurais*. *AbulFarg.* Adeò, ut ad *Jaxartem* protenſum fuiſſe videatur. Diſtincta tamen fuit Chataja à Choraſmiâ & Allgur. Etiam urbis *Belaſgoun* Chanus Karakathajæ Regi Courchan ſe ſubmiſiſſe legitur. Pòſt *Caſgarum* & *Chotenam* occupavit, populosque *Pyſibalig*, *Fargiz*, *Maurenahar*, *Fargana*, *Sinziar*, *Turqueſtania*, *Choraſmia*. Sinarum quoque latiſſimum extrà Sinas imperium aliquando fuit. *Hiaonus* certè, domitis Tartaris, in *Indiâ*, & ad *Bengalam* usque penetravit. Anno etiam Domini 1420. Rex Kini *Malaccam* condidit, coloniis è *Iava* deductis. Vart. VI. 17.

T. p. 47. fin. *poſt verba* noverit Lector.

Chataicæ voces, quas & *Jguræas* Ignatius vocat, illæ ipſæ ſunt quibus *duodecim horæ* deſignantur. v. pag. 43. Sed nulla earum animal aliquod ſignificat veluti *Perſica*, *Turcica*, &c. Ideoque Sinica eorundem animalium nomina adjicere placuit.

Digitized by Google

cuit. Attamē prius illud viſum fuit non *Naſiroddino* tantùm, quod Dn. Golius conjicit, & *Ulugbeigi*, ſed & *Abmedi Ambsjada*, qui diſertè in hanc
Ar. ſententiam ſcribit: * *Sunt iis dies, menſes, anni. Omnis autem annus nuncupatur ab animali quôdam. Atque ita putant quicquid annorum præterijt, adeò, ut neque plus neque minus illorum ſit.*

U. p. 55. b.

Genuina verò *Zedoaria*, quam Avicenna hoc nomine deſignat, quamq; nonnulli *Napellum Moſis* vocant, *Chamiſè* * MABERBIN dicitur, *authoribus Zeino 'l Attaro & Beitharide*, quos *D. Golius* in *Lexico Arab.* laudat. Quæ illa ſit, non adeò inter autores convenit. *Zedvariam* & *Gjedvariam* eandem eſſe Avicenna docet, *libro II. tr. 2. c. 754.* ac affinitas literarum Z. & G. ſuadet. *Firuzabadius* Gjidvariam vocat, & Medicinæ genus eſſe addit. *ap. Gigg. Lex. Arab.* Autores, quos D. Golius nominat, Gjedvariam illud plantæ ge-
Ar. nus eſſe tradunt; quod * *Buba* & * *Biſchbuba* dicitur. *Buba* autem *Anthitorum* eſt, herba ſcil. Napelli vicina ſimul & inimica. *vid. Avicenn.* & *Plempius in Avicenn.* *Biſcb*, napellus eſt
Ar. ſive thora. Indè * *Biſcb Muſcb*, quod eſt, *Mus napelli* hoſpes quidem, ſed & hoſtis, ſeu antipharmacum. Sed *Antithora* etiam *Biſcb Buba* & *Biſcb Muſcb Buba*, imò & *Biſcb Muſcb* dicitur. Ex *Mure Napelli* autem *Napellus Moyſis* (vox aliàs abſurda) prodiit. Ceterum Avicenna Gjedvariam & *Bubam* ſeu *Bis-mus-bubam* non tantum diſtinguit *libr. IV. Fen. 6. tr. 1. Cap. 1.* Sed & iis, qui hæc nomina uni herbæ tribuunt, contradicit, in *de medic. cord. tr. 2. c. 3.* Ipſe verò tradit: Gjedvariam quoque una cum Napellô naſci ejusque vires debilitare; theriacam item contrà omnia venena, viperæ etiā & napelli, eſſe; nec, quod *Meſua* viſum erat, debiliorem quam * *durunigi*; Herbam *Ariſtolo-* Ar.
chia ſimilem eſſe, ſed minorem. Hæc ille locis citatis. *Bellunenſis* in interpretatione nominum Arabicorum Avicennæ: *Zeduar*, inquit, *& gjedvar ſunt idem. Et eſt radix nigra ex India delata, quæ ab Ægyptiis & Syris exhibetur contrà venenum, & venditur magno pretio. Zedoaria ap. Arabes quosdam appellantur Cyperi Indi, quia naſcitur in India & ſimilatur Cypero.* Sic ille. Jamque *Sina* Plantis ac radicibus quibusdam adeò inſignis eſt, ut inde nomen gerant proprium. Talia ſunt *Cubabchini*, Cubeba; *Darſeni*, Cinnamomum; *Cini Revend*, Rhabarbarum. De *Radice Sinarum Andreas Veſalius* peculiarem librum edidit, ſed ita ut pulsem vix attingeret. vid. *Amat. Luſit. curat. medic. 1. 90.* Sinæ * Sin.
Folin vocant. Nulla harum genuina illa Zeduaria eſt. Nec liquet, quomodo

Digitized by Google

modo Sinæ eam appellent, ſive domeſtica ſit illis & propria, ſive exotica. Id verò liquet, *Zedoariæ* nomen hoc Sinicum non eſſe. Quod vel *canina* docet *litera*. Interim ſuſpicor, *Zedoariam* vel Maberbinam *Chamicè* vocatam eſſe eam Radicem, quæ *Ja-*
Sin. *ponicè* * Niſi, *Sinicè* * GINSENG dicitur, hoc eſt, ἀνθρωπόμορφος. Similia de illa ſcribuntur iis, quæ de *radicula* ſuâ *Busbequio* narrabat erro ille Turcicus. Creſcit autem *Ginſeng* in *Leaotung*, ſupremâ Sinæ borealis provinciâ. Sed illata à Tartaris ex *Tangu*. Athanaſius Kircherus Gentianam eſſe vult; Sed nobiliorem. Si quid video, *Bellunenſis* de Biſch buha loquitur. Eam enim Indicam radicem eſſe, ex adverſariâ plantâ, Biſch dictâ, colligo. Ea enim Indica eſt, uti *Beithbarides* ex *Iſa bar Ali* docet. Avicenna verò de *Ginſenge* loquitur. Illius radix *nigra*; hujus *flava* videturque radicula, quam Busbequii Medico Napelli eſſe conjecerat, *Gjedvaria* fuiſſe. Quæ enim de illa refert Busbequius, apprimè virtutibus Anthoræ reſpondent. Verum autem Napellum dixit, cum veram Anthitoram, hoc eſt Moſis napellum, ut vocant, dicere vellet. Aliàs *Napellus* invictum ferè eſt Toxicum. Sed *Anthora* ei efficaciſſimè reſiſtit.

W. pag. 56. b. fin.

Ceterum ejuſmodi *ſuperbos titulos* ab aliis quoque uſurpatos legimus. *Sapores* enim, Perſarum Rex, in Epiſt. ad Conſtantinum Cæſarem, ſe SOLIS LUNÆQUE fratrem appellabat. Refert hoc *Ammianus Marcellinus XVII. Mexicanorum* Regibus titulus hic fuiſſe perhibetur: Rex Regum, ac Dominus terrarum, cœlorumq;. *Bisnagarenſibus* iſte: Sponſus bonæ fortis, magnarumque provinciarum DEUS &c. *vid. Jarricus II. 20. Tom. I. de rebus Indicis*. Etiam Tattaricos Chanos olim Dei Filios appellari voluiſſe, *Simonis de S. Quintino fide* Belluacenſis ſcribit, XXXII. 34. Imò ita à *magnatib.* appellabatur, c. 46. Ita *diplomata* exordiebatur, cap. 52. Diplomata verò *literas Dei* vocabant cap. 50. 52. Nuperi tamen *Imperatoris Tartarico-Sinici* diplomatis, quod XUNCHI Batavorum ex Indiâ Orientali Legatis dederat, nihil niſi Imperatoris Vocabulum *ſuprà* & Perſonæ nomen *infrà* ſcriptum legitur. Vid. Neuhof. P. I. p. 203. a. Eſt qui ſcribat, convenire, ut aliàs diſſitarum gentium vocabula, ita *Turcicum Taiſan* & *Sinicum Thienſu*. Taiſan verò Turcicè Dei filium dici. *Horn. Orig. Am. p. 182. f.* Quod non videtur. TAISAN è Nicephoro Calliſto deſumtum eſt. *vid. ib. l. XXX. 18.* Puto ibi *Taiſan* pro *Tienſu* ſcriptum eſſe. Alius adhuc error eſt *Alexandri de Rhodes*. Hic libri III. cap. 27. tradit, Annamitas ferè omnes domi ſuæ domeſticos quoſdam DEOS ſeu lares

lares habere, quos Thienſu vocent; Id verò vocabuli VETERES MAGISTROS ſignificare. Poſterius hoc falſum eſſe, facile dabit, qui cogitarit, Annamitas vocem *Thienſu* à Sinis accepiſſe, eamque *DEI Filios* ſignificare. Ita illi deaſtros ſuos vocabant.

X. pag. 62. b.

VII. *GINGISCHAN* & UTACIN, frater ejus. v. p. 111. a,

VIII. *CURCHAN*. Ita Chatæorum reges unus & alter dicti ſunt.

IX. *EMANUEL*. Hunc inter *Chataja Reges* Mendoza quidem numerat, qui & addit, ipſum circà annum Domini cIↃ IↃ LXX. regnâſſe. Part. III. cap. 12. Fides penes autorem eſto.

Y. pag. 66. b.

MORI. Moris Cathajam abundare, ex cap. 21. libri II. Hiſtoriarum Veneti conjicitur. Iis verò & China abundat. Martinius Hiſt. Sin. 25. 39. 287.

Z. p. 71. a. f.

ARMENOS quoque Chatajam & Sinam diſtinguere *Franciſcus Rivola* indicat.

Aa. p. 71. b. f.

Quod & Sinicus Belli Tatarici poſtremi ſcriptor, quem *Joannes Neuhof.* Belgicè verſum Hiſtoriæ Legationis ſubtexuit, confirmat. Scribit enim Tamerlanem ſuperato muro Sinam occupaſſe, captivatisque Regibus Sinarum, Tſchampæ & Cauchinchinæ Sinam per octoginta annos ſub Tartarorum Occidentalium poteſtate fuiſſe, tandem verò & Tartaros inde ejectos eſſe à Sinis. Sed hæc *ἀνιστορησία* eſt, ac imprudens Hiſtoriæ Tamerlanicæ, quam Alhacentus condidiſſe ſcribitur, repetitio quædam.

FINIS.

BRITISH MUSEUM

Digitized by Google

INDEX RERUM,
Quarum in Libello de Chataja mentio facta eſt.

A.

ABil-Iſa, Patriarcha Moſulenſis, 90. a.
Abiſſinorum Scriptura, 74. a.
Abubachir, (Tamerlanis nepos) 62. b.
Acbar Mogolicus. 4. a.
Aceſines, fluvius 34. a. 28. a.
Acſu, Oppidum Caſgaricum, 26. fin.
Adamus, quomodo Sinis dicatur? 39. b.
Aden, provincia, 69. b.
Adhkeſchii, 2. b.
Aditus chat. & Sin. 28. a.
Admiranda Chat. & Sin. 28. b.
Agri Chat. & Sin. 28. b.
Agricolarum Sin. Feſtum. 28. b.
Ak kojonlu, 3. a.
Alchimia Sinenſium. 76. b.
Alexander M. Chateorum Dominus, 36. b. an ad Gangen penetraverit. 80. b.
Albayatela, regio Tranſox. 111. b.
Allau, Naſiroddini Dominus. 37. b.
Almalech, Mangonis regnia. 86. b.
Altanchani, Chat. Regum familia, 56. b.
Altunchan, Rex Chat. 59. a. 61. a. 98. b.
Amaſei montes. 28. b.
Amitrochates, 2. b.
Amplitudo Chat. & Sin. 29. a.
Anian, regnum. 97. b. & fretum. 99. a.
Animalium nominibus deſignati anni. 112. b.
Anni Exordium Chat. & Sin. 87. b. 88. b.
Antiboli, Gangis Oſtium 81. a.
Antiquitas Sinenſ. 35. b.
Antithora, herba, 113. a.
Anzar, urbs, 29. b. 72. a.
Arcus triumphales Sin. 29. a. 33. a.
Arcturus, Aſteriſmus, 96. a.
Ardbalic, urbs. 61. a. 86. b.
Arma Chat. & Sin.
Armeni, Tartarorum Apoſtoli, 89. b.
Armenica Scriptura. 63. a.
Artabrorum portus. 34. a.
Aſiculum, urbs. 78. b.
Aſphetira, fl. 31. a.
Ἀσπεροπεροβαζάδες. 3. a.
Aſtracani, 69. a.
Atrar, 13. & 29. b.
Auchcta, 2. a.
Avigur, Scriptura Mogolica, 73. a.
Auri uſus 36. a.

Q B.

Digitized by Google

B.

B. litera, Sinis ignota. 73. b.
Bacilli menſales, Sin. 40. a. 77. a.
Babreina, Inſ. 65. b.
Balaſcia, regnum 34. a. 79. b.
Barbaria undè dicta. 92. b.
Barba tinctæ. 36. b.
Batavorum Legati Sin. 88. b.
Bebeidchan, Princ. Tart. 62. b.
Begargerenſes. 2. b.
Belbar, montes 16. 34. b. 81. 86. b.
Bella Chat. & Sin. 36. b.
Bocbara, urbs, Chatæis erepta 37. a.
Bocbor, (ligni) aloës genus 19. fin.
Botanica Chatajorum monumenta 36. a.
Braxandi ratio Sinica 57. b.
Brachmanum Periodi temp. 101. a. Scriptura 73. b.
Bulgaria, regio, 13. fin.

C.

Cabul, Indorum regia 61. b.
Cacauſu, urbs. 29. b.
Cadavera extrà Cambalu ſepulta 30. a.
Caindu, urbs, 71. a.
Cainus, 39. b.
Calama, vox *Malaica* 67. b.
Calalia, urbs. 71. a.
Calamba. 55. a. 65. a.
Calampat. 19.
CAMBALU, Urbis, *ambitus*. 30. a. *Cadavera* extrà urbem. 30. a. *Canales* inter Cambalu & Caigui. 30. a. *Condita* à quô 30. a. *Diſtantia* ejus hinc inde, 30. a. *Eſt* Chanbalec. 29. b. Metropolis Chatajæ 70. b. 98. b. vel Turqueſtaniæ. 30. a. an Pequinum. 84. a. Pequino borealior. 98. b. *extrà* Chatajam. b. f. *Figura*. 30. a. *Fodina*, 30. b. *Frequentata mercatoribus*, 30. b. *Mercatura*, 30. b. *Meretrices*, 30. b. *Murus*, 30. b. *Nomen*. 39. b. Cambalu undè dicta 6. b. 55. a. *Palatia* 30. b. *Porta*, 30. b. *Regia*. 30. b. *Situs*, 29. b. 98. b. *Suburbia*, 30. b.
Campaa, regio Malaccæ, 67. b.
Campalu, 6. b.
Campana Sinic. 36. a.
Canales. 29. b. 35. b. inter Cambalu & Caigui, 30. a. 84. a.
Candabar, Indiæ Metropolis, 79. a.
Caracarum, fluv. 61. a. Presbyteri Joh. regia 62. a. f. p. 27.
Caracathai, 3. a.
Carocaty, 2. b. v. lit. K.
Cartogo, 105. a.
Caſgar, Chatajæ. Civ. 30. b. vel Sinarum, *Nub.* Indiam dividit Cha-

Digitized by Google

Chatajam, 78. b. vid. 34. a. 66. a.

Caſia, regio. 34. a.

CHATAJÆ, *Aditus*. 28. a. *Admiranda*, 28. b. *Agri* 28. b. *Amplitudo*, 29. a. 9. f. 112. b. *Canales*, 24. b. *Civitates*, 29. b. Anzar, Cacauſu, Cambalu, Casgar, Catajum. 31. a. Cianfu, Ciangli, Jons, Isbara, (Mancherule. 27. f.) Sarnau, 31. a. An *Complectatur* Caſgarū, Samarcandam, Mangium, &c. 107. b. & an Chinam, Coream, Japoniam. 5. a. *Dona* ſingularia. 64. ſ. nempe Aloë, argentum, aurum, Belzoi, Bombyces, Boves, Calamba, canes mirè boni, caſtoreum, cha, jaſpis, lapides ardentes, laſerpitium. (Mori. 115. a.) Muſcus, Napellus. Odoramenta. Oryza. Phaſiani. Radix Busbquii. Rhabarbarum. Salinæ. Sericum. Thee. Vites. Zebellinæ. 67. b. *Defectus*. 67. b. f. ſ. Leones, 6. a. 67. b. f. Ligna, Oleum (Sulphur.) Vinum. *Differt* à Karakathai, 98. b. *Fluvii*. *Frequentatio* 31. b. an *Gog* & *Magog*. 4. b. an *India* ſuperior, 4. b. an *Inſula*, 31. b. *Legatis exterorum* frequentata 31. b. *Longitudo* 31. b. *Magna* dicta, 5. a. 6 b. Major & minor. Major, quæ 4. b. minor, an Tebeth. ibid. an *mediterranea* 31. b. *Mercatoribus* frequentata, 31. b. *Moneta* 31. b. *Montes*, *Murus*, 32. a. *Nomen*. 1. a. Arabicè peccata, 77. b. an Tartaricè deſertum, 3. a. an nigrum 2. b. ignotum in Sinis, 5. b. latius Veneto ſumtum quàm Sinarum fines hodiè patent. Trig. p. 7. a. tributum etiam aliis terris, variè enunciatum, corruptumque à diverſis, videl. *Carthay*, *Carthogo*, *Catay*, *Catayum*, *Catha*, *Catham*, *Cathai*, *Cathay*, *Cathea*, *Cham*, *Chartaja*, *Chata*, *Chataja*, Χαταία, *Chita*, *Chitaa*, *Chitaja*, *Chuta*, *Elchata*, *Heytzighotan*, *Karthey*, *Kata*, *Kathai*, *Ketao*, *Kitaja*, *Kithay*, *Keyat*, *Leythay*, *Natay*, *Scetajum*. *Occupata* 32. b. *Plaga* 34. b. *Pontes* 33. a. *Populoſitas* 33. b. *Regna* aliquot 29. a. v. Trig. 5. 6. *Salis* mons, 33. b. an *Scythia*, 4. a. an *Serica*, 4. b. *Situs* 33. b. 77. b. ſ. 91. b. & è Trig. 5. b. *unde* adeò incertus, ap. Autores,

Digitized by Google

res è Kirch. p. 7. a. an *Tartaria* 4. b. an *Tartaria magna*, 4. 6. 5. a. an *Tenduc* 6. b. an *Turqueſtania* pars, 106. 6. *Viæ* publicæ, 34. b. *Vicini*, 34. a.
Cataracta canalium, 29. b.
Cataium, 1. a. urbs, 3. b. 31. a.
Cath, vox *Chorasm*, 105. b.
Cathaënſes, 1. b.
Catham, pro Cathay, 105. a.
Cathai, 165. a.
Cathay, 105. a. familia Ungarica. ib.
Cathayni, 1. b.
Cathei. 1. b.
Cathea, 3. b. 33. b. 79. b. 105. a. ſub Indiâ, 4. b.
Catholica, titul. Patriarch. Arm. 89.
Cathos. 105. b.
Cauchinchina, regn. 71. a.
Cereviſia Sinica, 57. b.
Cerguth. regn. 34. a.
Cermona, urbs, 75. b.
Χάϊται, 1. b.
Cham pro Chataja, 105. a.
Chami magni, 62. a. v. *Magnus* c.
Chanbalec, urbs. 16.
Chanbalica, U. 61. b. 100. a.
chaphſchabii, 2. b.
Characteres Sin. 73. a.
Charchai, 2. b.
Charta bombycina, 62. b.
Chartaja, 1. a.
Chata, gens quædam Tartarica. 98. a. *Vid*. p. 13. fin.
Chata, 1. 6. gens Germanica, 105. a.
Chatai, Arabes. 1. 6.
Χαταΐα. 1. a. 105. a.
Χαταΐδες. 1. b.
chataja-Chotena, 105. a.
chataja Nigra. v. Karakathay.
chataini, 1. b.
CHATAJORUM Affabilitas. 35. a. *Agricultura*, 35. a. *Albi & nigri*, 3. b. *Antiquitas*, 35. b. *Arma*. 35. a. *Arrogantia*, 35. b. *Artificioſitas*, 35. b. *Aſtronomia*, 36. a. *Auri uſus*, 36. a. *Barba*, 36. b. *Barbarum* tinctura, 36. b. *Bellicoſitas*, 36. b. *Bellorum* hiſtoria, 36. b. *calliditas*, 37. a. *capillorum* color, 37. a. *chronologia*, 37. b. *chronologici* termini, 41. ſ. *color*, 40. a. *connubia*, 39. b. *convictus*, 40. a. *corporis* habitudo, 40. a. *currus* bellici, 112. a. *Duobus cernunt oculis*, 111. b. *Epocha*. 4. b. *Frugalitas* 40. b. an *Geta*, *Gothi*, 1. b. *Imperii* amplitudo, 112. b. *Infantum* cenſura. 40. b.
Lin-

Digitized by Google

Lingua. 40.b.conf.112.b.*Mercatura*. 57. a. *Naſi*. 40. a. *Nigri & albi*. 3. b. *Nomen*, 1. b. *Oculi*, 40. a. *Opes*. 57. a. *Ornatus* ſtudium 57. a. *Peregrinatio*, 57. a. pr. *Peregrinorum* reſpectus. 57. a. f. *Potus*, 57. a. *Pulchritudo*, 57. b. *Religio*. 57. b. *Rex*. 58. a. *Reges* 59. a. Sophites, Concan, Yayman, Altunchan, Undchan, Scudichbochen, 67. a. Gingiſchan, Utacin, Curchan. Emanuel, 115. a. *Scriptura*, 62. b. an *Scytha*, 1. 6. an *Tartari è Roſcia*. 4. b. *Typographia*, 63. b. *Veſtes* 63. b. *Vinum*, 64. a. *Uxores*, 64. a.
Chatari, 11. b.
Chatriei, 81. b.
Chateini, 1. b.
Chazelgai, 2. b.
Chazinzanii, epith. Armen. 89. b.
Chita, 1. a.
Chitaa, 1. a. 106. b.
Chitaja, 1. a.
Chiam, fluv. Trig. p. 5. a. b.
Chiampa, reg. 71. a.
China, v. Sina, & pag. 94. b.
Chinch, vox Sin. 95. b.
Chines, 94. b.
Choraſmia, reg. 13.
Chotena, regio. 1. a. 61. a. 105. a.
Chronologia Chat. & Sin. 36. a.
Chriſtiani Chatai. 89. a.
Chryſendeta, 29. b. 35. b.
Ciandu, U. 31. a.
Cianfu, U. 31. a.
Ciangli, U. 31. a.
Cibola, R. 97. b.
Cin. R. 5. a.
Cina, R. 94. b.
Cini & Macini, 64. b. 70. a.
Civitates & *provinciæ* eorundem nominum. 31. a. duodecim portarum, 86. a.
Cochinchina, 64. b. 71. a.
Cochinchinenſes, 94. a.
Cœna Dominica è ſuccô uvarum paſſarum. 69. a.
Colores 57. a.
Colorum judicia, 49. 87. a.
Color gentilitius. 37. a. f. b. pr.
Colorum vocabulis diſtinctæ terræ genteſque, 3. a.
Coloniæ, quæ nova locis nomina fecerunt. 92. a.
Coloniæ Sinicæ, 99. b.
Coma retrò redimitæ, 77. a.
Combalich, U. 87. a. 98. b.
Con Can, Imp. Tart. 60. b.
Confutius. v. *Cungfutius*.
Converſio Tartarorum, 89. b.
Corea, 5. a.
Coreanorum penicilli ſcript. 63. a.

Digitized by Google

Cotan, fl. 66. a. & Regnum. v. K.
Cothos v. *Cathos*, 105. b.
Courchan, Rex. 112. b. 115. a.
Crit & *Mecrit*, tribus Tart. 62. a.
Croceus, fluv. 29. b. 32. a.
Crucis adoratores. 89. b.
Cuble Frater, 1. a.
Cungfutius, Philoſ. Sin. 101. a.
Cutien, mons 68. a.
Cym, 94. b.
Cyn, R. 69. b.
Czar, 4. a.
Czar Kataisko. 4. b.

D.

D. Litera, 73. q.
Damaſii montes. 28. b.
Delbergin, vox Chat. 55. a. 72. b. 73. a. b.
Deſertum LXX. diætarum, 34. a.
Dies naturalis, 38. a.
Diluvium Noachicum, 39. a.
Diſta, 62. b. 34. b. 81. b.
Diſtenſes, 34. a.
Dodecaëterides Chat. 101. q.
Dromichates. 2. b.

E.

Edigi, 62. b.
Egrigaja, R. 34. b.
Elcaltbay. 1. a.
Elcbata, R. 1. a.
Eperies, U. 93. a.
Ercaltbay, 1. a.
Erigimul, R. 34. b.
Erſengi, quid. 76. b.
Eſſin, R. 94. q.
Euchet a, 2. a.
Europa & *Europæi*. *Sinicè Sy*, 93. a. & *Falank*. 92. b. ceteris orientalibus *Franci* dicti. 91. b.

F.

Facfur, Rex Quinſ. 8. b. 70. a.
Fagfour v. *Facfur*.
Falank, i. e. Franci. 92. b.
Fargana, R. 66. a.
Fenac, 38. a. 101. b.
Feſtum Agricolarum Sin. 28. b.
Tartaricum, 87. a.
Alborum, 87. a.
Finis terræ, 34. a.
Fodinæ argenti circà Camb. 30. a.
Fortitudo Sin. 36. a.
Franci pro Europæis, 91. b. 92. b.
Frigidior terra. 34. a. 75. a.
Frigus, 75. a.

G.

Gandaris, R. 34. a. 80. a.
Galli, flava gens dicti, 106. b.
Gangaridæ, 80. a.
Gangis ſitus, 80. b.
Oſtium, 81. a.
Getarum Regio, 13.
Getæ, 34. a. 93. a.
Γέτης, 1. 6.

Gi-

Gibun, fluv. 111. b.
Gjagatai, 93. a.
Gingiſchan, 31. b. 32. b. 62. a. *Gingiſchaniſmus*, 57. b. 98. b.
Gloſſæ Chataicæ, 41. ſ. Choraſmic. 105. b. Malaic: 67. b. Rhutenic. 93. a. Sinic. *paſſim*. Turc. 2. b.
Gog & *Magog*. 4. b.
Gonza, U. 31. a.
Gothi, 93. a.
Γοτθὸς, 1. 6.
Gravay, R. 64. b.
Græci, Rumi-dicti 91. b.
Gvei, fluv. 29. b.
Gryphes, 96. a.

H.

Hainan, Inſ. 64. b.
Haitho, Armeniæ Rex. 90. a.
Hallagu, i.e. Allau, 100. a.
Hamatha, U. 4. a.
Han, R. 5. a.
Hangcheu, U. 86. a:
Hanochus, 39. b.
Hapherita. 2. b.
Hebraica Chronologia. 39. a.
Heng, mons, 65. a.
Heytzighothan, 105. a.
Hoangti, tit. Imp. Sin. 58. b.
Hoccota, 1. a. v. Oktay.
Hollandia, 92. b. v. Batav.
Homvu, 32. b.
Hungui, 56. b. 1. q. Homvu.
Humi-ſeſſio Chatai. 40. a.
Hyarotis, fluv. 34. a. 80. a.
Hydaſpis, fl. 80. a.
Hypanis, fluv. 34. a. 80. a.
Hyphaſis, fl. 80. a.
Hyrcania, R. 34. b.
Hyrcanum mare. 13.

J.

Jacobita pro Jacelich, & hoc pro *catholica*. 17.
Jagog & *Magog* 90. b.
Japones. 93. a.
Japonia, 5. a.
Jaſpis, 65. b.
Jaſpides Caſgarici, 69. b.
Jaxartes, fl. 112. b.
Jatzu, R. 98. a.
Idacu, 62. b.
Jeſo, R. 98. b.
Jeſſilbaſſæ, 106. a.
Jezdegirdes, Perſarum Rex, 96. b.
Ignicolæ, 96. a.
Igurai, 17. 112. b. 100. b.
Igur, R. 69. b.
Ilchanicæ tabulæ, 37. b.
Imaus, *m*. 28. b. 34. a.
Immortalitas arte quæſita, 58. a.
Indi, 74. a. 34. a. 64. a.
India flava, nigra, 106. b. ſuperior, 4. 6.
Indus, fl. 80. a. b.
Inſula, an chataja & Sina, 34. a. b.

Digitized by Google

Jons, U. 51. a.
Iran, R. 37. b. Iranæi, 3. a. 106. b.
Isbara, U. 31. a. 71. b.
Judæa, 93. a. b.
Ivena, famil. reg. Tart. 56. b.
Jun, canalis è Croceo in Gvei. 29. b.
Junnan, R. 64. b. 70. Junnani 36. b.

K.

Kalendæ Februarii. 88. b. Lucerninæ. 89. a.
Kalmucki. 79. b.
Kamereddinus, Rex Mogol. 75. a.
Kaphar, R. 13.
Kara, vox Turcica. 2. b. quamplurimis præmittitur nominibus diſtinctionis causâ. 2. b.
Karabaſſa. 37. a. 106. b.
Karachan. 61. b.
Karachataja. 106. b.
Karakarum. U. 61. b. 99. a.
Karakathay. 3. b.
Karakithay 60. b. alia quam chataja. 2. b. 3. a. quæ fuerit. 106. b. 98. q.
Karakojonlu. 3. a.
Karakuram. 91. a.
Karthey. 1. a. 98. b.
Kata. 1. a.
Kathay. 98. b.
Καθαῖοι. 1. b.
Καθέα. 1. a. *Καθέοι*. 1. b.
Keſilbaſſa. 37. b. 106. b.
Ketaokotan. 1. a.
Keyat. 98. a. 105. a.
Kezusbaſſa. 106. a.
Kiang. v. chiam.
Kilan, Perſiæ. 106. b.
Kimakai. 2. b.
Kimi. 94. b.
Kin. 61. a.
Kini. 99. a. 112. b.
Kitaja. 105. a.
Kitaisko, lacus. 3. b. 87. a. 98. b.
Kitay, medium, *Ruthenicè*. 93. a.
Kithay, lacus. 3. b.
Kitta, lacus. 3. b.
Kythai. 105. a.

L.

L. litera. 73. a.
Laches, vox *Brachman*, 101. a.
Lanzame. U. 99. a.
Laſerpitium, 66. a.
Leaotunga. 67. b.
Legationes fictæ. 31. b.
Leones inuſitati in Sinâ, 6. a. *Leonum* ſimulacra, 32. b.
Lepores galeati, 36. b.
Leythai. 105. a.
Literâ caninâ carent Sinæ.
Literæ Chatajorum, 72. b. vid. *Scriptura*.

Loy-

Loyangus, pons. 33. a.
Lu, Tartari, 6. b.

M.

Machina Mathematicæ Sin. 35. b.
Macyni, 64. b. 70. a.
Magnetica Sin. 36. a.
Magnus Chamus. 4. b. 62. a. Chatainus. 87. a. 106. a. 98. b. Quinſajenſis. 75. a:
Magnus Sinus. 81. a.
Magog, 4. b.
Mahmud, Choraſmiorum Rex, 37. a.
Majuma, 88. a.
Malaca, 67. b.
Malabar, R. 101. a.
Mancherule, U. 99. a.
Mandarini, 48. a. 72. b.
Mango, 90. a.
Mappa Geographica circà Chatajæ, urbiumque Chataicarum ſitũ nihil ſani continent, 90. b.
Mare Colzum, 13.
Mare Ægyptium, 13.
Mare nigrum, album, rubrum, viride, flavum. 3. a. Caſpium mediterraneum, 3. a.
Maurenahara, R. 79. a. 111. a.
Μαυῤοφόρβαζάδες, 3. a.
Mehamatini, 2. b.
Mercatores, 47. a.
Meretrices Cambal. 30. b.
Meridianorum calculus. 79. a.
Meſſias Hebr. in Sinis. 39. a.
Metemphychoſis, 58. a.
Mogoli, 71. b. Mogul. 13. 29. b. 98. a. b. *Mogoles*, 34. a. Mogoles nigri flaviq;, 34. a. *Mogolicus* Rex, Acbar. 4. a. 61. b. Mogul flava &c. 99. b.
Moneta Chat. 31 b.
Mororum cortices, 31. b.
Mugal. 98. a.
Muoncheu, U. 99. a.
Murus Sinenſis, 32. a. 77. a.
Murus intergerinus ſuperatur 71. a.
Myrias pro magnô numerô, 32. a.

N.

Nanquin. U. 8. b.
Napellus Moſis, herba. 113. a.
Natay. 105. a.
Navigationes Zemblanæ. 97. b.
Navis Indica, quæ Coss. Metello & Afran. in Germaniam appulit. 97. b.
Naumachia. 88. a.
Niuche. R. 98. b.
Niulhan. R. 16.
Nix Sinenſis. 71. b.
Noa, 39. b.
Nova Roma. 91. b.
Novilunia. 88. a. 89. a.
Ντζιν. 94. b.

R *Obius*,

O

Obius, fluv. 3. b. 87. a. 97. b.
Oceanus. 34. b.
Oktay. 1. b. 61. a.
Orbis umbilicus. 93. b.
ὄνειχες pro ὄρνιθες. 95. a.
Oxus, fl. 2. b. 79. a. 111. b.

P.

Paquin, U. 8. b. 91. a. Paquinſu. 71. a. Pequinum. 75. b. 82. a. 98. b.
Patriarcha Armenus. 57. b. Moſulenſis. 90. a.
Pegu. R. 83. a.
Peregrini haud facilè admiſſi in Sinas. 57. a.
Periodus annorum. Brachman. 101. a. Chataic. 38. a. Perſic. 101. b.
Perſa. 101. b. Perſia latè accepta. 5. b.
Perſona divin. quomodo Sinis appellentur. 72. b.
Philippinorum Scriptura. 74. a.
Pictura Sinenſ. 36. a.
Planta Sin. 97. a.
Plenilunia. 98. a.
Pontes. 29. a. 33. a.
Pontus Euxinus. 3. a. 13.
Porcellana. 35. b. 68. b. 62. b. 76. a. 96. b.
Porus, Rex. 80. a.
Presbyter Johannes 60 b. 61. b. 89. b.
Pronunciandi ratio. 55. a.
Proverbium de Chatajis. 77. a.
Pſeudopropheta. 95. a.
Puliſachniz, fluv. 33. a.
Puliſangis. id. 91. a.
Pulvis pyrius. 35. a. 36. a.
Puteus igneus. 68. a.

Q.

Quentung, fl. 99. b.
Quinſay, U. 33. a. 70. b.

R.

R, litera. v. *Litera canina*.
Radix Busbequii. 67. a. Radix Sinarum. 113. b.
Raved, herba. 67. b.
Regia. Cambalu, 30. b. Nanquin. 8. b. Pequin. 8. b. Sara, 31. *Sinenſes* variæ. 82. b. *Sopithis*. 34. b.
Religio Chat. & Sin. 57. b.
Rex Mogolicus. 75. a.
Rha. Rhabarbarum. 67. a.
Romania. R. 91. b.
Roſcia. R. 106. b.
Rumi, pro Græcis. 91. b.
Ruſſia. 13. alba, nigra, ruſſa. 3. a.

S.

Sachatai. 93. a.
Sagala, U. 87. a.
Sagnak. 13.
Salis mons. 33. b.
Samarcanda. U. 34. a. 72. b. 92. b.
Sambalica. U. 87. a.
Samma. 78. b. v. *Xamo*.
Sangala. U. 87. a. Sopithis regia. 34. b.
Sara. U. 31. a.
Saraja, U. ib.
Sarnau. U. 16. 55. a. 64. b.
Scetajum. 1. a.
Schah, Ind. 61. b.
Schallius. 7. a.
Schina. 94. b.
SCin. 94. b.

Scio-

Digitized by Google

Sciaterica. Sin. 36. a.
Scriptura Abiſſinorum. 74. a. Armenorum. 63. a. Brachmanica. 72. b. 73. b. Chataica. 62. b. 73. b. Gjagatæa. 73. a. Mogolica, ib. Philippin. 74. a. Sinic. 96. b. Tart. orient. 63. a. 83. b.
Scudich bochen, Rex Tartar. 62. a.
Σκύθης. 1. b. Scytharum nomen unde. 2. b. Scythæ. 2. a. 91. b. 93. a. intrà & extrà murum. 4. a.
Secta Sin. 58. a.
Sera, U. 90. b.
Serica, R. 4. b. 34. b. 65. a. 91. a.
Sethi filius. 77. a.
Siam. 96. a. Siamenſes. 83. b. 94. a.
Sian. 96. a.
Sigalla. U. 87. a.
Sim. R. 69. b.
Σῖναι. 94. b.
SINÆ. *Præter ea, in quibus cum Chatajâ comparata ſunt. Ea enim babes ſub voce* Chatajâ. Sinarum *Fines* & confinia. 28. b. *Latitudo*, longitudinem ſuperat. 29. a. tranſitquè climata tria; imò ſeptem. 29. a. *Nomen*, an in Sinis ignotum. 95. variat inter vicinas gentes. 5. a. Ponitur pro totâ extremâ Aſiâ. 82. b. *Provinciæ* XV. 8. b. *Regna*: ad Auſtrum Novem; ad Boream ſex. *Trig*. 5. 6. *Eſt* orbis in orbe. 28. a. ipſis orientalibus parum nota. 29. a. ferè tota navigabilis. 29. b.
SINENSES. *Præter ea, in quibus cum Chatajis cōferuntur. Ea enim habes ſub voce* Chataji. Agricultura. 25. b. Antiquitas. 35. b. Convivia. 40. b. colorum amor & ſtudium. 57. a. Extra Sinas riſi. 57. a. origines. 97. b.
Singtei, 94. b.
Singui. U. 33. a. 34. a. 67. a.
Sinus Arabicus, Perſicus, 3. a. Magnus. 81. a
Siones. 83. b. 95. a.
Sivente, Imperator Sin. 75. a.
Societatis Jeſu Patres in Sina. 69. a.
Solis avis. 67. a.
Sopithes. 59. a. Ejus regia. 3. b.
Stadium Sinenſe. 32. a. 83. b.
Σπαυρολάτρα. 89. b.
Succuira, Tanguthæ Civ. 67. b.
Suchuen, R. 33. b. 59. b. 91. a.
Suchur, U. 67. a.
Sumatra, Inſ. 75. a.
Sym. R. 94. b.
Syria. 34. a.

T.

Tabulæ Aſtronom. Naſſiroddini. 37. b.
Taicam, regio. 33. b.
Taiminge. 56. b.
Tainfu. R. 68. b.
Tamerlanis Bellum Sinicum. 70. b. Juſtitia. 56. a. regnum & regia. 34. a. uxores. 54. c. quando obierit. 72. a. 75. b. an Sinas occupaverit. 36. b. 71. b. Chatajorum Dominus. 36. b.
Tamgagj. 3. b.
Tampingui. 33. b.

Digitized by Google

Tanguth. 63. b. eorum ſcriptura. 63. a.
Tanyu. 67. b. 99. a.
Tarſe, R. 34. b. 69. b.
Tartari. 34. a. *LU* Sinis dicti. 6. b. 93. a. & *Tata.* 72. b. 92. b. orientales. 64. a.
Tartaria. 34. a. rubra. 98. a. vetus. 99. a.
Taydu. U. 91. a.
Tebeta. R. 4. b. 62. b. 78. b. 90. b. 89. a. 107. a.
Temgagj. 3. b. 8. b. 56. a.
Tencu. 2. b. 56. b. Tençu. 3. 6. v. *Tiencu.*
Tenduc. 106. b.
Tengu. 3. b.
Terſaj. 89. b.
Than. 5. a.
Θίνα. R. 94. b. *θίναι. ib. θεῖναι. ib.*
Thracia. 34. a. 91. b.
Tibet. 107. a. Tibetenſes. 2. b.
Tienſu. 114. b.
Tigrides, Leones dicti. 68. a.
Titulus Monarchæ Sinici. 56. b. & aliorum. 124. b.
Tolerantia mutua Sectarũ Sinenſium. 58. a.
Tormenta Bellica Sin. 35. a.
Tranſoxiana R. 33. b. 111, b.
Tuktamiſch, Rex Diſtæ. 62. b.
Turan, R. 34. a. 111. 6.
Turca. 2. b. Turqveſtani. 34. a.
Turqueſtania. 13. 30. a. 79. a. 106. b.
Typographia Chat. & Sin. 62. b. 63. b.
Tzina. R. 94. b.
Τζινίτζα, R. 94. b.
Tzintzonus, Rex Sin. 32. b.

U.

Vannus, Periodus annorum 1000. 32. a.
Venetorum bellum Genuenſe, 35. a.
Venti vehementia maxima ubi? 96. b.
Vennus (leg. Vannus) 38. b.
Vites Sinicæ. 69. a.
Vitrum ex *oryza*, 35. b.
Umbilicus orbis, quis? 93. b.
Uncham, 61. b.
Undones (per veſte undulatà) 64. b.
Ungchan, 61. b.
Untchan, Presbyt. Joh. frater. 60. b.
Uquaching, Urbs Tart. 99. a.
Urbs. v. civitas.
Urbis inſtar Regio 33. b.
Utacin, Gingis frater. 111. a.
Uva Sinicæ, 69. a.

X.

Xamo, deſertum, 98, b. 99. a.
Xun pro China, 94. b.

Y.

Yalo, orientalis Tartariæ fluv. 32. a.
Yarken, Regio, 66. a.
Yayman, n. Presbyt. Joh. 60. b.

Z.

Zagathai, R. 93. a.
Zedoaria, planta, 55. b. 113. a.
Zemlo-Nautæ, 97. b.
Zin, regnum, 94. b.
Zina, 96. b.
Zinoſtan, 94. b. 96. b.
Zoroaſter, 77. a.
Zurumbeda, planta, 55. b.

Digitized by Google

Pag. 41.		Pag. 42.	
1.	* فغك	* كا	
2.	كه	ببي	بي
3.	جاغ	پين	
4.	شون	قين	كان
5.		وو	ون
6.	شانكون	كي	
7.	جونك ون	كن	چونكون
8.	خاون	سن	
9.	ون	نم	
10.		كوي	

Pagin. 43. — Pag. 44. — Pag. 45. — Pag. 46. — Pag. 46.

Pag. 44.		Pag. 45.	Pag. 46.	Pag. 46.
* لبجن	* لبجوو	1. * لبجو	* آرام	
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				

An die Buchbinder Sal. Wollen Käuffer dieſes in den Text haben/ welches auch viel beſſer were/ ſo mögen ſie dieſe zwo Tabellen zertheilen/ und ein iegliches auf die ledige Stelle der benanten Blätter kleiben. Zu welchem Ende ein iegliches Wort in einer ieden Columellá juſt abgezeichnet iſt/ daß es dem Text gleich komme. Die Schnitte aber geſchehen niederwarts vom Zeichen * an. Val.

BRITISH MUSEUM

Digitized by Google

g. 47. Pagin. 47.

*زه	موش	*صچقان	فار	*کسک
چيو	گاو	صغر	بقر	اوط
يم		بارس	فهد	
ماو	خرگوش	طوشقان	ارنب	
چن	اژدر	لو	ثعبان	
صو	مار	يلان	حية	
وو	اسب	ات	فرس	يوند
کوسفند	قويون	وي	غنم	
شن	مايمون	مايمون	قرد	بيچين
يوو	مرغ	تاقوق	دجاجة	
سو	سگ	ايت	کلب	
خاي	خوک	طنغوز	خنزير	

Pag. 48.

کن	
چيو	چو
من	
ين	
قن	
چه	جه
يو	
وه	
چين	چن
شيو	
خابي	خاي
يي	

Pag. 49.

*خي
خونک
يه
هوه

Pagin. 50.

*کا زه
يي چيو
پين يم
تين ماو
وو دن
کي صر
کن وو
سن وي
زم شن
کوي يوو
کاسو
يي خاي

Pag. 51.

*بين زه
تين چيو
وو يو
کي ماو
کن چن
سن صر
زم وو
کوي وي
کا شن
يي يوو
بين سو
تين خاي

Pag. 52.

*وو زه
کي چيو
کن يم
سن ماو
زم چن
کوي صر
کا وو
يي وي
بين شن
تين يوو
وو سو
کي خاي

Pag. 53.

*کن زه
سن چيو
زم يم
کوي ماو
کا چن
يي صر
بين وو
تين وي
وو شن
کي يوو
کن سو
سن خاي

Pag. 54.

زم زه
کوي چيو
کا يم
يي ماو
بين چن
تين صر
وو وو
کي وي
کن شن
سن يوو
زم سو
کوي خاي

Digitized by Google

75

BRITISH MUSEUM

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

II

G R

HONI SOIT QUI MAL Y PENSE

1757